

Uvodnik

Jurij Paljk

Bodimo ljudje!

Zadnji dogodki v Italiji kažejo sliko italijanske politike, odražajo stanje Evropske unije, predvsem pa kažejo, kakšni smo. Govorimo seveda o migrantih, prišlekih, ljudeh vseh barv in veroizpovedi, ki prihajajo k nam, največkrat ne zato, kot se zmotno in prerado posplošuje, ker bežijo pred vojnami, ampak zato, ker iščejo boljše življenjske razmere, vidijo pač našo bogato obloženo mizo in prihajajo, da bi se tudi sami nasitili. In tu ostali. Za vedno.

Zadnji dogodki v zvezi z ladjo Sea Watch, ki jo je vodila zdaj že znana komandant Carola, samo potrjujejo, kako hudobni, sovražni, grdi znamo biti. Ob njenem prihodu v pristanišče smo slišali take psovke, ki niso vredne nikogar, še najmanj ljudi in vseh nas, ki v tej državi živimo. Videli smo zmotno in nemoč italijanske politike, prav tako razbitost in neenotnost Evropske unije, kjer se bolj kot za skupno dobro skrbi predvsem za lastno korist. In so pri nas spet začeli govoriti o zidovih na meji, o "fizičnih pregradah", ki da jih bodo postavili in tako zajezili prihod migrantov, beguncev, prebežnikov, prišlekov. Da je to velika neumnost, ni potrebno nikomur govoriti, prav gotovo ne nam, ki smo ob meji od nekdaj in vemo, kaj je pomenil za vse padec meje in kaj je bila zaprta meja. Težava je v tem, da si kričava politika, ki veliko obljublja in malo postori, domišlja, da se s "fizičnimi pregradami", pa naj bodo to zidovi ali žice, zmore zaustaviti dotok migrantov. Sejanje strahu in mržnje med ljudmi ni nikdar dobro. Drugega se bojiš, če ga ne poznaš, če ga ne sprejmeš. Dejstvo je, da bodo k nam prihajali prišleki tudi v prihodnje, ali po balkanski poti ali po morski, prihajali bodo in tu bodo ostali. Na nas je, da jim omogočimo, da se dejavno vključijo v našo družbo, da se integrirajo, da spoštujejo naše zakone in navade, da postanejo enakopravni državljani naših držav, kjer bodo ostali. In ni res, da se tega ne da narediti, obstajajo namreč zakoni, obstajajo državne službe, obstaja naš, davkoplačevalski denar, ki je namenjen za te zadeve, a se z njim slabo upravlja in se zato zmotno misli, da so migranti samo breme in ne tudi priložnost.

Pa tudi nihče naj si ne misli, da je življenje na začetku z migranti, prišleki, lahko, sploh ne, a dejstvo je, da so ti ljudje tu in nimajo nobenega namena oditi spet domov, nobenega.

In, za Božjo voljo, ne nasedajte, prosim, pretresljivim fotografijam take ali drugačne sorte, pa naj gre za pred leti umrlega dečka na turški obali, ki ga je ekipa cinikov mrtvega prej prekladala, da je dobila zaželeno sceno in nato posnela fotografijo, ki je pretresla svet, ali pa za zadnjo fotografijo mrtvega očeta s hčerko na meji med ZDA in Mehiko! Ja, vsaka smrt je strašna, res je, a naša stvarnost je zstrašujoča brezbrzižnost in tišina ob več kot petnajstih utopljenih migrantih v reki Kolpi na meji med Slovenijo in Hrvaško, o katerih nihče ne govori in jih nihče ni fotografiral in nikogar zato niso pretresli.

Bodimo ljudje!

Ne nasedajmo dnevnim kričavi politiki, ki seje mržnjo in strah, zavzemajmo se za dobro, izbirajmo tiste, ki hočejo narediti tako državo, v kateri bo naš davkoplačevalski denar dobro uporabljen in sredstva za integracijo migrantov ne bodo poniknila v neznane žepe.

Bodimo ljudje!

Ne nazadnje se nam to tudi splača, migrantje bodo tako ali drugače tu ostali, ob nas živeli. Bolje je, če oni živijo z nami in mi z njimi.

Je naporno, ja, kot je bilo naporno za naše prednike, ki so odšli, bili sami migranti in nekoč prišleki. In so tam ostali, kot bodo ti novi migrantje. Dve izbiri imamo, ali ostanemo tuji povsod, tudi doma, ali pa (z) gradimo skupni dom, kjer bomo vsi doma.

Foto damj@n

Mala in velika publika na mavhinjskem festivalu

Slovenski maturanti iz Argentine Na obisku domovine prednikov

Tudi letos so prileteli v naše kraje slovenski maturantje iz Argentine (RAST XLVIII). Petošolci srednješolskega tečaja ravn. Marka Bajuka že vrsto let obiskujejo Slovenijo, kamor pridejo na nagradni izlet. Potovanje že od vsega začetka prireja izseljensko društvo Slovenija v svetu, ki jih gosti v matični državi, vedno pa pridejo radi tudi v naše kraje, na Primorsko, kjer spoznajo kraje in življenje slovenske narodne skupnosti v Italiji. Za to gre zasluga Knjižnici Dušana Černeta. V ponedeljek, 24. junija, so pristali v Rimu, ogledali so si mesto in bili na avdienci pri papežu Francišku. V četrtek so prišli v Ronke, tam so jih sprejeli predstavniki Knjižnice Dušana Černeta, predsednik Ivo Jevnikar in odborniki Lučka Kremžar, Erika Jazbar in Aleš Breclj ter zgodovinar Renato Podbersič. Od tam se je skupina študentov (letos samo iz Buenos Airesa) peljala z avtobusom na Goriško, in sicer na Sabotin.

/str. 3
Matevž Čotar

MAVHINJE 13. Zamejski festival amaterskih dramskih skupin Opojni gledališki sok se pretaka v vasici pod Grmado

Foto damj@n

Skupina brez spomina, Radio Pirat

Pisan Tespisov voz se je ustavil na obširnem mavhinjskem trgu, prepojenem, žal, tudi s krutim zgodovinskim spominom; z njega je lahko izstopila večna mlada modrica Talija, ki je s svojim prihodom na ta lepi košček Krasa razveselila vse, ki jim je pri srcu ljubiteljsko gledališče. Od srede, 26. junija, do nedelje, 7. julija 2019, se bo namreč na tem čudovitem naravnem prizorišču zvrstilo petnajst tekmovalnih predstav, ki so se prijavile na 13. Zamejski festival amaterskih dramskih skupin, in ena gostujoča. Kot znano, festival, ki združuje ljubiteljske gledališke skupine slovenskih manjšin v Italiji, Avstriji, Madžarski in Hrvaški, od l. 1995 vsako

drugo leto z nezmanjšano zagnanostjo in požrtvovalnostjo prireja Športno kulturno društvo Cerovlje - Mavhinje v sodelovanju Slovenske prosvete iz Trsta, Zveze slovenskih kulturnih društev, Primorskega dnevnika, Dežele Furlanije Julijske krajine in Urada republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Pokroviteljstvo mu daje Občina Devin - Nabrežina. Predstave se potegujejo za nagrade v treh kategorijah: Otroški (4 predstave), Mladinski (3) in Odrasli (8). Komu naj gredo, bo odločila strokovna komisija; letos jo sestavljajo dramaturginja Samanta Kobal, ki med drugim poučuje na Umetniški gimnaziji Nova Gorica na gledališki in filmski smeri in je bila že nekajkrat žirantka v Mavhinjah, Franko Korošec, igralec, svobodni umetnik, in mlada univerzitetna študentka Sanja Vogrič, ki je novinka v tej vlogi, a je že iz otroških let vpeta v gledališki svet kot igralka, v zadnjih časih uspešno tudi kot režiserka. Komisiji bo kot vedno v imenu mavhinjsko-ceroveljskega društva pomagal Igor Tuta.

/str. 9
Iva Koršič

Pogovor

Predsednica društva Sedej Ilaria Bergnach o števerjanskem festivalu, ki bo potekal od 5. do 7. julija 2019

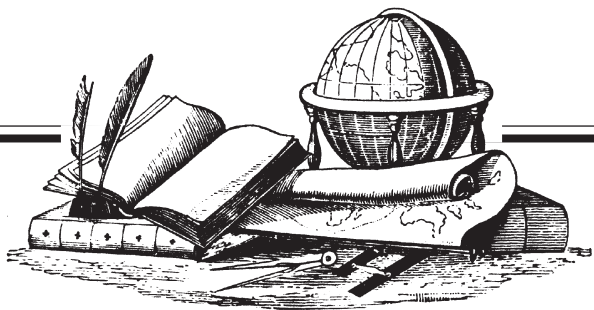
3

Poletna Srečanja pod lipami

V Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici je bila ob dnevu državnosti zelo dobro obiskana proslava

6

Ob drugačnih oblikah družine

Kot moža in ženo ju je ustvaril!

Kadarkoli se zaustavljam pri 1. Mojzesovi knjigi, se mi postavlja vprašanje, kakšen odnos naj imamo do družin, ki so nasprotje obliki družine, kot jo je ustvaril Bog, ali kot radi rečemo - normalna družina?

Prebral sem, da je v Italiji kar lepo število istospolnih družin. Ne glede na kakšen odnos imamo do tega vprašanja, se z njimi srečujemo. Prav tako se srečujemo z "njihovimi" otroki. To so dejstva in ta dejstva je treba tudi upoštevati.

Ali je to naravno ali ne, ali je to prav ali ne, ali je to normalno ali ne - o tem se je in se bo razpravljalo -, dejstva so dejstva in otroke iz take oblike družinskega življenja dobivamo tudi v šole kot tudi k verouku za zakramente.

Prva stvar pri vsem tem je, da

imamo do teh ljudi, ko se nam približajo, neki človeški odnos. V življenju se z marsičim ne strinjamo, prav tako marsičesa ne odobravamo; pa vendar je. Tako so se na pragu našega vsakdana

znašle tudi družine v taki obliki. Zanimivo je, da ne obstajajo neki cerkveni napotki, kako naj duhovnik pristopa, ravna, ali celo kontaktira z osebami, ki živijo v takšnih družinskih skupnostih. Edino, kar mu ostane, je, da člane teh skupnosti sprejme, je do njih razumevajoč in da jim koli-

kor se da tudi pomaga, bodisi s kakšnim nasvetom, če ga rabijo, kot tudi, ko zaprosijo za zakrament za svojega otroka, se z njimi prijateljsko pogovori.

V okolju, kjer so take oblike družin pogoste, velikokrat organizirajo tudi posebna srečanja zanje, še zlasti če se imajo za verne. Prebral sem celo, da so istospolne družine s svojimi otroki organizirale romanje v Lurd. Kako je to izgledalo in kako je to potekalo, ne vem, vem samo to, da so romali skupaj z duhovnikom. - Če je takšno romanje organizirala Cerkev, sta verjetno za vse to vedela tudi lokalni škof in duhovnik, ki je romanje vodil in dal tudi primeren napotek. Vsaj tako se sklepa. S tem pa ni nikjer rečeno, da takšne oblike družinskega življenja Cerkev podpira, nasprotno - s tem, ko se tem istospolnim družinam približuje v

taki obliki, kot so zanje srečanja, romanja in podobno, jim želi duhovno pomagati, da bi njihovi otroci, ki so prikrajšani za normalno starševstvo, kljub vsemu rastle v neke normalne ljudi, pa tudi kristjane.

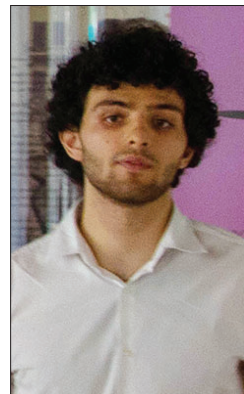
/str. 5
Ambrož Kodolja

GORICA Krožek Anton Gregorčič

"Kako do uspešne uporabe družbenih omrežij"

V petek, 21. junija, je v multimedijški dvorani Trgovskega doma v Gorici potekal niz predavanj o temi *Kako do uspešne uporabe družbenih omrežij*. Pobudo je za Krožek Anton Gregorčič organiziral mladi Alek Devetak, sicer študent ekonomije na univerzi Bocconi v Milanu, ki je tudi pripravil zanimivo analizo o stanju uporabe Facebooka, Instagrama, Twitterja, a tudi spleta na splošno, pri naših zamejskih kulturnih in športnih društvih, pevskih zborih, krovnih organizacijah in drugih ustanovah. Iz rezultatov njegove raziskave je bilo razvidno, da se za zdaj v naši sredini slabo oglašujejo in promovirajo dejavnosti, ki jih organizira slovenska narodna skupnost v Italiji.

Za njim je spregovorila Manca Korelc, mlada samostojna podjetnica, ki večjim slovenskim podjetjem pomaga pri spletnem oglaševanju. Pouda-

nila je nekaj pravil, ki so osnovnega pomena, če želimo svojo dejavnost promovirati na današnjih družbenih omrežjih. Ta se med seboj razlikujejo po osnovni, popularnosti in tipologiji uporabnikov, zato so nekatera primernejša za nekatere vidike oglaševanja, nekatera za druge. Podala je veliko primerov dobre prakse iz lastne izkušnje, kar je še dodatno popestrilo njen poseg. Zadnja je nastopila Alenka Pahor Zvanut, vodja sektorja za vsebinski digitalni marketing v Slovenski turistični organizaciji (STO), ki se je navezala

na predhodni predavanji in predstavila pomen digitalizacije v današnjem času, s posebnim poudarkom na promociji turizma, pri čemer se je zaustavila prav pri našem prostoru. Moderna tematika je privabila raznoliko in kakovostno publiko, ki je dinamično interagirala s predavatelji.

Pobuda sodi v niz dogodkov v sklopu projekta *Zastavimo skupne moči za skupne cilje*, ki ga ob 10. obletnici smrti Mirka Špacapana finančno podpira Avtonomna dežela Furlanija Julijska krajina.

AL

Ljubljana / Predsednik Pahor se je sestal s predsednikoma SSO in SKGZ

Predsednik Borut Pahor pride v Trst!

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je v ponedeljek, 1. julija 2019, sprejel predsednika obeh krovnih organizacij slovenske manjšine v Italiji, Ksenijo Dobrila, predsednico Slovenske kulturno-gospodarske zveze, in Walterja Bandlja, deželnega predsednika Sveta

slovenskih organizacij. Predstavnik slovenskih zamejcev sta predsednika Pahorja seznanila s položajem slovenske manjšine v Italiji, pri čemer sta posebej izpostavila vprašanje vrnitve Narodnega doma, zlasti v luči obeleževanja 100. obletnice požiga Narodnega doma, ki bo prihod-

nje leto. Ob tem sta poudarila, da bodo letošnji prireditvi prvič skupaj priredile organizacije slovenske narodne skupnosti v Italiji. Predsednika republike sta povabila na slovesnost, kar je z veseljem sprejel. Prireditve se bo udeležil v želji

po dobrih in prijateljskih odnosih s sosednjo Italijo.

V pogovoru je predsednik Pahor, tudi v luči skrbi za položaj

slovenske manjšine, poudaril pomen krepitve dobrega sosedstva in prijateljstva med državama. Tako je, skupaj s so-

narodov in držav. Sestanka se je udeležili tudi generalni konzul v Trstu Vojko Volk.

Izjava Igorja Gabrovca o namenih postavljanja fizičnih pregrad na meji

"Morečo težo meje smo obmejni ljudje že zdavnaj presegli!"

"Zamisli o postavitvi fizičnih pregrad na meji med FJK in Slovenijo je popolnoma nora in verjetno tudi težko uresničljiva ideja, ki jo sicer pripisujem bolj površnosti kot pa nekemu daljnosežnemu načrtu. Ljudje, Slovenci in ostali, ki živimo ob meji, se še vedno dobro spominjamo vsestranske, zlasti še psihološke teže bodeče žice in oboroženih graničarjev s psi, ki so stražili gozdno mejo. Prav tako so imeli svojo negativno težo tudi noč in dan zastrženi mejni prehodi, kjer smo dvakrat zaporedno čakali v vrsti za kontrolo dokumentov in avtomobilov. Vse to je že dolgo let za nami in ljudje so se privadili na normalno življenje. Naši otroci se sploh ne spominjajo časa, ko je bila meja. Normalno se sprehajamo po gozdnih poteh in normalno se vozimo iz Slovenije v Italijo in obratno, ob vsaki

uri, po vsaki poti, brez vsake ovire. Ljudje iz FJK, tudi veliko Italijanov, so si uredili domove v slovenskih obmejnih vaseh. In obratno. Obiskujemo kulturne in

druge dogodke na obeh straneh meje. Prepletajo se jeziki, stiki, ljudje. Ponovna vzpostavitev bodečih pregrad in vsake druge oblike omejitve prostega pretoka ljudi bi predstavljala hud korak nazaj na dolgi poti

celjenja ran, ki sta jih prizadeli dve vojni in vse, kar se je medtem in potem hudega dogajalo. Mešane slovensko-italijanske izvidnice, ki so začele delo, so v tem smislu normalen korak za boljše zagotavljanje varnosti vseh državljanov, za spoštovanje pravnega reda in za utrjevanje meddržavnega zaupanja. Zato verjamem, da bomo nadaljevali na tej poti treznega in politično-institucionalnega dogovarjanja in skupnega upravljanja obmejnega prostora. Vladnim politikom na italijanski deželi in državnim ravni zato toplo svetujem, da se izogibajo prenapljenim izjavam, neodgovornim proglasom in drugim neosnovanim pobudam, ki izpadejo le v funkciji vzbujanja medijske pozornosti in izsiljevanja javnega mnenja".

Igor Gabrovca, deželni poslanec in politični tajnik stranke Slovenska skupnost

Povejmo na glas

Slovenija umirjena, a spremenjena

Ob praznovanju rojstnega dneva države našega matičnega naroda seveda želimo, da bi Slovenija še naprej uspevala in se uspešno prebijala skozi nadvse razgibane razmere novega časa, skratka, vse dobro in najbolje. Enako velja vse dobro želeli tudi vsem drugim narodom, da bi v kar največji meri utrjevali medsebojno razumevanje, saj noben narod ni odvisen le od sebe, ampak tudi od takšnega ali drugačnega sožitja z drugimi narodi. Slovenija je omenjeno sožitje gradila in gradi, kolikor je v njeni moči, in je s tem svojim deležem lahko zadovoljna. Sploh si je v zadnjem času naša matična država priborila razvidno notranjo umirjenost, zaradi česar je v njej opaziti prijetno vzdušje, ki ga spremljajo ugodni ekonomski pokazatelji. Ti so med drugim nemara razlog, da slovenski človek v preveliki meri razmišlja zelo lokalno, kar je jasno pokazala nizka volilna udeležba na nedavnih evropskih volitvah; presegla je komaj 28 odstotkov. To bi lahko pomenilo, da se Slovenija nahaja sredi velikega globalnega toka, a se v njem počuti varno, mirno živi svoje življenje in zato več kot toliko v sicer odločujoča svetovna dogajanja in problematike ne posega. Praznična številka ljubljanskega Dela resda misli popolnoma nasprotno, da je namreč državna politika na celi črti odpovedala, da ji Bruselj vse preveč ukazuje in zahteva še več prodaje podjetij in celo bank, pač po pravilih svobodnega trga, in da torej za pretirano slavo ni resne podlage, kaj šele za samozadovoljno umir-

jenost, ki nam spodkopava moč in identiteto. Toda medtem se je zgodilo nekaj prelomnega, tako rekoč, kar samo po sebi in neopazno. Slovenija je spremenjena, in to zaradi drugačne notranje razporeditve, ki jo je uveljavila največja opozicijska, in sicer najmočnejša državna stranka. Ta se je v zadnjem obdobju zelo pomaknila v desno vse tja do simpatiziranja s populizmom Orbana na Madžarskem in Salvinijskega v Italiji. To dejstvo je vzbudilo začudenje in tudi negotovanje, istočasno pa je, kot rečeno, neopazno, povsem spremenilo notranjo podobo Slovenije. Do tega trenutka je naša matična domovina še vedno živela v duhu ideološke razdelitve, izvirajoče iz tragičnih in tudi bratomornih dogodkov druge svetovne vojne, se pravi v nepomirjenem, čeprav omejenem soočenju med levico in desnico in s stalnim odpiranjem nikoli povsem zaceljenih ran. Zdaj pa je Janševa stranka izstopila iz obujanja preteklosti in kot opozicija predlagala Slovencem svoj odločni pogled na reševanje problemov sedanjosti in prihodnosti, torej od tukaj naprej. In kot je ta pogled v mnogih ozirih vprašljiv, pa se je odmaknil od ideološke razporeditve, ki je od vseh delitev najhujša. Tako se Slovenija lahko obrne proč od grde strani preteklosti in s tem bolj kot kdaj koli prej nameni vse moči svojim prihodnjim dnevom, svojemu jutri. Seveda če bo to veliko priložnost prepoznala in se z njo z vsem prepričanjem poistovetila.

Janez Povše

POGOVOR Ilaria Bergnach, predsednica društva F.B. Sedej iz Števerjana

Festival je praznik, na katerem se združi cela vas

Od 5. do 7. julija bo potekal 49. festival narodno-zabavne glasbe Števerjan 2019. Ta je bil lepa priložnost za pogovor s predsednico društva F. B. Sedej Ilario Bergnach, ki organizira veliki briški dogodek.

Od novembra lani si predsednica društva F. B. Sedej. Kako se znajdeš v tej vlogi?

V tej vlogi se za zdaj znajdem v redu. Sicer bolj se bližamo festivalu, bolj se zavedam, da sem sprejela težak izziv, predvsem glede na to, da je festival največji dogodek, ki ga organizira naše društvo. Drugače smo v tem letu, od novembra 2018, imeli dve premieri, ki sta ju pripravili dramska in mladinska skupina. Delovanje otroškega in mladinskega pevskega zbora je redno potekalo in sezono smo sklenili z zaključnim koncertom. Imeli smo proslavo ob 50. obletnici Števerjanskega vestnika in še bi lahko naštevale, tako da je bilo kar pestro. Doslej se je pa vse lepo izteklo. Mislim, da bo tudi v naslednjih sezonah še tako.

Si bila že prej članica društveneega odbora?

V odboru sem bila, mislim, dva tedna. Prej sem tam sedela kot predstavnik včlanjene skupine, ker sem bila vodja dramske družine. Potem so se odločili, da postanem odbornica, da bi imela volilno pravico itd. Po dveh oz. treh tednih so bile volitve in sem postala predsednica. Dinamike v odboru sem sicer poznala. Zato ni bil nikak sok ...

Znano je, da v Števerjanu zgledno skrbite za to, da društvo vodi mladi. In starejši to podpirajo. Vemo, katera leta si rojena ... Vprašanje: je sploh kdaj bil v Števerjanu kakšen predsednik, mlajši od tebe?

Ko sem lani sprejela to funkcijo, sem bila stara 22 let. Mislim, da so v Števerjanu za predsednika pogosto izvoljeni med 23. in 26. letom. Mandat traja dve leti, ponavadi se obnovi. Sicer mislim, da sem jaz, po starosti, še najmlajša.

Kakšne so v društvu dinamike med mlajšimi in starejšimi?

Ne vidim večjih težav. Imamo srečo, da se mladim daje možnost se udeleževati in delati. Imajo mladinski krožek, ki spada pod društvo, ima pa svojega predsednika in tajnico ter si sam organizira svoje dogodke. Tudi v mladinski dramski skupini M+ so mladi. Odbor društva je tudi načeloma zelo mlad: ne vem, če ima najstarejši član sploh že 50 let. Sicer pa ni problemov: starejši so zraven in "modrujejo". Vse skupaj zaupati samo mladim tudi ni prav. Preden jih "vržeš v vodo", je prav, da se naučijo plavati ... Sodelovanje je zato mogoče in uspešno!

Katere so "prioritete", smernice in cilji tvojega predsedovanja?

Glavno je, da ohranjamo delovanje društva v skladu z že zastavljenim delom v letih, v količini in kakovosti. Po mojem pa je potrebno, da poenostavimo sistem dela, si razdelimo zadolžitve in se bolje koordiniramo, tako da bremena ne padejo vedno na rame ene in iste osebe. Nočem, da bi se to dogajalo. Zato preizkušam

montažo posnetkov, tudi to mi je bilo vedno zanimivo. Lani sva bila - s skeči - na odru z Matejem Pintarjem. Letos bom stopila na oder oz. sedela v komisiji kot predsednica ...

Spomini na prejšnje festivale so vedno lepi. To je vedno bil praznik, na katerem se cela vas združila. Če se med letom slučajno zgodi, da se s kom skregaš (saj smo samo ljudje in se pač zgodi), se na festivalu zgodi neka posebna magija, ki je ne znam opisati, in vsi se imamo lepo.

Si obiskovala festival že od malih nog?

Ne. Zraven sem od leta 2013. Mama je pred leti pela v zboru, tata v društvu ni bil nikoli soudeležen. Šolo sem obiskovala v Pevmi, odbojko igrala v Gorici, in vendar sem na koncu padla prav sem. Očitno sem hotela prav to.

Je organizacija festivala velik napor? Kako to prvič doživljaš kot predsednica društva?

Pri festivalu sem že sodelovala na več področjih, kot predsednica ga zdaj prvič "doživljam" v celoti, od blizu. Najhuje je urejevati papirje in birokracijo, tega je res veliko. Potrebno je pripraviti in predstaviti projekt, prošnje itd. Gre namreč za velik dogodek, zato je pomembno, da ni tovrstnih problemov. To je najtežje. Za pripravo imamo na razpolago veliko prostovoljcev; delo je razdeljeno po "sektorjih", vsak ima svojega odgovornega. Imamo skupino, seveda po whatsappu, preko katere komuniciramo. Koordinatorji že sami vedo, kaj morajo delati. Pomembno je, da k temu delu privabimo nove, mlajše osebe, ki bodo čez nekaj let prevzele to delo.

Boste tudi letos predvajali festival v živo?

Na našem portalu www.sedej.org bomo imeli "streaming", spletni prenos prireditve. V živo bomo na valovih Radia Trst A. Nedeljski finalni večer bo posnet in predvajan v naslednjih tednih tudi na slovenski nacionalki in tudi na deželni mreži Rai. Razne posnetke, fotografije in drugo pa bomo objavili na raznih družbenih omrežjih.

Na začetku letošnjega leta se je z abrahamom srečal Števerjanski vestnik, drugo leto pa bo isto čast dosegel festival. Kot mlada predsednica, ki nima niti polovice tistih let, si se znašla v času velikih jubilejev ...

To sta za Števerjan pomembni obletnici, ki ju je pomembno izpeljati dobro in premišljeno. Saj vem, da nisem bila zraven, a - kar se tiče vestnika - sem veliko spoznala iz pričevanj in pripovedi ustanoviteljev, naših starih. S festivalom bo podobno. Organizacijski odbor se že pripravlja na 50. festival. Ko gre za take dogodke, je treba začeti veliko prej. Vsaj pogovarjati smo se že začeli že med pripravo devetinsitiridesetega. Ko bomo tega izpeljali, pa se bomo morali resno lotiti petdesetega. Saj vemo, kako se festival pripravi, ne moremo pa vedno delati na isti način, vedno je potrebno ponuditi nekaj novega, lepega, zanimivega.

/str. 7

Danijel Devetak

S 1. strani

Na obisku domovine ...

Poti so jim predstavniki naše skupnosti podrobno predstavili zgodovino in delovanje Slovencev v Italiji. V koči na Sabotinu so pokosili in po družabnem srečanju sta jih upravitelj Bogdan Potokar in zgodovinar Renato Podbersič spremljala po vojaških jarkih ter kavernah in jim pokazala razne pomnike in ostanke iz prve svetovne vojne. Sledila je vožnja čez mejo v Vipavo, kjer so

gostje prenočevali v prostorih Škofijske gimnazije. Ganljiv je bil trenutek, ko so iz Italije vstopili v Slovenijo, takrat sta se v avtobusu zaslislala velik hrup in veselje. Naslednji dan je bil na vrsti ogled Tržaške. Zjutraj so obiskali vas Repentabor, tam sta jih sprejela pokrajinski tajnik stranke Slovenska skupnost Marko Pisani ter dekan in škof vikar Anton Bedenčič. Od tam so se skozi mesto Trst pripeljali v Miramarski grad in potem na že tradicionalno kosilo v Mavhinje, na kmetijo Pipan-Klarič. Gospodar kmetije, Rudi Klarič, je Slovenec iz Argentine, kar je presenetilo goste. Tam je potekalo veselo druženje s plesom in petjem v spremstvu slovenske glasbe domačih glasbenikov. V Mavhinje so prišli pozdravit goste tudi tajnik in deželni svetnik stranke Slovenska skupnost Igor Gabrovec, predsednik Slovenske prosvete Marij Maver in predstavnik skatov Saša Marsetti. Igor Gabrovec je opisal politično organizacijo Slovencev v Italiji in zakone, ki jih ščitijo. Povedal je, da smo Slovenci organizirani na vseh področjih in da imamo politike tako na občinski kot na deželni in tudi državni ravni. Prav tako je Marij

in knjižnico Dušana Černeta. Po dvodnevem obisku naših krajev so se maturantje odpeljali v matično domovino, kjer jih čakajo intenziven tečaj slovenščine, ogled lepote naše domovine in nastopi ter prireditve na raznih kulturnih večerih. Občudovanja vreden je odnos do slovenstva in vrednot, ki jih imajo ti študentje, saj so že daleč od tiste generacije prednikov izseljencev. Še vedno ohranjajo slovenski jezik, slovensko kulturo in navade, čeprav živijo v Argentini. Lahko so za zgled za nas in za Slovence v matični državi, ki večkrat izražamo premalo čuta in ponosa do naše samostojne države Slovenije.

Pogovor: Ivan Urbančič, Lučka Pregelj, Viktorija Miklavc

Kakšni so bili prvi občutki, ko ste stopili na slovensko tla?

Že ko smo pristali v Trstu, smo začutili, kako so nas Slovenci sprejeli z veseljem in dobro voljo, potem pa, ko smo se peljali do Vipave in začeli razmišljati, kje smo, smo bili res ganjeni, bil je enkraten občutek in smo se res čutili kot doma.

Za slovensko narodno skupnost v Italiji ste vedeli?

Ja naši spremljevalci oz. profesorji so nam povedali, da so Slovenci tudi onstran nekdane meje, a nismo pričakovali tako dobre organizacije. Presenetilo nas je, kako so organizirani šolstvo, društveno dogajanje in politika. Nismo vedeli za zakone, s katerimi skušajo zopet pridobiti to, kar so po vojni izgubili, oz. s katerimi se skušajo zaščititi, in niti, da imajo politične predstavnike na tako visokih položajih.

Ima slovenščina pomembno vlogo v vašem vsakdanjem življenju?

Absolutno. Doma se pogovarjamo vedno v slovenščini. Nekateri od nas, ko so vstopili v argentinske šole, so znali samo slovensko, ker doma nismo govorili drugih jezikov poleg materinega. Pogosto se dogaja, da se v pogovor v španskem jeziku vrine kakšna slovenska beseda, in to zato, ker je slovenščina tako prisotna v našem življenju in srcu. Vrednote so v slovenski in argentinski kulturi zelo podobne, zato moramo reči, da se čutimo Slovenci, a tudi Argentinci.

Ste kdaj pomislili, da bi prišli za več časa v Slovenijo, mogoče na študij, ali se celo preselili?

V Argentini imamo seveda družino in prijatelje, zato bi nam bilo težko zapustiti svojo skupnost. Za daljši študij, polletni ali letni, pa smo že pomislili.

Ste kaj vznemirjeni pred nastopom na proslavi ob dnevu državnosti?

To je zelo pomemben dan za nas Slovence in nam je v veliko čast, da lahko prikažemo, kaj je za nas Slovenija in kako se čutimo v tem prepletanju slovenske in argentinske kulture. Zahvala gre našim prednikom, da smo to, kar smo danes, zavedni Slovencev in polni pomembnih vrednot, ki vplivajo na naše življenje.

Pogovor: Tatjana Modic

Tatjano Modic, spremljevalko in podpravnateljico srednješolskega tečaja ravn. Marka Bajuka, smo najprej vprašali, koliko let spremlja maturante na izlet v Slovenijo.

Letos je že tretjič in izkušnja je vedno enkratna, saj so skupine vedno različne in prav tako tudi doživetja.

Kako pravzaprav poteka sobotni pouk slovenščine v Buenos Airesu?

Srednješolski pouk slovenščine poteka ob sobotah popoldne, imamo pa tudi osnovnošolske v jutranjih urah. Srednješolski tečaj je samo eden v Buenos Airesu, podružnico imamo tudi v Bariločah. V bistvu se z več osnovnošolskih tečajev potem dijaki združijo v en srednješolski tečaj. Pouk, pri katerem se dijaki učijo različne predmete v slovenskem jeziku, poteka od treh do sedme.

Se pripravljate na poseben način na ta izlet po Sloveniji?

Potovanje je v bistvu velika motivacija, saj ti fantje in dekleta žrtvujejo svoje sobote za utrjevanje slovenščine in slovenske kulture. Argentinsko okolje, šport, prijatelji jih seveda vabijo, da se družijo tudi drugje. Ponudba se v današnjih časih večja kot povsod, zato je treba mladim vedno ponuditi kaj novega in kaj zanimivega. Ogled matice je seveda velika motivacija. Večkrat jih spomnimo, da to, kar govorimo med poukom o Sloveniji, si bodo lahko tudi ogledali v živo med mesečnim potovanjem, kar jih spodbuja.

Se čutijo spremembe v današnjih generacijah? Ti dijaki so sinovi dijakov, ki so prav tako obiskovali srednješolski pouk in tudi bili na potovanju. Mislim, da so otrokom zelo dobro posredovali izkušnjo in vrednote, ki bi jih radi ohranili v naši skupnosti v Argentini. Dobro vedo, da bo skupnost obstajala samo, če bomo naprej gojili slovenski jezik, in mislim, da se ti mladi starši res trudijo za to poslanstvo.

Kakšen pomen imajo za skupino nastopi po Sloveniji in predvsem današnji (28. junija, op. pisca) na proslavi ob dnevu državnosti?

To nam zelo veliko pomeni in nam je v velik ponos. Nastop na proslavi ob tako pomembnem dnevu za slovensko državo nas zelo razveseli. Pokažemo, da smo in kakšni smo. Toliko kilometrov oddaljeni, sinovi naših prednikov, ki so se morali seliti, a slovenski jezik in kulturo še vedno trdno ohranjamo. To radi potrdimo, saj smo na to zelo ponosni.

HRPELJE Pogovor z jubilantom v Kulturnem domu

G. Vid Premrl - zlatomašnik

V Kulturnem domu v Hrpoljah smo v pogovoru z g. Vidom Premrlom odkrivali lepoto, ki jo ustvarja, da bi se približal ljudem in tako izpolnjeval duhovniško poslanstvo, ki ga zvesto opravlja že 50 let. Nataša Belčič iz Košane je predstavila njegovo pesniško ustvarjanje, prof. Božidar Premrl pa je orisal njegovo ustvarjanje s kamnom, ki je bilo ponazorjeno tudi z diapozitivi. Večer je zaokrožil Cerkveni pevski zbor Brezovica z dveh avtorskima pesmima, za kateri je g. Vid Premrl prispeval besedilo in glasbo. Pod vodstvom Bogdane Hrvatini in ob spremljavi Urške Vitez so zapeli: *Velikašna Božja Mati* in *Večna naj bo Tebi slava*, harmonijo pa je pripravila Andreja Tomažič Hrvatini. Z voditeljico pogovora Jano Barba pa se je spominjal začetkov svojega duhovniškega poklica. Že kot otrok je imel rad Cerkev, rad je tudi stregel domačemu župniku, molil in hodil k maši. Njegova prva župnija so bile Pregarje, kjer je deloval 16 let. Služil je tudi v Il. Bistrici, Oseku in Košani. V Brkini (Slivje in Brezovica) se je vrnil l. 2004. Ob upadu zanimanja za Boga in Cerkev je navedel misel patra Branka Cestnika, da hudi duh najprej vzame čredo, potem pa duhovniku še naprti krivdo, od česar se je distanciral in posvetil načinom, ki mu ležijo, da lahko spregovori ljudem. Župnik Niko Čuk je jubila-

lantu voščil za god, ki ga je praznoval istega dne, in poudaril lepo sodelovanje z g. Vidom v službi Cerkve pri vodenju razširjene župnije Hrpolje-Kozina. Njegov pesniški opus obsega pre-

ga izražanja bralca odpreti za presežno skrivnost vere in prebuditi zanimanje za osebno poglavitost. Kot je poudaril, človek ne more imeti rad tistega, česar ne pozna, med verniki pa opaža, da krščan-

ko 120 pesmi. Pisati je začel že v semenišču v Vipavi, l. 1961, danes pesem izbere za posvetilo določeni osebi ali voščilo za Božič in Veliko noč. V središče pa pogosto postavi cerkev, ki ji posveti pesem, kot so to na primer cerkveni zvonik v Slivju, cerkev sv. Jurija, cerkev v Brezovici ob njeni 400. obletnici in druge. Lahko bi dejali, da je eden od namenov njegove pesniške-

sko vero slabo pozna. Prof. Božidar Premrl iz Ljubljane, neutrujen ljubitelj in raziskovalec obdelanih kamnov in kamnitih zgradb ter avtor več del o cerkveni stavbi-

ni dediščini, je predstavil njegovo umetniško pot oblikovanja kamna. Izvedeli smo, da najraje oblikuje bel nanoški križ nad Pregarjah in razpelo kamnitega križa v Povirju. Že nekaj let pa nastaja monumentalna skulptura, s katero namerava zaznamovati križpotje pri domači vasi Šmihel.

ŽUP

Kratke

Terčeljev shod na Otlici 2019

Župnija Otlica vabi v soboto, **6. julija 2019**, na 9. Terčeljev shod na Angelsko goro.

Program:

Ob 7.00: Začetek romarskega pohoda izpred Terčeljevega spomenika v Šturjah, mimo rojstne hiše v Grivčah na Otlico. Ob 9.30: Molitev rožnega venca v župnijski cerkvi Angelov varuhov na Otlici vodi domača Frančiškova družina. Ob 10.00: Sveta maša, somaševanje vodi msgr. Jože Pegan, pojejo pevci župnij Lokavec in Otlica pod vodstvom Mateje Soban in ob spremljavi organistke Katarine Vidmar. Ob 11.00: Kulturni program: Gregor Čušin, gledališki igralec z interpretacijo Terčeljevih tekstov. Kulturnemu programu sledita druženje in pogostitev v dvorani KS Otlica.

Smisel "Terčeljeve poti" ni le obujanje spominov na preteklost, temveč nadaljevanje hoje po poti, po kateri je hodil Filip Terčelj. Je priznavanje njegovih darov, ki nam omogočajo, da odkrivamo, kdo smo, in se vedno bolj zavedamo svojih korenin, svojega dostojanstva in poslanstva. Resnični božjepotnik se trudi v Duhu in Resnici vzpenjati na sv. goro Sion! Terčelj je zapisal: "Mi romamo po težkih poteh, po skalnatih tleh na sveto Goro! Mi verujemo, da Bog Sabaot pomagal bo najti nam sionsko pot!"

31. Romanje treh Slovenij na Svete Višarje

31. romanje treh Slovenij na Svete Višarje bo **4. avgusta 2019**. Na Svetih Višarjah se bodo že 31. leto zapored srečale tri Slovenije: matična, zamejska in izseljenska. Na vrh Svetih Višarj se udeleženci lahko odpravijo peš po romarski poti ali pa z gondolo.

Program:

- 10.30: predavanje pravnika, vrhovnega in nekdanjega ustavnega sodnika Jana Zobca.
- 12.00: slovesna sveta maša, ki jo bo skupaj z izseljenskimi in drugimi duhovniki daroval koprski škof msgr. dr. Jurij Bizjak.
- 13.00: po maši bo na ploščadi za cerkvijo kratek kulturni program. Dogodek organizirata Rafaelova družba in Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov v Evropi. Romanje sofinancira Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Kdor se želi udeležiti romanja treh Slovenij na Svete Višarje s programom enodnevnega romanja, se lahko obrne na Agencijo Trud. Več informacij na: trud@druzina.si ali 01 360 28 20. Prijave zbirajo do 26. 7. 2018.

NA BOŽJO POT SPET MALO NAKROG (17)

Mariza Perat

Nekoč je v Lodzu, kjer je imela strica, ki je prav tako kot njeni starši nasprotoval njenemu vstopu v samostan, s svojo sestro odšla na ples. Ko so se vsi najbolj zabavali, je njena duša začutila notranje muke. Začela je plesati, ko je ob sebi nenadoma ugledala Kristusa, vsega razbičanega in pokritega z ranami. Rekel ji je:

Samostan kongregacije Blažene Matere usmiljenja v Varšavi

"Do kdaj te bom moral prenašati in do kdaj me boš varala?"

"V tistem trenutku", pripoveduje Helena v svojem dnevniku, "je vesela glasba zame utihnila, nikogar več nisem videla, ostala sva samo Jezus in jaz".

Skrivaj se je oddaljila od družbe in odšla v katedralo sv. Stanislava Kostke. Tu je pred Najsvetejšim prosila Gospoda, naj ji blagovolj povedati, kaj naj ukrene. Zaslila je besede:

"Takoj se odpelji v Varšavo, tam boš vstopila v samostan!"

V Varšavi oziroma v njenem predmestju je Helena služila pri družini, kamor jo je napotil tamkajšnji župnik. Družina je bila številna, saj je v njej bilo šest otrok. Helena je s svojo vestnostjo, prijaznostjo in veselim značajem takoj osvojila srca vseh. Ni pa pozabila na svoj cilj in je v raznih samostanih prosila za sprejem, a so jo povsod zavrnili. Potrkala je tudi na vrata samostana Blažene Božje Matere usmiljenja in zaprosila za vstop. Prednica ji je svetovala, naj še ostane v službi, da

si prisluži balo, saj ji je samostan ni mogel nuditi. Helena se je tako vrnila v službo. Končno se ji je njena velika želja izpolnila: dne 1. avgusta 1925 so se ji samostanska vrata odprla in Helena je bila sprejeta v kongregacijo Blažene Matere usmiljenja v Varšavi.

Omenjeno kongregacijo je v Franciji ustanovila Terezija Rondau (1793-1866). Namen kongregacije je bil nuditi pomoč dekletom in ženskam, ki so zašle na stranpota, posvečala pa se je tudi vzgoji deklet, ki so bile v nevarnosti, da bi se izgubile. Na Poljskem je bila kongregacija prisotna od leta 1862.

Za Heleno se je tako začela pot njenega redovnega življenja, v katerem je preživela trinajst let. Kot postulantki so ji odkazali delo v kuhinji in na vrtu, bila pa je tudi vratarica in delala je tudi v samostanski pekarni. Helena je bila sicer vaje na dela, toda želela si je, da bi imela več časa za molitev, saj je bila njena srčna želja ob vstopu v samostan prav ta, da bi v tišini in zbranosti služila Bogu. Pričela je razmišljati, da bi odšla h karmeličankam, ko se ji je prikazalo Kristusovo Obličje. Bilo je pokrito z ranami, iz oči pa so Kristusu tekle solze. Ko ga je vprašala, kdo mu je prizadel tolikšno bolečino, je Gospod odgovoril:

"Ti mi boš prizadela takšno bolečino, če boš izstopila iz tega reda. Sem sem te poklical in ne kam drugam in tu sem zate pripravil mnoge milosti".

Naslednje leto je Helena odšla v Krakov in tu prejela redovno ime Marija Favstina. V tem času je s Favstino zajelo veliko dušno trpljenje. Podobno kot sveta Terezija Deteta Jezusa ali sveti Janez od Križa je tudi ona okusila "noč duše", ko se ji je zdelo, da jo je Bog zapustil. V Božji luči je spoznavala svojo veliko notranjo revščino in nedoumljivo Božjo svetost in veličino. Obhajale so jo misli, da jo je Bog zavrnil. Zaradi tega je trpela nepopisne muke. To njeno trpljenje je trajalo eno leto in pol. Pripravljalo jo je na veliko poslanstvo, za katerega jo je Bog določil.

S. Marija Favstina

/ dalje

ZAKAJ PRAV JEZUS? (75)

PRIMOŽ KREČIČ

Učlovečenje in odrešenje

Ko se je misel cerkvenih očetov posvetila vprašanju Jezusove božskosti in človeškosti ter njegove osebe, se je začelo **odpirati tudi vprašanje Jezusovega odnosa do človeštva, ki je ranjeno z grehom**. K razjasnitvi teh pogledov so pripomogle izkušnja Svetega pisma, tako v Stari kot v Novi zavezi, pa tudi nekatere zmote, ki so

ogrožale nauk. Nasproti doketom, ki so trdili, da se je samo zdelo, da je bil Jezus v človeškem telesu, so Atanazij, Irenej in drugi cerkveni očetje poudarili, **da, če bi bili Jezusovo deviško spočetje in njegovo rojstvo samo navideznost, bi bilo odrešenje čista utvara**. Proti arijancem, ki so zanimali Jezusovo božanstvo, je nicejski koncil (325) zapisal v veroizpovedi, **da je prišel Božji Sin iz nebes za nas in naše odrešenje**. Delo odrešenja se je uresničilo po vseh dogodkih od stvarjenja do Jezusovega križa in vstajenja. Pomembno razjasnitev so prinesla razmišljanja o Sveti Trojici. Novozavezni teksti jasno kažejo, da se odrešenjsko delo dogaja na temelju življenja Svete Trojice. **Oče pošilja na svet Sina in Svetega Duha, da bi rešil človeštvo njegovih grehov in nemoči ter ga pripeljal v novi sinovski odnos**. Irenej, Tertulijan in Origen so razumeli Sveto Trojico kot razodetje Boga kot izvira življenja in odrešenja. Vse tri Osebe, vsaka na svoj način, zagotavljajo osvoboditev in odrešenje človeštva.

Pomembno spoznanje v trinitarnem nauku je bila **razločitev Boga v njem samem** (immanentna Trojica) in **v njegovem delovanju v svetu**, ki je odrešenjsko. (oikonomijska Trojica) Cerkveni očetje so pogosto uporabljali **pojem oikonomije**, ki ga najdemo že pri Pavlu. Božja oikonomija je njegov načrt za osvoboditev človeštva. Ta se začena z učlovečenjem in nadaljuje z velikonočno skrivnostjo vse do poveljčanja. Irenej poudarja, da se je odrešenje izvršilo na križu s

Kristusovo pokorščino kot nasprotje in ozdravitev Adamove nepokorščine.

Na tej poti se misel cerkvenih očetov odpira **k pobožanstvenju**. Prvi je izrecno govoril o pobožanstvenju Klemen Aleksandrijski, poudaril je, da je **cilj učlovečenja pobožanstvenje človeškega**. Atanazij pa je zapisal, da se je Beseda učlovečila, da bi mi postali pobožanstveni. Ko

pripadamo Kristusu, nismo le ljudje, ampak smo tudi deležni Božjega usmiljenja. Človek, ki se je z grehom oddaljil od Boga, more v Kristusu najti pot k Očetu. Za uresničenje odrešenja pa je potrebno **osebno sodelovanje ljudi**, da se po veri in krstu povežejo s Kristusom in vstopijo v njegovo povečano človekost. Irenej je razvil nauk o **rekapitulaciji**, ki pomeni, da je **Kristus v sebi povzel vse ustvarjeno**, da bi ga **pripeljal do izpolnitve** v njem. Kristus je z učlovečenjem postal drugi Adam, ki je sprejel trdi boj proti sovražniku človečnosti in ga premagal.

Odrešenje je moralo priti od Boga in od človeka. Zato sta v **njem povzeta pot in cilj človeške zgodovine**. Rekapitulacija je zlasti **pogled na konec tega procesa** oikonomije in pobožanstvenja človeštva v Kristusu. Njegovo delo doseže vesoljno razsežnost in objame celoto zgodovine. Ustavimo se še pri **razlogih za učlovečenje**. Cerkveni očetje poudarjajo, **da se je tu pokazala Božja ljubezen za rešitev človeštva**. Tudi po padcu in oddaljitvi človeka je Bog ostal zvest svojim obljubam in se je odločil, da bo odrešil človeka. Učlovečenje je s tega vidika največja preizkušnja Božje ljubezni do ljudi. Gregor iz Nise trdi, da, če je ljubezen do človeštva najbolj lastna značilnost Božje narave, potem je to razlog za prisotnost Boga v človeštvu. Grški cerkveni očetje so bolj poudarjali 'pozitivni' vidik odrešenja, da je Bog postal človek, da bi mi postali Božji otroci, latinski pa so imeli bolj v ospredju osvoboditev od greha.

Cerkno / Slovesnost v cerkvi sv. Ane

Jure Vončina posvečen v stalnega diakona

S polaganjem rok je škof Jurij Bizjak v cerkvi svete Ane v Cerknem v soboto, 22. junija, v službo rednega diakona po-

vo soprogo Janjo, njune otroke, sorodnike in vse člane po zadnji reorganizaciji res velike župnije Cerkno. V Cerkvi obstajajo tri

Diakonovo osrednje mesto naj bi bilo v karitativnih programih Cerkve, preko katerih se ta odziva na potrebe in stiske občanov.

“Diakoni so najprej člani družine in šele potem služabniki Cerkve”, je poudaril škof Jurij Bizjak v pridigi pred posvečenjem diakona Jurija Vončine ter dodal, da so diakoni vpeti v življenje skupnosti, kjer delujejo z zgledom. V svetu naj bi bilo okoli 30.000 posvečenih stalnih diakonov, v Sloveniji 30 in v Škofiji Koper dva.

“Z današnjim obredom

trdno stal na svojem mestu in bo varen pred divjanjem morja in ljudi”, je v pridigi povedal škof Jurij Bizjak. Diakonsko posvečenje lahko prejmejo tako samski kot tudi poročeni moški. Oba diakona Škofije Koper sta poročena in imata družini. Prav to jima daje še posebno veljavo, saj imata izkušnje neposrednega življenja in na podlagi teh lahko nagovarjata svojo lokalno skupnost.

Obširni pridigi škofa Jurija Bizjaka, v kateri ni manjkalo zgodb iz Stare zaveze, ki jih škof posebej zavzeto proučuje in razlaga, so sledile diakonske zaobljube. Tem so sledile pete litanije vseh svetnikov, med katerimi je novi stalni diakon ležal na tleh sredi cerkvene ladje.

Sledilo je polaganje rok, preko katerih je do takrat kandidat prejel od posvečevalca škofa Jurija Bizjaka milost in moč za opravljanje službe stalnega diakona. Dekan Matej Kobal mu je izročil štolo, ki jo bo nosil med opravljanjem dolžnosti, ter slovesna diakonska oblačila.

Posebej pomenljive so bile zahvale ob sklepu obreda. “Bog kliče in Bog prese- neča”, je v zahvalnem nagovoru povedal novi stalni diakon Jure Vončina. Posebej se je zahvalil staršem in seveda ženi Janji za potrpljenje in moč ter optimizem, s katerim osmišlja življenje, ter vsem petim otrokom. Zahvalil se je tudi škofu Juriju Bizjaku in patru Silvinu Krajncu, frančiškanskemu spiritualu, ki je duhovni voditelj pripravnikov na stalni diakonat, ki sta “prva spoznala, da nisem vaza, ki jo je treba napolniti z znanjem, ampak bakla, ki jo je treba prižgati”. Prisotni so to njegovo zahvalo nagradili z gromkim aplavzom. Župnija Cerkno mu je v spomin na ta pomembni dogodek podarila komplet diakonskih štol za vsak del cerkvenega leta, ki “naj bodo zunanji znak zaznamovanosti in povezanosti s pre-

dhodniki v službi diakona in današnjo župnijo”.

Slovesni obred je škof Jurij Bizjak sklenil s posebno zahvalno molitvijo za Janjo, soprogo novega stalnega diakona. Celotna maša in obred posvečenja so z odličnim petjem obogatili pevci cerkvenega mešanega pevskega zbora, ki ga je vodil Pavle Magajne.

Udeleženci skoraj dveurnega obreda posvetitve stalnega diakona so ob odhodu iz cerkve prejeli

spominske podobice s posvetilom in podobo svetega Jurija na konju. Na ploščadi ob cerkvi je sledil sprejem za vse župljane in goste, ki so prišli na ta za župnijo in lokalno skupnost pomembni dogodek od blizu in daleč. Dobre pol ure po končanih slovesnostih pa se je nad celo dolino razpotegnila še mavrica z vsemi odtenki kot simbol raznolikosti in pestrosti življenja, sredi katerega bo deloval stalni diakon Jure Vončina.

Damijan Bogataj

svetil Jureta Vončino iz Idrijskih Krnic. Svečani obred, ki mu je prisostvovalo veliko Cerkljanov in duhovnikov, je trajal skoraj dve uri. Jure Vončina je šele drugi stalni diakon v Škofiji Koper, v Sloveniji naj bi jih delovalo okoli 30. Službo stalnega diakona je po vzoru na prvotno Cerkve uvedel drugi vatikanski koncil. Isto diakonsko posvečenje prejmejo tudi bodoči duhovniki leto pred posvetitvijo. Stalni diakoni pa so skladno s cerkvenim pravom poročeni moški, ki se ob rednem delu in skrbi za svojo družino posvečajo še tej duhovni službi. Niso pooblaštili rednih duhovnikov, skladno z navodili predpostavljene pa lahko opravljajo številne službe in opravila v krajevni Cerkvi.

Škof Jurij Bizjak je v pridigi pred posvečenjem novega stalnega diakona posebej pozdravil njego-

službe. Prva je diakonska, druga je duhovniška in tretja je škofovska. Skozi zgodovino se je diakonska služba skoraj izgubila in postala le predstopnja duhovniškega posvečenja. Drugi vatikanski koncil je diakonski službi vrnil pomen in s tem odprl možnost za aktivno delo v lokalni Cerkvi tudi poročenim moškim. S tem naj bi bila sodobna Cerkve vse bolj podobna prvotnim krščanskim skupnostim iz prvih stoletij po Kristusu, ko je bilo enkrat več diakonov kot duhovnikov. Z obuditvijo diakonata pa so koncilski očetje želeli odpirati vrata v okolja, kjer tradicionalno duhovnikov niso sprejemali. Diakoni naj bi bili po mnenju škofa Jurija Bizjaka posredniki potreb in želja skupnosti.

stalnega diakona nikakor ne trgamo iz njegove družine, ampak zabijamo nov klin ob sotoru njegove družine. S tem posvečenjem spuščamo še eno sidro, da bo čoln njegove družine še bolj

Jubilej šandreškega župnika g. Karla

Šandreški verniki so prejšnji teden pošteno presenetili svojega župnika Karla Bolčina, ki je 25. junija praznoval 30. obletnico mašniškega posvečenja. Oni so to slučajno izvedeli, ko je med 20. in 24. junijem v Lurdu od Unitalsija kot eden izmed jubilarov prejel posebno priznanje. Zato so najzvestejši farani prav na 25. junij poskrbeli, da je v vaški cerkvi potekala skrbno pripravljena maša, pri kateri so se z molitvijo in lepim petjem zahvalili Bogu zanj. Ob koncu obreda se je Martin Komjanc v imenu vseh župljanov spomnil, kako je bil g. Karlo pred 30 leti v oglejski baziliki posvečen v duhovnika. Tega se želijo spomniti, ker je bil in še je mnogim “opora v veri”, je v krajevni in širši skupnosti “sejalec upanja” in ker ljudi “z vsakodnevnim obhajanjem evharistične daritve vrača v objem božje ljubezni”. Zato so mu zaželeli vse dobro, na koncu zapeli Marija, skozi življenje, mladi so na zvoniku pritrkovali in po maši vsi skupaj nazdravili v župnijskem parku. G. Karlu čestitamo tudi vsi v uredništvu in mi želimo še veliko Božjega blagoslova v prid ljudem!

Z 2. strani

Kot moža ...

Zaustavljal sem se tudi ob zapisu, ki je opisoval romanje je družin, ki so ločene. Tudi tu je bil zraven duhovnik. V zapisu me je presenetila vest, da so otroci ločencu, ki ni bil z njimi, napisali razglednico z romanja in vsi pripisali: “Ati - ali mama - zate sem tu molil!” - Ne glede na kaj si ob tem mislimo, spoznamo, da je bila gesta

duhovnika, ki je organiziral takšno romanje, pohvale vredna. Gotovo se je marsikateremu izmed staršev, ko je prejel takšen pisni pozdrav, orosilo oko! Dotaknil sem se samo dveh oblik družin, ki so dane dejstvo. Če se s tema dvema oblikama družinskega življenja srečujemo, bodimo do njih strpnosti in jim pomagajmo, če rabijo našo pomoč.

Skozi drugačno prizmo (13)

Mrtvilo in praznina

Pred časom smo, tudi s pomočjo “števil”, spregovorili o težkih časih v cerkvah zahodnega sveta. Potem ko smo bili z dijaki na obisku Orvieto in Rima, lahko rečemo še kaj v tej smeri. Kakor pravi kolega Roberto Pecchioli, je prišlo do

prepovedi fotografiranja na skrito vseeno uspel ujeti v svoj “pametni” telefon del Sikstinske kapele. Ne, bolj žalostno je to, da se ljudje ne samo “zrelih” let, še več, pravzaprav gre že za starejše ljudi, obnašajo slabše od najstnikov. Pa za to opažanje ni

zmage muzeja nad resničnostjo in vitalnostjo, kjer zlasti misli na svojo deželo, Italijo, ki naj bi postala le še “jalov muzej, ki ga obiskujejo kot luksuzno pokopališče ostankov milijoni sodobnikov, ki le malo razumejo in vse pogoltno, zadovoljijo pa se s tem, da ujamejo trenutek s svojim “smartphonom”, še bolj je, če sami sebe vključijo v fotografijo, če naredijo “selfie” z zgodovino, umetnostjo, lepoto, zreduciranimi na ozadje oz. na lokacijo”. Kako se ne bi strinjali s kolegom po tem, kar smo videli in doživeli, a tisto, kar bolj žalosti, ni to, da bi to počeli najstniki, kjer je, recimo, mladi dijak imel za velik dosežek, da je kljub

potrebno iti v Vatikanske muzeje ali kak drug podoben muzej, temveč lahko vse to opazimo že po njihovem načinu oblačenja in seveda obnašanja. Da so danes Cerkve, vsaj za obiskovalce, brez Boga, brez Božje navzočnosti, kar pa smo ob prazniku pravkar praznovali, je bilo, recimo, moč opaziti v lateranski baziliki, kjer smo le redki, ko smo šli mimo izpostavljenega

Najsversejšega, tudi vsaj pokleknil - poklekovali niso niti duhovniki, poklekovale niso niti redovnice! Pecchioli kot simbol usode evropskega kontinenta postavlja sedanje Benetke. Ni potrebno pisati, kaj je to mesto bilo, danes pa je le še okostje, mesto s čedalje manj prebivalstva, muzej na prostem, kjer zaradi presvetega dobička prihaja celo do tega, čemur smo bili priča pred kratkim, da se namreč lahko velikanske ladje zaletijo v “temelje”. Skratka, Evropa, ki je kot nekakšna “speča zakladnica Evrope”, ki pa na neki način proti plačilu doživlja neke vrste množično posilstvo. Pravzaprav ni vse plačljivo, saj se v katedralah lahko gre tudi “moliti”, tako da je zagotovljen koridor k

Najsversejšemu, kot recimo v Milanu ali Orvieto, zaradi hrupa in direndaja pa je moliti praktično nemogoče. Da je resnična Jezusova navzočnost le še prazna fraza, se mi je, če je še bilo potrebno, potrdilo tudi v Orvieto. Če se namreč že ne dela za zaslužek, torej za denar, pa se zagotovo dela za “všečke” - v širšem pomenu besede. Resničnost, v kateri živimo.

Andrej Vončina

Dijaki Škofijske gimnazije Vipava na ekskurziji Ogled Orvieto in Rima ter tamkajšnjih znamenitosti

Z 2. letnikom Škofijske gimnazije Vipava smo bili med 15. in 20. junijem na ekskurziji v Rimu. Na poti smo se ustavili v Orvieto, kjer je shranjena evharistična relikvija, potem pa smo v nedeljo najprej obhajali sve-

da čokolade. Po obisku bazilike sv. Pavla in kosilu smo se šli v Ostio kopat v Tirensko morje. Ponedeljek smo pričeli v Lateranu, od tam pa šli do Koloseja in ostalih antičnih ostankov. Torej je bil namenjen bolj ogledu Vatikana in

veda ni izostalo vprašanje o papežu in potici, tretja skupina duhovnika Blaža Kernela, ki v Rimu študira, četrta se je odpravila v Centro Aletti, naša skupinica pa h kardinalu Rodetu, kjer

smo po končanem druženju šli še na teraso stavbe, v kateri živi, da so se dijaki lahko razgledali po okolici. Nekateri smo nato obiskali Angelski grad (Castel Sant 'Angelo), popoldan pa smo se sprehodili še skozi samo središče Rima, od Be-

to mašo pri Kalistovih katakombah, kjer je pokopana tudi sv. Cecilija. Pomenljivo za nedeljo Sv. Trojice, saj so jo našli pokopano tako, da je na eni roki imela iztegnjen en prst, na drugi pa tri - do konca je izpovedovala vero v enega Boga v treh Osebah. Na nedeljo smo nato obiskali še Tre fontane, kraj mučeništva sv. Pavla, kjer smo pri trapistih nakupili tudi nekaj njihovih domačih dobrot, zlasti seve-

njevo muzejev. Po sestopu s kupole bazilike sv. Petra smo se srečali s slovenskim kardinalom Rodetom. V sredo smo se udeležili papeške audience, po kateri smo se razdelili na skupine za obisk Slovencev, ki živijo v Rimu. Ena skupina je obiskala slovenskega veleposlanika pri Svetem sedežu, g. Tomaža Kunstlja, ki se pa avgusta seli na italijansko, druga slovenskega novinarja Janka Petrovca, kjer se

neškega trga (Piazza Venezia), mimo fontan in Pantheon do Španskega trga (Piazza di Spagna), kjer se je naša ekskurzija tudi končala. Zanimivi so bili zlasti večerna druženja in lepi pogovori z našimi dijaki tik pred spanjem; spali smo na Albanskih gričih (Colli Albani). Vsi smo se strinjali, da velja le “Arivederci, Roma”, saj bomo tja zagotovo še šli.

Andrej Vončina

Poletna Srečanja pod lipami / Proslava ob dnevu državnosti

“Slovenci smo uspešen narod!”

Slovenija je praznovala dan državnosti in 28. obletnico osamosvojitve. Da bi primerno proslavilo obletnico, se je množično občinstvo zbralo v petek, 28. junija 2019, v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž na poletnih Srečanjih pod lipami. Večer, ki se je pričel z Zdravljico, sta organizirala kulturni center in Krožek Anton Gregorčič v sodelovanju s Svetovnim slovenskim kongresom - Konferenco za Italijo in Knjižnico Dušana Černeteta. Martina Valentincič, ki je večer povezovala, je pozdravila predsednika argentinske krovne organizacije Zedinjena Slovenija

Jureja Komarja in njegovo sodelavko Marjano Poznič, dekano Marijana Markežiča, ki je v cerkvi sv. Ivana v Gorici daroval sv. mašo za domovino, deželnega svetnika Igorja Gabrovca in števerjansko županjo Franco Padovan. Uvodoma sta spregovorila tudi predsednik Konferenca za Italijo pri Svetovnem slovenskem kongresu Karlo Bresciani in predsednik Svetovnega slovenskega kongresa Boris Pleskovič. Bresciani je izrazil upanje, da bo večer potekal v duhu širše Slovenije, ki jo sestavljata tudi zamejstvo in zdomstvo. Rekel je, da se z dnevom državnosti spominjamo konca dobe, med katero

Foto DD

je bila Slovenija sestavni del širšega telesa, balkanske realnosti, ki je bila zaradi svoje kulture, zemljepisne lege, družbenopolitične ureditve popolnoma oddaljena od Evrope. “Zgodovina gre naprej, se dopolnjuje in ostaja osnova vsakega naroda, je ne moremo zamolčati ... Zgodovina je življenje vsakega naroda, ne prenaša vrzeli, praznin, zaradi tega lahko trdimo, da je bila največja škoda, ki jo je novi režim povzročil v Sloveniji ob koncu druge svetovne vojne, popolna prekinitev tradicije, domačega slovenskega izročila”, je poudaril Bresciani, ki je nato še na kratko opisal zgodovino slovenskega naroda po drugi svetovni vojni vse do junija 1991, ko je na Trgu republike v Ljubljani takratni predsednik Slovenije Milan Kučan “izgovoril svoj ‘alea iacta est’ in ni bilo več poti nazaj”. Pred svetom je tedaj Kučan razglasil republiko Slovenijo za demokratično, suvereno in samostojno državo in njeno utrjeno pripadnost zahodni Evropi, Bresciani pa pravi, da “žal smo danes pričali nekemu prebujanju nostalgije po preteklosti, po veliki, morda celo režimski Jugoslaviji, in istočasno raste nejevolja do institucije Evropske unije”.

Pleskovič je spomnil, da se je prirejanje praznika samostojnosti pričelo na domačiji Marijana Terpina, proslava se uspešno nadaljuje tudi v Kulturnem centru Lojze Bratuž, kjer se sam počuti kot doma. Prepričan je, da je včasih v zamejstvu in po svetu več domoljubja kot v matični domovini: “To, da smo Slovenci dobili lastno državo, ni majhna reč, če se primerjamo z večjimi nacijami. Katalonci, Kurdi, Palestinci, Baski, Škoti se borijo že desetletja, da bi dobili svojo samostojno državo, mi pa smo le dva milijona doma in pol milijona po svetu, in smo uspeli zato, ker smo se vsi za to

zavzeli”. Pleskovič je nato prepustil oder argentinskim maturantom, ki so večer obogatili ter s svojimi recitacijami, petjem in plesom predstavili svoje življenje in delovanje v Argentini - “Prišli smo

Primorci imeli idealen odnos do Jugoslavije že pred drugo svetovno vojno, do države, v kateri sicer ni bilo vse idealno. Vsakdo, ki je imel z Jugoslavijo neko neposredno izkušnjo, se je v njej rodil in živel, bi težko pozabil ponižanje, ki je zaradi gospodarskih in političnih eksperimentov nastalo, ko je v državi primanjkovalo vse. Pojem samostojne Slovenije je predstavljal le čudovite sanje - “Izpostavljeni posamezniki so v naši zgodovini, predvsem pa od 16. stoletja naprej, ko lahko rečemo, da je slovenska identiteta opredeljena, gradili in gojili neko slovensko zavest, ki je potem v 19. stol. preplavila celotno državo, v sredini 80. let pa še ni nič kazalo in so nas dogodki nekoliko presenetili. Velika moč zamejstva in izseljenstva je ta konservativni in katoliški del slovenske nacije, ki ga za samostojno slovensko državo ni bilo treba prepričevati”. Pri katoličanih je za Možino doma tudi pojem ‘treh Slovenij’, kjer ne gre za teritorialno domovino, pač pa za duhovno domovino - na ta

pomladnih mesecih leta 1942 zgodili okrutni umori neverjetnih razsežnosti, govoril je o poboju romske populacije - “po očitnem povelju komunističnega vodstva, saj je tedaj osvobodilna fronta, ki so jo ves čas vodili in usmerjali komunisti, nameravala spremeniti značaj slovenskega naroda”. Po Možinovem mnenju so žal danes cinizem, nihilizem, medijska in politična hudobija še prisotni v slovenski javnosti, vendar pa obstaja še druga Slovenija, zaradi delovanja dominantnih medijev manj prisotna, ki goji vrednote. Možina je govoril tudi o osebnih napadih, katerih je bil tarča, in o napadih na niz svojih oddaj Pričevalci na TV Slovenija. Dodal je še, da se zlasti na medijskem področju opazja “rekonkvista, rekonstrukcija določenih prvin prejšnjega režima z uniformirano stjo in avtocenzuro”. Po Možinovem mnenju je RTV Slovenija igrala vedno zelo pomembno vlogo, bila je edini močan televizijski medij - konec 80. let je večerni televizijski dnevnik gledalo milijon

Prijetno kresovanje v Ronkah

V petek zvečer, 21. junija, na dan, ko je severni pol najbližje soncu, je tradicionalni svetoivanski kres, ki ustvarja zmeraj čarobno vzdušje, spet zagorel tudi v Laškem. Včasih so kres prižigali v severnem mestnem predelu Tržiča pod železniško progo, v kraju Mandrija, ko je tam prebivalo še veliko Slovencev in se tja še ni razširilo mesto. To lepo staro navado sta pred tridesetimi leti obnovila društvo Jadro in Ženski pevski zbor; kresovanje sta prirejala v raznih krajih v Laškem in tudi na Križadi nad Polaçami. Da bi se tega tipičnega slovenskega praznovanja lahko udeleževale tudi starejše osebe, so ga začeli prirejati v Ronkah, v Selcah, nato pa v prostorih župnije sv. Lovrenca v mestnem središču, kjer ga še danes. Zadnja leta za to priljubljeno

svetoivansko srečanje skrbita društvi Jadro in Tržič. Da bi v veselem vzdušju preživeli najdaljši dan v letu, se na kresovanju srečujejo Slovenci iz Laškega, pa tudi radovedni italijansko govoreči krajanji, ki poznajo samo praznovanje zimskega enakonočja. Tudi letošnji svetoivanski kres se je razplamtel v veselje udeležencev, ki so zaplesali okoli ognja, katerega dim se je usmeril proti vzhodu. Kaj naj to pomeni, bi lahko povedali tisti, ki znajo razbirati take “znake”.

Na večeru sta pozdravila občinska odbornika Elena Cettul in Gianpaolo Martinelli iz Ronk. Predsednik društva Jadro, Karlo Mučič, je prebral v obeh jezikih nekaj misli o pomenu praznovanja. Prijetno druženje je glasbeno popestrila skupina Duo Bisiaco, za pijačo in sladice pa so kot vselej poskrbele domačinke, katerih zlate kuharske roke so pri takih srečanjih še kako dobrodošle. Tudi letos je bilo tekmovanje v izdelovanju svetoivanskih venčkov iz tipičnega poljskega cvetja. Najlepše cvetne kompozicije, tokrat jih je bilo kar šest, je ocenila posebna komisija, ki je prvo nagrado dodelila Savi Foccaro iz Štarancana. Drugi najlepší venček je izdelala Ortensia Peric iz Ronk; tretjo nagrado pa si je s svojim venčkom prislužil mlad študent iz Štarancana oz. Vrha, Jure Devetak. Nagrade sta izročila predsednika obeh društev. / KM

Foto DD

in so ostali zvesti narodu, zvesti domovini, zvesti Bogu”. Nastop je vseboval tipične argentinske ples s primesmi slovenskih melodij. Večer se je nadaljeval s pogovorom med časnikarko Eriko Jazbar in slovenskim zgodovinarjem in novinarjem Jožetom Možino. Moderatorja je o gostu, ki je bil že večkrat v kulturnem centru, povedala, da je to “Človek, ki diha kri Slovenije, živi in dela v Ljubljani, s srcem je na Vipavskem. Ima odnos do našega prostora, do zamejstva”. Možina je priznal, da svoj odnos do slovenstva goji že od nekaj: “Veliko mojih prednikov je s posebno prizadevnostjo gradilo slovenstvo in ostajalo zvesto Sloveniji, čeprav je živelo pod Jugoslavijo ali izven njenih meja, v Italiji. Slovenstvo se je gradilo v pristnem odnosu do literature - na tak način, z razpoznavno vlogo svojega jezika, se človek čuti Slovenca”. Zgodovinar pravi, da so

način je Slovenija ogromna. Po svetu so Slovenci po rodu, kulturi in izročilu, krčevito se oklepajo slovenskega jezika in slovenske kulture, povezuje pa jih tudi katoliška vera. Kljub določenemu antikatalicizmu v matični državi Možina ne postavlja sedanjih katoličanov v vlogo žrtev. Pravi, da zgodovinsko se je prav na krščanstvu utemeljila slovenska nacija, preko krščanstva smo stopili v evropski civilizacijski krog, v zahtodno Evropo in duhovniki so bili vedno ključni intelektualci, ki so držali pokonci slovensko identiteto. Povedal je tudi, da “katoliško prebivalstvo je bilo med vojno in po njej poteptano, izkoreninjeno, delno celo pobito, prestrašeno, izseljeno. Ta stvar je bila okoli leta 1990 nekoliko zanikana, zadnja leta pa se jermen spet stiska, kar pa je v veliki meri odvisno od katoličanov samih”. Možina je spomnil, da so se v

ljudi. Prej je bil ta medij indoktrinator; ko se je začel luščiti režim, se je še držal nazaj, bil je še pod nadzorom partije, “pozneje, v času demokratizacije in v obdobju plebiscita, pa postane tudi televizija, kot medij, pomembno gonilo vrednostnega središča, ki se je oblikovalo okrog odločitev, da gremo na plebiscit, in zlasti v času vojne za Slovenijo je igrala RTV Slovenija središčno vlogo komunikatorja tudi s svetovno javnostjo - to je bila prva vojna, dobljena na medijskem področju”. Dodal je še: “Če si v funkciji na javni televiziji, se mi zdi častno in pošteno, da se zavzameš za šibkejšo stran, za tisto, ki je bila anilirana, ki nima glasu ... kriterije za svoje delo, za to, kar je dobro in kar je slabo, jemljem pri navadnih ljudeh. Temeljna definicija je obsodba bivšega režima: včasih se ne izreče beseda komunistem, beseda morišča, v Sloveniji je malo ljudi, ki bi na ta način govorilo”. Na koncu pa je optimistično pritrldil: “Slovenci smo uspešna nacija, saj je malo narodov na svetu, ki bi do svoje države prišlo na tako čist način. 23. decembra 1990 smo imeli plebiscit, na katerega je šlo 88,5 % ljudi, od teh jih je 95 % glasovalo za samostojno in neodvisno državo. In pol leta zatem nam je uspelo se rešiti iz primeža komunistične Jugoslavije, ki se je razglašala, da ima tretjo najmočnejšo armado v Evropi”.

Katja Ferletič

KULTURNI DOM Ponovitev dijaške predstave Res dobra šola

V tretje gre rado

Na odru velike dvorane goriškega Kulturnega doma so v sredo, 12. junija 2019, zvečer goriški dijaki licejev Trubar - Gregorčič tretjič uprizorili svojevrstno štirijezlično predstavo Res dobra šola. Skrbno pripravljena “multimedijska” predstava, stkana iz štirih raznolikih prizorov v razredu in dveh utrinkov z roditeljskih sestankov, v slovenskem, italijanskem in angleškem jeziku ter klasični grščini, je nastala med popoldanskimi urami gledališke delavnice, ki jo je vodila prof. angleščine Tjaša Ruzzier. Sama je gledališka navdušenka, večkrat je nastopala v satirično ujedljivih kabaretnih prizorih. Res dobra šola je pod njeno domiselno, temperametno režijsko roko

premiero doživela v prvi polovici marca prav na odru Kulturnega doma, na katerem so jo dijaki ponovili v aprilu. Za predstavo, ki prikazuje, kako so se v raznih zgodovinskih obdobjih spreminjale vzgojne metode, pa tudi samo obnašanje učencev in njihovi odnosi do profesorjev, je spretno uporabila besedila grškega avtorja Herondasa (3. stol. pr. Kr.), Charlesa Dickensa (1812-1870), Francka McCourta (1930-2009), Alessandra D'Avenie (1977) in Alojza Rebule (1924-2018). Prvi najbolj hrupen in pisan prizor, v katerem se je oglasilo tudi sočno tržaško narečje, pa je izšel izpod navihanega peresa same prof. Tjaše Ruzzier in je prikazal raznoliko skupino

staršev, ki pridejo na roditeljski sestanek v današnjem času. V pogovoru s profesorjem se izrišejo tudi značaji mam in očetov in delavnost ali lenoba njihovih otrok.

V predstavo so dijakinje - teh je bila večina - in dijaki vlili svoje navdušenje nad gledališko umetnostjo in se pri tem odlično izkazali tudi v tekoči izgovarjavi antičnega grškega jezika (pri tem jim je pomagala prof. klasičnih jezikov Nadja Marinič) in angleščine z anglosaškim in ameriškim naglasom. Razgibana predstava, pri kateri so dijaki sproti poskrbeli tudi za hitro

menjavo scene (in za bliskovito kostumsko preobleko) je na junijski ponovitvi sicer izgubila nekaj tistega blestečega leska, ki je prevzel gledalce na premieri 14. marca 2019 (o njej smo podrobno poročali v našem tedniku 21. marca 2019). Tokrat se je namreč njena vsebina izrisala v malce “okrnjeni” obliki, saj ni bilo gla-

sbe v živo, izpadel pa je tudi ples. S svojo rapersko, vsebinsko globoko pesmijo in občudovanja vrednimi plesnimi gibi pa je bil tudi tokrat prisoten nekdanji dijak Sabastian Zamaro. V vlogo snažilke je namesto gospe Elene Vizintin duhovito vskočila Petra Feri, dijakinja tretjega razreda humanističnega liceja. Kot že na premieri je prof. Ruzzier pokazala tudi svoje pevske veščine. Ob koncu se je zahvalila Igorju Komelu, predsedniku Kulturnega doma, ki je dal na razpolago dvorano, in vsem, ki so pripomogli k uresničitvi tega gledališkega podviga. Gledalce pa je povabila, naj s trikratnim “srečno!” voščijo maturantom vso srečo na maturi. Obljubila je, da bo tudi prihodnje šolsko leto nastala kakšna taka gledališko-glasbena stvaritev.

POLJANE Koncert Pihalnega orkestra Kras

Sugestivna moč "Poletne noči"

V soboto, 29. junija 2019, je bilo na Poljanah pri Doberdobu zelo živahno. Domačini in gostje iz sosrednjih vasi so se v najhujši vročini zabavali s smučanjem in sankanjem po plastični površini med že tradicionalno "šijado", sledil je še turnir briškole ob pečenju mesa in točenju piva. Zvečer, ko se je zrak osvežil in je zapihala poletna sapica, se je temperatura znižala in prišel je čas za glasbo. V starem vaškem jedru, v nežnem objemu večstoletnega oreha in starih kraških kamnov, so Poljanci opremili prostor za Pihalni orkester Kras, solista in zборе, s katerimi so godbeniki ustvarili čudovit koncert *Poletna noč*. Na koncertu so namreč sodelovali pevka Tina Balta in tenorist Igor Antonič, Fantovska skupina Devin Nabrežina, Dekliški zbor Igor Gruden iz Nabrežine ter otroški zbor Veseljaki iz Doberdoba. Večer sta povezovali domačinki Greta Lefons in Janja Devetak. Za začetek so godbeniki pod vodstvom dirigenta Patricka Quaggiata izvedli uspešnico *Polka s pozavno* slovenskega narodno-zabavnega ansabla Alpski kvintet, nato se jim je pridružil močan glas Tine Bal-

ta, ki je suvereno zapela pesem *Poletna noč* legende slovenske popevke Marjane Deržaj. Pesem, ki jo je za pihalni orkester priredil Igor Peric, je godbenikom še posebej pri srcu,

Foto Manuel Demori

saj jih spominja na poletje leta 2000, ko so uživali na dvodnevem izletu na hrvaškem otoku Rab. Med večerom so se v prostoru pod napetimi jadrji, ki so stopajoče branila pred radovednim pogledom zvezd in v katerih so se zrcalile barvne luči projektorjev, urejeno vrstili zbori. Mladi Veseljaki so ob spremljavi godbe in pod vodstvom dirigentke Lucije

Lavrenčič prisotne očarali s pesmijo Marjana Vodopivca *Mi jadrmo* iz mladinskega filma Bratovščina sinjega galeba in s slavnim delom *Another brick in the wall* angleške rock skupine Pink Floyd. Ozračje je povsem segrel tenorist Igor Antonič, ki je čustveno izvedel *Cesarico* hrvaškega pevcu Oliverja Dragojevića, za tem pa je pred občinstvo ponovno stopila Tina Balta in s svojo interpretacijo pesmi *Hallelujah* Leonarda Cohena ganila prisotne. Po prvem delu koncerta

predstavile s pesmijo *Ain't That News* Hatfielda Stephena. Mladi pevci Fantovske skupine Devin Nabrežina so zapeli dalmatinsko *Sječanje na Venu Luku*, nato pa sta se oba zbora izkazala v skupni izvedbi slavne *Bohemian rhapsody* angleške skupine Queen. Zadnja na programu je bila pesem Francesca Boccie in Cira Esposita *Grande amore*, ki jo je za pihalni orkester priredil Patrick Quaggiato. S to pesmijo si je italijanski trio Il Volo zaslužil zmago v Sanremu na Festivalu italijanske popevke leta 2015, na sobotnem koncertu pa sta jo v spremstvu zborov in orkestra zapela Tina Balta in Igor Antonič. Izvedba je požela izjemen uspeh in si zaslužila bis. Sledila je še izmenjava daril med predsednikom Pihalnega orkestra Kras Luciano Gergoletom, predstavnik domačinov in dirigenti. Uspešni večer

glasbe in živahnega druženja so priredili Pihalni orkester Kras pod pokroviteljstvom občine Doberdob, ZSKD-ja, Kulturnega doma iz Gorice, kulturne zadruge Maja, SKGZ-ja, ZKB in vsedravnega združenja godb ANBIMA, za bogato izbiro sladice in odlično "pašto" pa so poskrbele odlične poljanske kuharice.

Kat

(več fotografij na www.noviglas.eu)

S 3. STRANI Pogovor: Ilaria Bergnach

Festival je praznik ...

Zaupam organizacijskemu odboru in sodelavcem. Opazila sem, da kot predsednica veliko več govorim s ljudmi; do mene prihajajo s predlogi o najrazličnejših stvareh. Pomembno je ljudi poslušati, upoštevati želje članov društva in vaščanov, ki jim je društvo pri srcu. Sam ne moreš vedno vedeti, kaj moraš narediti. Zato je potrebno ljudem prisluhniti. Že sedaj prihajajo zamisli za 50. festival. Mnogi morda niso več pri društvu, so pa pred leti "živel" festivalom, ki jim je pri srcu, zaradi česar bi radi kaj povedali oz. pomagali. Pri naših obletnicah je lepo, da se ozremo nazaj, še bolj pa skušamo gledati naprej. Je oboje: obeležimo prehojeno pot, obenem pa snujemo nadaljnjih ...

... petdeset?

Petdeset ne, deset ali pet pa gotovo. Snujemo vizijo, cilje, kaj hočemo narediti, kaj morda spremeniti. Vse skupaj je naporno, saj so vendar abrahami ... So pa to priložnosti z močnim pozitivnim nabojem.

Nekaj podatkov: koliko vas je, ki fizično, konkretno delate okrog prizorišča festivala?

Po mojem nas je okrog 70. Nismo vsi vedno tam v istem trenutku, a približno toliko nas je - od otrok do najstarejših -, ki smo zraven pri pripravi. V organizacijskem odboru nas je šestnajst: vsak ima svoje ideje in želje. Pomembno je, da tako skupino upravljamo tako, da skupaj dosežemo isti cilj. Ta seveda je čim boljše izpeljan števerjanski festival.

Prej si omenila količino in kakovost. Imam občutek, da vam uspeva ohranjati oboje, kar ni samo po sebi umevno ...

V kakovosti se prenavljamo, saj nam veliko pomeni, da smo v koraku s časi, ki jih je kdaj pa kdaj potrebno tudi prehitevati. Pomembno je, da ne postanemo dolgočasni, monotoni. Pomembno je, da je lepo priti v društvo, da delamo vedno kaj novega, zanimivega. V količini pa se pogosto preutrujamo, zaradi česar iščem načine, da bi ta vidik delovanja reorganizirali. Saj v društvu je veliko sposobnih oseb. Na splošno pa se mnogi bojijo odgovornosti, a odgovornost ni noben babbav, če imaš možnosti in zmogljivosti, da jo izpelješ. In če ti odgovornost kdo zaupa, pomeni, da si ji lahko kos. Take funkcije so lahko odlična priložnost, da se še česa naučiš. Sama sem se in se še moram naučiti novih prijemov, komuniciranja v skupini, vodenja ekipe, ki je še kar številna.

Za konec?

Lepo vreme bo!

A ja?

Pravijo, da ja. Sicer pa smo se v soboto odpravili na Sv. Goro.

Zares?

Res. Vsako leto, pred festivalom, gre skupina odbornikov in drugih, ki si to želijo, peš na Sv. Goro. Nekajkrat se je zgodilo, da so šli se zahvaliti za uspeh in lepo vreme tudi med festivalom. Tudi te vrednote so del našega društva in jih je vredno ohraniti.

Festival Števerjan 2019

49. festival narodno-zabavne glasbe Števerjan 2019 bo potekal od 5. do 7. julija 2019 pod borovci v Števerjanu. V petek in soboto se bo začel ob 20. uri, ko bodo na odru predfinalnih večerov nastopili vsi prijavljeni ansambli. Finalni večer bo v nedeljo, 7. julija, z začetkom ob 17.30; svojo prisotnost na njem je napovedal predsednik vlade RS Marjan Šarec. Komisijo za glasbo letos sestavljajo Slavko Avsenik mlajši, Hanzi Kežar, Marijana Mlinar, Nikolaj Pintar (predstavnik društva), Andrej Plesničar, Igor Podpečan, Jani Rednak in Ilaria Bergnach, ki komisiji predseduje; komisijo za besedilo pa Martina Valentincič (predstavnica društva), Janez Dolinar in David Bandelj. Letos se je prijavilo 21 ansamblov. V petek bodo nastopili ans. Dolenjskih 5, ans. Folkton, ans. Jelen, ans. Kraški muzikanti, ans. Lunca, ans. Razgled, ans. Rožnik, ans. Valovi, ans. Vrlji muzikanti in ans. Zadetek, v soboto pa ans. Jug, ans. Mladi Pomurci, ans. Murni, ans. Naši fantje, ans. Petovia kvintet, ans. Pik, ans. Prisrčniki, ans. Raubarji, ans. Savinjski kvintet, ans. Veseli Savinčani in ans. Žurerji. Gostje v nedeljo zvečer bodo Prifarski muzikanti, ki proslavljajo 30-letnico nepretrganega delovanja. V primeru slabega vremena bo festival, ki ga bo vodila in povezovala Tjaša Hrobat, potekal pod velikim šotorom. Na trgu pred cerkvijo bo šotor za "ljubitelje števerjanskih piščancev in briške kapljice".

Sv. Ivan / Maša za domovino

Poldrugo uro pred proslavo ob dnevu državnosti, ki je 28. junija potekala na poletnem Srečanju pod lipami v Kulturnem centru Lojze Bratuž, je bila v cerkvi sv. Ivana v Gorici maša za domovino, ki jo je daroval dekan Marijan Markežič. "Slovinci se večkrat premalo zavedamo, kako bogat jezik imamo", je dejal mašnik. "Celo za podobne stvari imamo več sorodnih izrazov; recimo: kjer stanujemo, je stanovanje, hiša, bivališče, predvsem pa je 'dom', kjer se vzgaja družina, kjer se člani drug drugega podpirajo, spodbujajo". Slomšek je dejal, da smo kristjani doma v nebesih, kjer je naš pravi dom. Zato je prav, da našo domovino gradimo, začeniš tukaj, v božjem bivališču, in da Jezusa nesemo v vsakdanje življenje, da bi se notranji mir in sprava razširila med vse Slovence, kjerkoli prebivamo, da bi gradili skupen dom, "Božjo in našo domovino", je povedal navzočim, med katerimi sta bila tudi predsednik Svetovnega slovenskega kongresa Boris Pleskovič in predsednik SSK Konference za Italijo Karlo Bresciani. Narod brez spomina je narod brez korenin in počasi propada. Zato je pomembno, da gojimo spomin, da sedemo za mizo in si povemo "tisto resnično zgodbo". In Bog bo zraven vsakokrat, ko bomo pričevali, je še dejal mašnik, ki je molil za vse, ki so gradili domovino in drugim dajali zgled, da bi vsi skupaj še naprej gradili, danes in jutri! / D

Obvestila

PD Štandrež vabi v četrtek, 4. julija 2019, ob 21. uri v župnijski par v Štandrež, na ogled komedije Čaj za dve. Vstop prost. Toplo vabljeni!

Festival narodno-zabavne glasbe "Števerjan 2019" bo med Borovci v Števerjanu 5. in 6. julija ob 20. uri, v nedeljo, 7. julija, ob 17.30.

Katoliško tiskovno društvo iz Gorice išče sodelavca odgovornega za tehnično delo in vzdrževanje prostorov. CV pošljite do 31.7.2019 na naslov ktd.stc@gmail.com

Mladinski dom Gorica prireja "Poletnosti 2019", poletne počitnice za otroke od 6. do 14. leta: 26. 8. – 6. 9. ŠOLA ZA ŠALO – igriva priprava na začetek pouka (6-13 let); 2. – 6. 9. 1, 2, 3: SREDNJA! – uvod v srednjo šolo (11-12 let). Informacije na tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja v sodelovanju s turistično agencijo v soboto, 3. avgusta, tradicionalni piknik v Zgornji Savinjski dolini z obiskom Mozirskega gaja. Ogledu t. i. parka slovenskih vrtnarjev, kjer so umeščeni tudi drugi objekti prepoznavnega načina podeželskega življenja, bo sledilo druženje. Vpisujejo do 13. julija po tel. 0481-884156 (Andrej F.), 346-1206031 (Sonja K.), 0481-882183 (Dragica V.), 0481-78138 (Sonja Š.). Prvi avtobus bo odpeljal iz Gorice s trga Medaglie d'oro/Goriška z običajnimi postanki pri vagi blizu Pevskega mosta, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na Pilošču. Drugi avtobus iz Doberdoba s postanki na Poljanah, v Sovodnjah pri cerkvi in lekarni in na Pilošču, od koder bosta nadaljevala pot v

Zgornjo Savinjsko dolino. Ura odhoda bo objavljena.

Prispevke za SCGV Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale - IBAN IT 97 M 054 841 240 TCC 003 003 6225; SWIFT CIVIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569. *Male oglase* najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Cestitke

V nedeljo, 30. junija, sta se tudi pri maši v cerkvi sv. Ivana Marica in Anton (Tonče) Podveršič zahvalila Bogu, da že 66 let stopata po skupni življenjski poti. Za to jima je čestital tudi g. Marijan Markežič kar med mašno daritvijo. Da bi še veliko let preživljala v zadovoljstvu, jima voščijo predvsem sin Jadran, snaha Cinzia in vnuk Aaron. Pridružujemo se tudi mi z uredništvu Novega glasa.

30.6.1999 30.6.2019

DAVORIN

Vse z leti mine,
vse se spremeni,
le hvaležna misel
in lep spomin na tebe
ostaja in živi.

Svojci

Sovodnje ob Soči

RADIO SPAZIO

vrata proti vzhodu

(od 5. 7. 2019 do 10. 7. 2019)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 5. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 6. julija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 7. julija ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 8. julija (v studiu Ilaria Bergnach, Miha Kovic in Jakob Leopoli): Mihec in Jakec show.

Torek, 2. julija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 9. julija (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Oglar je zavber fant, ima ves črn gvant. - Izbor melodij.

Četrtek, 10. julija (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

poletna
SREČANJA
pod lipami

v sodelovanju s
Študijskim centrom za narodno spravo

DR. TAMARA GRIESSER PEČAR

OB ŽIVLJENJSKEM JUBILEJU IN NJEJ POSVEČENI ŠTEVILKI REVije DILEME

Večer bo vodil
dr. RENATO PODBERSIČ

ČETRTEK, 11. JULIJA 2019, OB 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

SNG Nova Gorica / Skrivnostni primer ali Kdo je umoril psa

Vztrajnost in volja najstnika-avtista

Zadnja predstava letošnje gledališke sezone Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica je bila premierno uprizorjena na domačem malem odru 15. maja. V koprodukciji Gledališča Koper in režiji Renate Vidič, ob dramaturškem branju Martine Mrhar, je nastala izredno intenzivna uprizoritev svetovne knjižne uspešnice *Skrivnostni primer ali Kdo je umoril psa*. Po literarni predlogi romana angleškega pisatelja Marka Haddona (2003) jo je za odrske deske (za londonski Royal National) priredil Simon Stepens. Krstna izvedba je prešla sedem nagrad olivier, med njimi tudi nagrado za najboljšo novo igro (2013). Številnim uprizoritvam po vsem svetu sta se pridružili še dve na slovenskih odrih, konec sezone v SNG Nova Gorica v prevodu Milana Dekle, v začetku sezone pa jo je uprizorila Drama SNG Maribor v režiji Mateje Kokol.

Delo je napisano kot osebna izpoved glavnega protagonista Christopherja. Realistično prikazuje, kako razmišlja, se obnaša in si izrisuje pogled na svet, ki ga obdaja, najstnik z Aspergerjevim sindromom. Žal je avtistem zelo razširjena vseživljenjska razvojna motnja, pri kateri se predvsem kažejo težave s socialnim komuniciranjem, tudi zaradi reakcij, ki jih ima avtist na določene odzive okolja. Kdor pozna kakšno osebo, ki ga tare ta težava, je lahko še globlje doživljal izjemno na-

tančno in vseskozi dosledno, mojstrsko igro Žige Udirja. Igralec je živo in izredno prepričljivo, pa tudi pretresljivo odigral to zelo zahtevno vlogo. Brez vsakršnega odstopanja je z besedo, gestikulacijo, čustveno močnim izrazom in gibi in mnogimi niansami izražal Christo-

kočutno pooseblja Christopherjevo učiteljico Siobhan. Ta ga resnično razume in mu zna stati ob strani, ko to potrebuje, in mu dajati pravilne in praktične napotke za vsakdanje življenje. 15-letni Christopher si nadeja razkriti, kdo je tako kruto umoril sosedovega psa Wellingtona (sam zelo ljubi pse), ki ga je našel neke noči okrvavljene, prebodenega z vilami na sosedovem dvorišču. Ko se gre detektiva, da bi izvedel, kdo je morilec, razkrije marsikaj prikritega iz bližnje okolice in laži, ki so se porodile med domačimi stenami. Tako izve tudi, da njegova mama ni umrla, kot mu je zatrdil oče, ampak je

Foto SNG Nova Gorica / Peter Uhan

odšla od doma z drugim moškim, sosedom (lastnikom umorjenega psa!). Še bolj šokantno je zanj, ko se izkaže, da je ubil psa njegov oče (ta lik, razpet med strogostjo in skesanostjo, je imenitno odigral Gorazd Jakomini). Le-ta ima sicer Christopherja izredno rad, a prav zaradi prevelikih skrbi zanj ga omejuje. Christopher se zaradi tega groznega razkritja odloči za beg z doma, da bi kar sam poiskal mater v drugem mestu. To mu tudi uspe, kljub vsemu. Ko premaga veliko oviro iti od doma sam in ko odlično opravi izpit iz matematike, se mu zdi, da mu bo vendarle uspelo uresničiti svoje želje.

Predstava odslikava podobo naše družbe, ki nima kaj dosti poslušalca za take osebe, kot je Christopher. Režijsko je odlično izpeljana. V njej je marsikatera domiselna, tudi drobna režijska rešitev, ki uprizoritvi priliva še dodatno sočnost in jo dela še bolj zanimivo, hkrati pa tudi zelo pretresljivo. S svojim ritmom od prvega trenutka občinstvo čustveno močno povleče v dogajalni vrtnec, da ne more več iz njega do zadnje replike. Napeta je kot prava detektivka. Vse je v njej premišljeno in izbrano. Scena (Milan Percan), kostumi (Andrej Vrhovnik), glasba (mojster Mirko Vuksonovič, ki zna za vsako predstavo izbrati primeren glasbeni ton), osvetlitev odra (vrhunski Samo Oblokar), vse je harmonično usklajeno. Vsi igralci, ki so stalno prisotni na odru, nekateri v več vlogah (poleg že omenjenih Anja Drnovšek, Medea Novak, Rok Matek, Luka Cimprič in Jure Kopušar) so pripomogli k dovršenosti predstave. Največ zaslug za uspeh ima seveda Žiga Udir, ki je resnično nadrobno zgradil izredno problematičen lik. Ta terja od igralca velik napor, nenehno zbranost in napestost; čustvena stanja dramskega lika mora poglobljeno izražati s celim telesom. Temu je bil Žiga Udir vrhunsko kos. Konec intenzivne in doživeto izvedene predstave, ki s svojo tematiko izzove marsikatero razmišljanje, so gledalci, napojeni z močnimi občutki, upravičeno pospremili z dolgim, prisrčnim ploskanjem.

IK

Junjska številka revije Mladika

Četrta številka revije Mladika je izšla junija. Avtor v uvodu ugotavlja, da so letošnje upravne volitve v deželi FJK razdelile slovensko manjšino, saj se je delno uveljavljeno sodelovanje, ki je dobro obetalo, ustavilo. Fokus obravnava zaščitni zakon o šolstvu za slovensko manjšino v Italiji. Prof. Peter Černic v članku Zaščitni zakon in šolsko vprašanje ugotavlja, katere pravice smo uživali pred l. 2001, kaj smo pridobili koristnega z zaščitnim zakonom in kateri so negativni vidiki zakona. V posebnem članku piše, v kolikšni meri demografski upad ogroža slovensko šolstvo v Italiji. Objavljen je intervju s slovenskim tržaškim pianistom, pedagogom, skladateljem in dirigentom Aleksandrom Vodopivcem ob njegovem 85. rojstnem dnevu. V pogovoru z Jankom Banom glasbenik spregovori o številnih glasbenih izkušnjah, igranju z uglednimi orkestri, o komponiranju in snemanju filmske glasbe. V rubriki Obletnica Patricija Florenin piše o 60-letnici delovanja Zveze slovenske katoliške prosvete iz Goriške. V rubriki o ekoloških vprašanjih je govor o zelenih obveznicah, ki jih izdajajo nekatere evropske države, o potrebi po spremembah v avtomobilski industriji in zaščiti živalskih in rastlinskih vrst, ki so ogrožene. V rubriki Literatura sta objavljeni novela Gašperja Tonina Pianopianist, ki je prejela 3. nagrado za prozo na 47. literarnem natečaju Mladike, in tudi pesem Vladimirja Kosa Majsko darilo. Na kulturnih straneh sta objavljena izčrpen zapis Nadie Roncelli o obisku pri Slovencih v Argentini in članek Mojce Polone Vaupotič o slikarju Antonu Cebeju, ki je deloval v 18. stoletju. V rubriki Pričevanja Erika Jazbar poroča o slovesnosti v Kočevskem rogu letos spomladi, Ingrid Patricia Boben je napisala prispevek o najstarejših vipavskih imenih in priimkih na osnovi arhivskih dokumentov, ki jih je našla v starih matičnih knjigah vipavske župnije. Sebastijan Valentan se klanja spomenu Gabrijele Rehberger, Pavel Zlobec pa Edija Košute. V središčnih straneh revije so novice Antene. Lučka Kremžar De Luisa v novicah Knjižnice Dušana Černeta predstavi gradivo, ki ga je knjižnica pravkar pridobila. V mladinskem listu RAST člani novinarskega krožka pišejo o svojem odnosu do komunikacijskih sredstev, tehnoloških pripomočkov in socialnih omrežij. Urška Petaros poroča o izidu literarnega natečaja SKK, Martina Sosič je pripravila pogovor s člani tržaške gledališke skupine, ki je uprizorila predstavo Radio Pirat. V dopisu iz Argentine zvemo o pobudi Akamasoa za pomoč revnejšimi. V Rasti je objavljena zgodba Ivane Kreševič, priporočena na literarnem natečaju SKK 2017/18; predstavljena je tudi nova uprizoritev gledališke skupine M+, glasbena grozljivka Cvetličarna.

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (70)

Dimitri Tabaj

Plemiški priimek Braunizer (4)

Jožefa Frančiška Braunizerja pl. Braunthala so pokopali v cerkvi na Kostanjevici, kjer je že počivalo veliko pomembnih ljudi, predvsem višjih slojev (kasneje je tam nastala tudi grobnica Bourbonov). V cerkvi je 23 nagrobnih plošč. Ena od sedmih plošč, ki so brez napisa, verjetno pripada Jožefu Frančišku Braunizerju pl. Braunthalu ali morda gre celo za družinsko grobnico te rodbine.

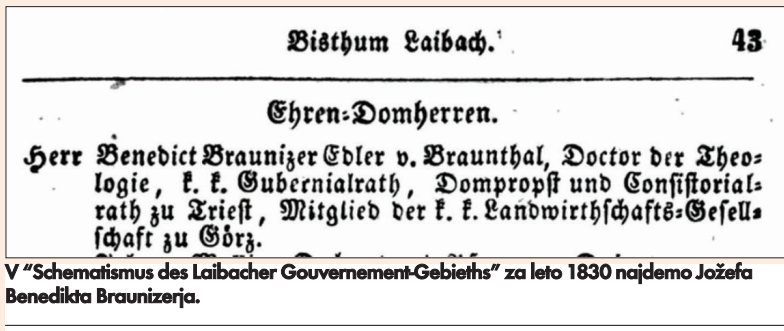
V mrliški knjigi piše, da je pogreb Jožefa Frančiška vodil njegov bratranec Ignac Jožef Benedikt Braunizer, župnik cerkve sv. Ignacija na Travniku v Gorici. Očitno gre tukaj za znanega doktorja teologije in cerkvenega prava, šolnika, kasnejšega tržaškega prošta, kanonika v Zagrebu in gubernialnega svetnika, rojenega 16. julija 1760 v Kanalu. Veliko informacij o njem najdemo v Slovenskem primorskem biografskem leksikonu (med temi tudi podatek, da je bil leta 1788 župnik v Terzu, kar je po našem mnenju napačno, saj - kot smo videli - je to funkcijo imel njegov bratranec).

Jožef Benedikt Braunizer pl. Braunthal je bogoslovne študije opravil v Rimu in Pavii. Ravno v Pavii je "Kranjec iz Kanala" ("Carniolus Canalen-sis") končal študije, kakor piše v ordinacijskem protokolu v latinščini: "Theses quas annuentibus Illustrissimis ac Reverendissimis DD. Magnifico Rectore, Decano, Professoribus, et Assistantibus Sacrae Facultatis Theologiae DD. de Collegio ad asequendam Sacrae Theologiae lauream in regio-caesareo archigymnasio Ticinensi D. Joseph Benedictus Braunizer de Braunthall Carniolus Canalen-sis Imper. Collegii Germ. et Hungarici Alumnus". Leta 1789 je postal učitelj na goriški normalni in profesor na humanistični šoli. Leta 1805 je postal profesor verstva na gimnaziji in fi-

lozofiji, dve leti kasneje začasni profesorski član škofijske izpitne komisije za "generalne izpite", leta 1818 pa profesor cerkvenega prava in zgodovine na ponovno odprtem semenišču v Gorici, potem ko je le-tega za nekaj let ukinil cesar Jožef II. (k popravilu te hude krivice in ponovnemu odprtju cerkve in samostana na Sveti Gori je veliko pripomogel prej omenjeni goriški knez nadškof Franc Filip pl. Inzaghi). Štiri leta je bil Jožef Benedikt Braunizer duhovni pomočnik v Kanalu, potem pa od 1809 do 1819 župnik pri sv. Ignaciju v Gorici, kjer je zelo podpiral cerkveno petje in glasbo. V Schematismus des Laibacher Gouvernement-Gebiets za leto 1830 in v podobni publikaciji za leto 1836 beremo, da je bil častni član goriške kmetijske družbe.

Antonio Leonardis, dekan v Ločniku in kasnejši tržaški škof, avtor molitvenika v furlanskem jeziku Traduzion in dialet gurizan-furlan dellis Litanis di dug i Sanz cui Salmos e cullis rispettivis prejeris e orazions. Bil je velik prijatelj Jožefa Benedikta Braunizerja in se je z gledoval ravno po Slovenih, ki so že imeli svoje molitvenike, kar jim je - po njegovem mnenju - omogočalo bolj občuteno in učinkovito doživljanje vere. Goriški knez nadškof Balant ga je zelo podpiral.

V "Schematismus des Laibacher Gouvernement-Gebiets" za leto 1830 najdemo Jožefa Benedikta Braunizerja.

Jožef Benedikt Braunizer se je rodil 16. julija 1760 v Kanalu.

Jožef Frančišek Braunizer je bil leta 1809 pokopan v cerkvi na Kostanjevici.

Od goriškega nadškofa Jožefa Balanta (1763-1834) je Jožef Benedikt Braunizer prejel imenovanje za mesto častnega kanonika stolnega kapitlja. Nadškofa Balanta iz Nove vasi pri Lescach poznamo kot velikega podpornika učenja slovenskega jezika na vseh ravneh bodisi v Ljubljani bodisi v Gorici. Bil je profesor moralne in pastoralne teologije na ljubljanski teološki fakulteti, kasneje tudi rektor. Med drugim je bil član komisije, ki je preverjala slovenski prevod Svetega pisma Jurija

Walland, rektor takratne univerze v Ljubljani

Od goriškega knez nadškofa Jožefa Balanta (na sliki) je Jožef Benedikt Braunizer prejel imenovanje za mesto častnega kanonika stolnega kapitlja. Leta 1819 je nadškofu Balantu uspelo kronati prizadevanja svojega predhodnika Inzaghija za ponovno odprtje bogoslovnega semenišča. Za novega profesorja cerkvenega prava je izbral ravno Jožefa Benedikta Braunizerja pl. Braunthala, ki ga je prepričal, naj v Gorico pokliče rojaka iz Bodreža, rodoljuba in šovkaljuba Valentina Staniča, ki je kasneje imel veliki vpliv na vzgojo slovenske mladine.

Japlja. Imel je velike zasluge pri uveljavljanju slovenščine. Podpiral je tudi Furlane in ukazal natisniti molitvenik v furlanskem jeziku Traduzion in dialet gurizan-furlan dellis Litanis di

dug i Sanz cui Salmos e cullis rispettivis prejeris e orazions, delo Antonia Leonardisa, dekana v Ločniku in kasnejšega tržaškega škofa, velikega prijatelja Braunizerja. Leonardis se je z gledoval ravno po Slovenih, ki so že imeli svoje molitvenike, kar jim je - po njegovem mnenju - omogočalo bolj občuteno in učinkovito doživljanje vere. Leta 1819 je nadškofu Balantu uspelo kronati prizadevanja svojega predhodnika Inzaghija za ponovno odprtje bogoslovnega semenišča.

S 1. strani

Opojni gledališki ...

Kot piše v zajetni programski knjižici, v katero so svoje misli o gledališkem ustvarjalnem delu, ki terja veliko truda in vztrajnosti, zapisali člani žirije, bo na dveh mavhinskih odrih, na trgu (zunanjem pod milim nebom) in pod velikim šotorom, nameščenim na dvorišču nekdanje osnovne šole Josip Murn Aleksandrov, nastopilo 166 (!) igralcev; režiserjev, mentorjev, odrskih delavcev... pa je 73. Ti so v zakulisju pozorni na to, da vse poteka v najlepšem redu. Na trgu pa so tudi tokrat prisotni postrežljivi, prijazni, zelo delavni člani domačega

zamejstvu in po svetu Peter Jožef Česnik. Pred mikrofonom pa je najprej stopil podžupan Občine Devin - Nabrežina Valter Pertot, ki je želel čim uspešnejši potek festivala. V imenu Dežele Furlanije Julijske krajine je spregovoril deželni svetnik SSk Igor Gabrovce. Kot domačin je obudil spomin na začetke tega festivala, ki segajo v devetdeseta leta, ko so pripravili predstavo Uporni plameni v spomin na požig Mavhinj med drugo svetovno vojno. Od prvega festivala je poteklo že več kot četrto stoletje. Sam meni, da je mavhinski oder velika "šola nastopanja, kulture, dramske umetnosti", pa tudi "pomem-

Povezovalka Anja Colja in predstavnik ZKB Mitja Ozbič / foto damj@n

društva, ki vedno skrbijo, da je gledalcem čim lepše in udobnejše in da tudi grla niso suha in želodci prazni. Nad vsemi bedi predsednik društva Paolo Antoniĉ, njegova žena Marinka Zeriali Antoniĉ pa vsa ta leta vestno vodi tehniĉno ekipo. Brezplaĉno broŝuro s programom in drugimi vestmi v zvezi s festivalom je uredila Mateja Clarici, za fotografije je poskrbel Fotovideo Trst80 (Marko Civardi in Radivoj Mosetti), platnico in plakate je grafiĉno izoblikovala Andreja Martinc, tiskala pa Grafica Goriziana iz Gorice. Organizatorji so tudi letos dali moŝnost, da se domaĉini z umetniŝko ŝilico predstavijo ŝirŝemu krogu ljudi. Tako je v nekdanjih uĉilnicah mavhinske osnovne ŝole vse dni festivala na ogled razstava del t. i. Mavhinskih ustvarjalcev, devetih vaŝĉanov, ki jih po ustvarjalnih poteh vodi Paola Bernasconi. Na ogled so postavili izdelke iz gline, marmoriranega papirja, polstena, klekljane ĉipke, majhne mozaike...

Slovesen uvod v festivalske dni je bil ob mraku v sredo, 26. junija 2019, na odru na vaŝkem trgu, pod "dobrohotnim oĉesom" zvonika cerkvice sv. Nikolaja in koŝatima kroŝnjama kostanja in lipe, ki ju je zelo posreĉeno v likovno podobo s stiliziranim izsekom trga ujela Vesna Benedetiĉ in tako v 90. letih prejšnjega stoletja opremila prvo broŝuro festivala. Povezovalka uvodnega veĉera Anja Colja, ki ima kar nekaj izkuŝenij v tej vlogi, je med drugim spomnila, da je festival bienalen, a organizatorji nikoli ne mirujejo: ko se ena izvedba konĉa, ŝe zaĉnejo naĉrtovati drugo! Dolgemu gledaliŝkemu maratonu sta pisna voŝĉila in ĉestitke poslala in opraviĉila odsotnost senatorka Tatjana Rojc in minister za Slovence v

ben trenutek druŝenja" za stotine ljudi, ki so se v vseh teh letih udeleŝevali festivala. Zahvala je ŝla seveda domaĉemu druŝtvu za trud in poŝrtvovanost, izkazano v vsem tem ĉasu. Trdno je prepriĉan, da se lahko festival ŝe naprej razvija in z njim dramska umetnost pri nas. Predstavnik SKGZ Martin Lissiaĉ je v kratkem nagovoru naglasil, da se s tega odra "promovira slovenski jezik" in citiral igralca Marka Mandiĉa, ki je dejal, da je gledaliŝĉe "vse, kar se iŝĉe, in ĉudovito je, ŝe se to iŝĉe skupaj". Tudi predsednik Slovenske prosvete Marij Maver je ĉestital organizatorjem in obljubil, da bo Slovenska prosveta ŝe naprej podpirala to veĉednevno prireditve. V imenu ZSKD je pozdravila Nataŝa Tauĉer in se ŝe sama zahvalila vsem, ki oblikujejo festival, Mitja Ozbiĉ pa je spregovoril kot predstavnik Zadrufne kraŝke banke, ki pri festivalu sodeluje ŝe od vsega zaĉetka in zadovoljno podpira dejavnosti naŝih druŝtev. Mimogrede je

ŖTKGRA - KPD Ŗmihel, V garderobi / foto damj@n

povedal, kako koristni so gledaliŝki nastopi tudi na sploŝno za "nastopanje" na ŝivljenjski poti.

Ko je konĉno na odru prevladala umetniŝka beseda, je tekmovalni festivalski program uvedla novonastala gledaliŝka **Skupina brez spomina**, ki je vzklikla pod okriljem Slovenske prosvete in Radijskega odra. Sestavljajo jo viŝjeŝolci pod mentorstvom prof. Tomaŝa Susiĉa, ki je ŝe dolgo vrsto let predan gledaliŝĉu. Prav on je za debi mladih igralcev izbral zanimivo tematiĉno in po scenariju filma *The Boat That Rocked* napisal besedilo in ga poimenoval *Radio Pirat*. Film se nanaŝa na resniĉno zgodbo piratskih radijskih postaj, ki so v "vroĉih" ŝestdesetih letih prejšnjega stoletja, ko se je mladina upirala proti marŝicemu, oddajali rock glasbo. Eden izmed njih, da bi se izognil strogim angleŝkim pravilom o avtorskih pravicah in da bi bil ŝe svobodnejŝi, je oddajal kar s stare, na morju zasidrane ladje in neprekinjeno vrtil "uporniŝko glasbo", proti kateri se je borila tedanja konservativna angleŝka drŝava. V predstavi, ki ima kar nekaj komiĉnih utrinkov, tudi zaradi lika enega izmed dj-jev z resniĉno ali hlinjeno nagluŝnostjo, se prepleta dogajanje na ladji, ki prikazuje med drugim tudi bliskovito zaĉeto in konĉano ljubezensko zgodbo mladega para, pa tudi odnose med samimi sodelavci radia, in dogodki na kopnem, kjer v uradu s svojimi trdimi, a tudi zaradi tega smeh vzbujajoĉimi ukazi gospoduje mrk minister (Lorenzo Mezzavilla), ki seveda neomajno zahteva spoŝtovanje ustaljenega reda. Ob sebi ima

duŝo. Prav zaradi tega skuŝa na vse naĉine pomagati mladim na ladji. Tu je dogajanje zelo pestro, tudi zato, ker ima vsak radijski sodelavec svoj naĉin osvajanja posluŝalcev, kar je uspelo mladim igralcem prepriĉljivo opisati. Med njimi naj omenimo vsaj nekatere, npr. Veroniko De Luisa, ki je poosebila napovedovalko vremse slike in sploŝnih novic, razpeto med angleŝko tradicijo in duhom novega ĉasa, Alijo Bandi, ki igra "Grofico", svobodomiseln ameriŝko dj-jevko, in Nino Imperia v vlogi zaljubljene, naivne Nine, pa ŝe Boŝtjana Petarosa v vlogi treznega kapitana. Reŝizer Susiĉ je premiŝljeno izbral reŝiteve za razliĉna dogajalna prizoriŝĉa. Na odru so se med viŝeĉimi ploŝĉami in razpoznavnimi znaki duha ŝestdesetih let vili dogodki na ladji,

Del publike na uvodnem veĉeru / foto damj@n

kjer je bil v zamejenem prostoru dobro prikazan smenalni studio, pod odrom je bil "ministrski" kabinet z nepogreŝljivim kipom britanske kraljice. Ko se je dogajanje preselilo sem, se je oglaŝala resnejŝa glasbena spremljava, tudi angleŝka himna. V prvi vrsti pa so med gledalci sedeli "posluŝalci" Radia Pirat, ki so obĉasno tudi zaplesali na rockovske note. Ob dobro pouĉarjeni sceni in kostumski podobi obravnavanega ĉasa in ob znanih hitih izrazilo rock glasbe bi sicer priĉakovali malce veĉ ŝivahnosti tudi v ritmu predstave, ki so jo mladi igralci z reŝizerjem in drugimi sodelavci gotovo izoblikovali z veliko navduŝenja in prizadevanja, za kar jim gre vse priznanje.

Mnoŝiĉno obĉinstvo jim je leto izkazalo z dolgotrajnim ploskanjem.

Ĉetrtek, 27. junija 2019. Z odra pod ŝotorom je zavel topel piŝ preteklosti iz naŝih krajev, obenem pa je zapihljala izredno prijetna pomladna sapica. **Otroci iz obĉinskega vrtca iz Ŗempolaja** so ŝtevilne gledalce pospreмили nazaj v ĉas z oĉarljivo "lepljenko" *Ŗivljenje v starih ĉasih med Trstom in Krasom (1929)*. Predstava v soĉni, lepo zveneĉi nareĉni kraŝki govorici je preseñetljivo dragocen sad ob koncu ŝirŝega uĉnega naĉrta, katerega cilj je bil ta, da bi malĉki bolje spoznali bogato preteklost domaĉega kraja. V odkrivanje nekdanjih dni sta otroke vodili uĉiteljci Andrejka Terĉon in Ingrid Sedmak. S pomenljivimi pouĉnimi mislimi je Terĉonova sama uvedla in sklenila zelo doŝiveto predstavo (*Krasa mi ne prodamo!* Je bila ena izmed klenih misli). Izseki iz nekdan-

tiĉ... Kot pripoveduje stara ljudska pesmica, ni ŝlo med njima vse gladko... Za ponazoritev poletja pa niso mogli manjkati morje, ribiŝka barka in ribiĉi z mreŝami, ki so vzklikali tipiĉne besede iz nekdanjega primorskega ribiŝkega izraŝanja. Zelo pisan in prijetno ŝuboreĉ je bil prizor s kmeĉkimi ŝenami, branjevkami, ki so v "plenirjih" nosile jajca in pridelke s Krasa v Trst. Prisrĉen je bil tudi utrinek otroŝke igre. Z vsemi prizori so bili krasno usklajeni kostumi (Andrejka Terĉon in Ingrid Sedmak), pri katerih so izstopale ĉudovito izdelane narodne noŝe v "miniaturi". Mestoma se je oglaŝala pesem, na koncu pa nekakŝna "kraŝka himna". Tako harmoniĉno in dodelano je bilo vse, da bi bilo lahko za zgled za marsikatero drugo predstavo. Mali igralci so res vredni, da jih poimensko navedemo. Igrali so poleg ŝe navedene Katarine Ozbiĉ Julijan Lupinc, Alexander Cante, Adam Chĉovit, Ryan Marchesan, Nadia Mennucci, Aisha Keimendi, Hana Humar, Ingrid Ŗtoka, Jasmina Masten, Ludovica Leghissa, Isabel Husu, Ema Trampus, Ana Kralj in Kian Rebula. Isti dan so na trgu odigrali predstavo *V garderobi* dobro-

doŝli mladi igralci iz Koroŝke. **Ĉlani gledaliŝke skupine ŖTKGRA - KPD Ŗmihel** so na praznem odru prikazali, kako nas na vsakem ŝivljenjskem koraku, pri vsaki odloĉitvi pogojujejo predsodki, ki jih imamo do "drugacnih" (plavalaske so npr. lepoticke brez kakŝnih velikih umskih sposobnosti, kar je tuje, je sumljivo, nevarno, saj tuji kradejo...). Besedilo in reŝijo je podpisala Alenka Hain, za luĉi in tehniko sta bila zadolŝena Niko Kriŝtof in Jurij Opetnik. Skupina mladih se pripravlja na plesni televizijski nastop, a njihovo navduŝenje in skrb za skupinsko delo se zaĉneta lomiti prav zaradi predsodkov, ki nepovabljeni privrejo na dan in povsem pokvarijo zaĉetno harmoniĉno vzduŝje. Predstavo so v lanskem oktobru koroŝki igralci uprizorili v ŝteverjanŝkem Sedejevem domu v sklopu Koroŝkih dnevov na Gorikem in priznati moramo, da je bila takrat njihova igra, ki sicer od njih ob zahtevni tematiki terja kar precej napora, ker je v ospredju le beseda, ki odslikava notranje ĉutenje protagoniŝtov, mnogo bolj dinamiĉna in prepriĉljiva kot tokrat.

KRIŽ Slomškov dom

Razstava: Brežčasni utrip življenja

V sklopu Tedna kriških zavetnikov sv. Petra in Pavla je svoja dela na ogled postavila umetnica Anica Pahor, po rodu iz Jamelj pri Dobreddobu. Razstavo je v sredo, 26. junija, priredilo Slomškovo društvo v sodelovanju z Rajonskim svetom za Zahodni Kras. Prisotne so pozdravili župnik Boris Čobanov, ki je predstavil teden kriških zavetnikov, kulturni delavec Boris Bogatec in rajonski svetnik SSK za Zahodni Kras Paolo Vidoni. Klavirski glasbeni točki mladega Gorana Košute je sledil pogovor z umetnico in Martino Kafol, ki je nadomestila odsotno Alino Carli ter prebrala njen zapis oz. predstavitev umetnice in razstave. Anica Pahor že več desetletij živi in se posveča umetnosti v Križu, kjer si je ustvarila družino. Umetnica se izraža na različne načine, najraje pa ima tehniko keramike. Študij keramike in kiparstva je opravila v različnih mestih, bila je učenka prof. Antonia di Tommaseja z Accademie delle Belle Arti iz Firenc. V slikarstvu in risanju so bili njeni mentorji Enzo Furlani, akademska slikarka Ani Tretjak in grafični oblikovalec ter umetnik Leonardo Calvo. V središču tokratne razstave so prav njene risbe.

Razstava je razdeljena na dva sklopa, v enem prevladujejo realistične upodobitve mest in krajev, ki so Anici najbolj pri srcu (Križ, Trst, Miramar, Solskanski most), v drugem pa skoraj abstraktne risbe, ki so nastale v času študija v Firencah.

Motivi, ki jih najdemo na predstavljenih risbah, so pravzaprav rdeča nit celotnega ustvarjalnega

Foto damj@n

opusa Anice Pahor. Gre za simbolične človeške figure, ki se rojevajo, rastejo in tesno prepletajo, pri tem pa se ponovno preoblikujejo v prvinske oblike narave.

Z enako intenzivno govorico sporočajo tudi njena najnovejša slikarska dela, ki gledalca nagovarjajo z nežnimi eteričnimi barvami.

V krajšem pogovoru je umetnica povedala, da je začela pozno ustvarjati, saj zaradi družinskih razlogov se ni mogla takoj posvetiti umetnosti. Ko so sinovi odrasli, pa se je takoj posvetila učenju in ustvarjanju, temu, kar si je vedno želela. Anica Pahor je povedala, da čuti umetnost v notranjosti in ustvarja proti, ko začne risati ali oblikovati. Prav tako kot pisatelj pišejo in sporočajo preko knjig, tako umetnica pravi, da skuša sporočiti neko notranje razpoloženje preko slik in keramičnih oz. glinastih umetnin.

MČ

Zadnje srečanje letošnje sezone Društva slovenskih izobražencev

Projekt Schengen-Evropa brez meja v različnih pogledih

Predsednik Društva slovenskih izobražencev Sergij Pahor je na ponedeljkovem večeru, 24. junija, v Peterlinovi dvorani uvodoma povedal, da gre za zadnje srečanje v letošnji sezoni. Spomnil je, da Društvo slovenskih izobražencev s tradicionalnimi ponedeljkovimi srečanji predstavlja najbolj dejavno in kontinuirano delovanje slovenskega društva v tržaškem središču. Tako kot že kar 6 desetletij (vse od svojega nastanka) – je tudi letos redno vsak ponedeljek, od septembra pa do konca junija, pripravilo in ponudilo svoj program. Vsakdo, ki je kdaj poskusil organizirati kako srečanje za javnost in se zaveda, koliko

truda, skrbi in časa je treba nameniti že enemu samemu srečanju, bo po vsej verjetnosti ob podatku o vsakotedenskem prostovoljnem delovanju začutil iskreno občudovanje in hvaležnost. Za takim delom se gotovo skriva velika mera idealizma in veliko vere v pozitivnost lastnega delovanja. Pahor se je ob tej priložnosti zahvalil Novemu glasu in vsem tistim medijem, ki so tudi letos zvesto spremljali delovanje DSI in poročali o srečanjih; obenem se je zahvalil tistim, ki so kakorkoli, aktivno (s svojimi posegi) ali pasivno (z zvestim obiskom) sodelovali pri srečanjih in prispevali k uspešnemu izteku sezone. Nato je uvedel poseg Marija Maverja, predsednika Slovenske prosvete, organizacije, v katero je Društvo slovenskih izobražencev vključeno in s katero je tesno povezano, saj deluje na isti osnovi in prav tako z idealizmom in zastojnim delom povezuje katoliška

prosvetna in kulturna društva na Tržaškem vse od svojega nastanka (lani je Slovenska prosveta praznovala 70 let obstoja). Ob tem se lahko vprašamo, ali je slovenska družba v Sloveniji in zamejstvu do teh organizacij pravična in ali se je odnos do njih res opazno spremenil v primerjavi s časom pred demokratizacijo, ko je bilo delo v katoliških organizacijah lahko potrjeno le na tihem ob notranjem zadoščenju in ob zavesti, da je bilo opravljeno za dobro Slovencev.

Marij Maver se je v svojem posegu osredotočil na glavno temo večera: predstavil je vse pobude projekta *Schengen-Evropa brez meja*, katerega nositeljica je prav Slovenska prosveta in ki ga je denarno podprla Dežela Furlanija Julijska krajina. Vanj je Slovenska prosveta pritegnila kar 18 partnerjev. Različne pobude so se zvrstile skozi vse leto in z njimi so organizatorji dokazali živost, izvirnost in ustvarjalnost. Argument o odpravi meja je navdihnil ne samo znanstveno-zgodovinsko poglobitev teme v okviru publicističnih pobud založniške dejavnosti, pač pa predvsem področje glasbene in igralske umetnosti. O večini teh dogodkov je Novi glas že poročal, zato tu le na kratko: pred enim letom se je projekt pričel v gledališču Verdi z vrhunskim nastopom svetovno znanih oper-

nih pevcev, Bernarde in Marka Finka. Umetnika, argentinska Slovenca, sta argumentu o Schengenu dala posebno konotacijo, saj simbolično predstavljata povezanost - ki je postala

Melanie Klein drobno ilustrirano dvojezično zgibanko, ki je namenjena otrokom prvih razredov osnovne šole. Njen namen je, da bi na preprost način približali otrokom težke pojme,

Foto damj@n

vidna in priznana po demokratizaciji - z brati Slovenci onkraj vseh meja in onkraj oceana. V Finžgarjevem domu na Opčinah je doživel velik uspeh kulturni večer z naslovom *Brez meja*, ki ga je Slovenska prosveta priredila v sodelovanju z društvom Finžgarjev dom, z Radijskim odrom in z Društvom Vesela pomlad. Igralci Radijskega odra so nastopili z recitacijami pesmi in proznih odlomkov na temo meje (izbor in režija Maja Lapornik) in s slušnim gledališčem, to je s poslušanjem zvočnega zapisa novele Pavleta Zidarja *Meja* (katere režijo je podpisala Lučka Susič, izvajal pa jo je igralec Marijan Kravos). Govorjeni del programa se je prepletal s petjem deklisklega pevskega zbora Vesela pomlad pod vodstvom Andreje Štucin Cergol ter s priložnostnim nagovorom Marija Maverja.

Društvo Marij Kogoj, Marijin dom od Sv. Ivana in Slovenska prosveta iz Trsta so v istem okviru ob prazniku zavetnika, sv. Janeza Krstnika, priredili celovečerni koncert Dekliške vokalne skupine Bodeča Neža, ki jo vodi zborovodja Mateja Černic. Projekt se je idealno končal na tokratnem ponedeljkovem večeru DSI s predstavitev dveh publikacij, ki sta izšli v okviru istega projekta, in z razstavo evropskih bankovcev in kovanecv z obeh strani meje. Z naslovom *Schengensko območje* in podnaslovom *Evropa odprtih meja* je Slovenska prosveta izdala v sodelovanju z Društvom

kot je prav pojem meje. Predstavila jo je predsednica društva Francesca Simoni, ki je povedala, da je izbrala stripovski način prikazovanja besedila, ker je ta otrokom bliže. Njegova učinkovitost pa za zdaj ni bila preverjena, saj bo zgibanka prvič predstavljena otrokom poletnega središča Pikapolonica v organizaciji ŠC Melanie Klein in Slovenske prosvete to poletje. Zanimivo novost, ki so jo v Peterlinovi dvorani pripravili člani numizmatičnega društva Janez Vajkard Valvazor, je predstavljala razstava kovanecv in bankovcev z obeh strani današnje meje in iz različnih zgodovinskih obdobjih. Denar (valuta) je zelo konkreten in nazoren dokaz minevanja časa in menjavanja oblasti; večkrat sovpada tudi z epohalnimi zgodovinskimi spremembami, kot sta npr. osamosvojitve in ustanovitve države Slovenije. Skratka, razstavljeni bankovci in kovanci so nam, skupaj s predstavnikom društva, Mitjo Petarosom, spregovorili o naši zgodovini ob meji. Tako so bile razstavljene avstro-ogrske krone, ki so pod Avstro-Ogrsko bile v veljavi na obeh straneh današnje meje; po 1. svetovni vojni pa so s priključitvijo Primorske Italiji (po tajni Rapalski pogodbi) morali naši dedki in babice na prav tako obeh področjih uporabljati italijanske lire. Ob koncu 2. svetovne vojne so na slovenski strani meje uporabljali jugoslovanske dinarje, vse do osamosvojitve Slovenije, ko je naša domovina prvič v svo-

ji zgodovini končno dobila svojo valuto, slovenski tolar. Pogled na slovenske tolarje in na njih naslikane slovenske velikane, kot npr. Prešerna, Cankarja, Plečnika itd., vzbuja ponos. Žal so njihovi obrazi nekoliko manj vidni na naslednji valuti, in sicer na evru, ki so ga v Sloveniji uvedli leta 2007, pet let po Italiji.

S publikacijo z naslovom *Evropa, vstani in obstani!* publicista Milana Gregoriča – je projekt segel tudi na področje strokovne družbene analize. S prodornimi razmišljanji je v njej avtor spregovoril o pomenu, ki ga še vedno ima Evropska unija za Slovenijo, pa tudi širše, o vlogi Evropske unije v svetovnem ravnanju. Gre za dragocena premišljevanja o prednostih vstopa Slovenije v EU, pa tudi o nevarnostih za njen obstoj. V knjigi lahko preberemo npr. poglobljeno in trezno analizo o številkah migracijskega vala in o tem, kaj lahko te pomenijo za prihodnost EU; Gregorič govori s sočutnim odnosom o prišlekih, ki so pribražali zaradi hudih vojnih razmer, vendar pa so ti v manjšini. Avtor se ne boji jasno govoriti o tem, da danes razpolagamo z dokazi, da "te migracije nekdo financira in z njimi manipulira iz povsem določenih nagibov".

Slovenski medijski prostor Gregorič dopolnjuje z dragocenimi informacijami o pomembnosti EU za Slovenijo in o nevarnosti, da slovenski evroskeptiki v Slovene vcepijo dvome o skupni in dobri odločitvi za vstop vanjo.

Nadvse zanimiva je analiza o propadu komunizma, ki pa je v resnici preživel s tem, da se je komunistična ideologija prelevila v drugo obliko, v "kulturni marxizem". Preselila pa se je tudi na zahod, npr. v Washington, Bruselj itd. "Glavni cilj kulturnega marxizma je v dekonstrukciji zahodne civilizacije", ugotavlja v knjigi citirani Brščič. Gregorič meni, da se tudi v Sloveniji vsiljuje indoktrinacija (prej preko komunizma, zdaj pa preko kulturnega marxizma), po kateri naj bi v družbi ne imeli več nobene vloge tradicija, družina, spol, Bog, morala, narodnost (vsiljuje se multikulturalnost). Gregorič pa se ne ustavi pri trezni diagnozi, temveč v knjigi ponudi tudi terapijo za "Evropsko unijo kot nedokončan, a edini rešilni projekt evropske prihodnosti".

Gregoričeva knjiga je že skoraj pošla, kar je jasen dokaz njene pomembnosti, obenem pa umeštnosti njene objave v okviru projekta.

P. in

Župnija na Katinari

Živahen utrip občestvenega življenja

Na Sveto Trojico so na Katinari počastili farni praznik s slovesno daritvijo svete maše ob sodelovanju pevk in pevcev cerkvenega pevskega zbora in zbora Tončka Čok iz Lonjerja, ki ju vodita Oskar Kocijančič in Manuel Purger. Gre za uveljavljeno sodelovanje ob velikih praznikih. Mašo je daroval v slovenščini župnik, kanonik msgr. Giorgio Carnelos, že dolgoletni župnik pri sv. Justu v Trstu. Praznik so obogatile narodne noše, ki so v procesiji prinesle v

cerkev kolače in jih po maši kot vsako leto delile pod cvetočima lipama vsemu občestvu. Sledilo je še prijetno in bogato druženje, ki se vrsti skoro vsak mesec kot znak krepitve občestvenega druženja in zavesti. Velikonočni čas je bil lepo in občuteno doživet ob sodelovanju pevk in pevcev obeh zborov tudi pri dvojezičnih slovesnostih. Nastopa pri slovenski maši na cvetno nedeljo in na samo Veliko noč sta bila vključena v niz koncertov Pachelia. V maju je župnijski svet slovenskih vernikov organiziral romanje v Padovo ob skorajšnji 75-letnici umora patra Placida Cortese v nacistični mučilnici na Oberdankovem trgu v Trstu in njegovega sežiga v Rižarni. V Padovi je pomagal tisočem Slovencev in Hrvatov v taborišču v Chiesanuovi in nato rešil več sto antifašistov, zavezniških taboriščnikov na begu in Judov. Za glavnim oltarjem bazilike svetega Antona je njegova spominska spovednica. Edina preostala maša v slovenščini na Katinari je ob nedeljah ob 9.15. Katinara je povezana s številnimi avtobusnimi programi z vsem mestom. Sam obisk omogoča ohranjanje in utrditev občestva. / MO

Peterica otrok iz Nabrežine je letos prejela prvo sveto obhajilo v nedeljo, 26. maja. Otroke je dve leti ljubeče in tenkočutno pripravljala sestra Klavdija Žerjal, v zadnjem letu pa je njihov župnijski upravitelj g. Karel Bolčina poskrbel še za prav posebno srečanje, bogata z ljubečim sprejemanjem in duhovno hrano. Anastazija, Nika, Samuel, Jan in Lukas so tako pristopili pred Jezusa lepo pripravljeni in v prijetnem vzdušju praznovali zanje prav poseben dan.

Predstavnika zahodnokraškega rajonskega sveta pri županu

O raznih težavah v vasi Križ

Svetnik Rajonskega sveta za Zahodni Kras stranke Slovenska skupnost Paolo Vidoni in predsednica rajonskega sveta Zahodnega Krasa stranke DS Maja Tenze sta prejšnji teden bila na razgovoru z županom Robertom Dipiazzo. Govor je bil o perečih težavah v vasi Križ. Najprej sta mu omenila težave z obnovitvenimi deli cerkvice sv. Roka. Pri popraviljanju je lansko leto prišlo do hujših napak, zato so se dela zaustavila in od meseca novembra niso dobili nobenega sporočila, kdaj se bodo nadaljevala in končala. Streha namreč ni bila zgrajena po navodilih. Župan jih je takoj opozoril, da če so prišli govorit glede cerkvice, se lahko sestanek takoj konča, saj ne namerava popravljati, kar je zgrešeno. Tako se zdi, da bo morala streha ostati taka, kot so jo napačno postavili. Svetnika sta ga spomnila tudi na avtobusno postajališče v Križu na nekdanji pokrajinski cesti št. 1 v bližini križišča s cesto, ki vodi v Brišče. Tam so postavljeni zaboji za ločeno zbiranje odpadkov, last Občine Devin-Nabrežina, ki ovirajo izstop z avtobusa. Župan ji-

ma je zagotovil, da se je že pogovoril z devinsko-nabrežinsko županjo Danielo Palotta, ki je povedala, da bo rešila problem. Prav tako sta svetnika prosila za pozornost do kritičnega stanja kontovelskih ulic, ki bi jih morali na novo asfaltirati. V pogovoru je Vidoni županu spet omenil umetnino oz. relief Matere Božje z otrokom, ki je nekoč krasil vzhodno pročelje stare šole v Križu. Kipec se zdaj nahaja

na gradu sv. Justa ob vходу v kapelico, Kržani pa bi ga radi ponovno videli na svojem mestu. Župan je zagotovil, da se bo pozanimal, in povabil svetnika na skupen ogled na grad. Res sta se dva dni kasneje srečala na gradu, kjer mu je Dipiazza obljubil, da se bo zavzel, da se kipec vrne v Križ. Svetnik SSk upa, da bosta upraviteljica Tržaških muzejev in odgovoren Državnega urada za zaščito kulturne dediščine za to kmalu poskrbeli. Vse kaže, da se tudi ta "bitka" bliža srečnemu koncu. Isti dan se je svetnik srečal tudi na Občini Devin-Nabrežina z odbornikom Massimom Romito, predsednikom jusa Križ Angelom Bogatcem in predstavnikom podjetja Isontina Ambiente. Tudi to srečanje je obrodilo zaželjene sadove. Vsi so se strinjali, da je treba zaboje premakniti, predvsem iz varnostnih razlogov. Skupaj so tudi dobili primerno zemljišče ne daleč od križišča, v lasti kriškega jusa, kamor bi lahko postavili omenjene zaboje. Ko bo premik opravljen, bodo lahko rajonski svetniki ponovno začeli pozivati na tržaško občinsko upravo, da uredi pločnik za varnost vaščanov, ki se poslužujejo avtobusnega prevoza, nam je povedal Poalo Vidoni.

Evropske vrednote je treba braniti!

Evropske vrednote so vsak dan bolj pod udarom. Zadnja dogajanja, predvsem izjave Salvinija o morebitni gradnji

protimigrantskega zidu na meji med Slovenijo in deželo Furlanijo Julijsko krajino so pretresle javnost, a ne dovolj po mnenju občinskega svetnika SSK Igorja Švaba. Svetnik je povedal, da bi se morali Slovenci javno bolj zgražati in obsoditi take zamisli, saj govorimo o mejah, zaradi katerih smo toliko časa trpeli. "Problem migrantov obstaja in ga je treba rešiti, ne pa s takimi ekstremističnimi posegi, ki so proti evropskim vrednotam, o katerih sem globoko prepričan. Mlade generacije ne vedo, kako smo živeli, ko so bile kontrole na mejah, zdaj se prosto gibljemo v skupnem evropskem prostoru. Ponovna vzpostavitev meja bi bil velik korak nazaj v sobivanju in medsebojnem sodelovanju različnih kultur". Župan Roberto Dipiazza in predsednik Dežele FJK Massimiliano Fedriga sta sicer v javnosti povedala, da nočeta zidov, ampak spoštovanje pravi s strani vseh držav. Vemo pa, kakšna je državna linija skrajno desničarskih strank in koliko lahko vpliva na lokalno politiko. / MČ

trick Quaggiato. Nastopajoče pa je dirigiral Mirko Ferlan. Čeprav je bil istega dne zvečer v Devinu tudi prvi dan enogastromske pobude *Vitovska in morje*, so *Legende* privabile res številno občinstvo. Razveseljiva je bila predvsem številna prisotnost domačinov, ki so obudili spomin na staro devinsko pravljico o zakladu na starem gradu in spoznali še doberdobsko pripovedko o hudiču, ki je z grbo kaznoval prašičjega tatu, a tudi o kraškem silaku Kunčinu, ki je rešil vrhovska dekleta, ter še povedko o tem, zakaj burja mrzlo in strupeno piha. Veselili smo se predvsem dejstva, da so mladi oživili starodavne ljudske pravljice, ki so šle že skoraj v pozabo, in jih predstavili v novi, lepi in sveži preobleki. Ohranitev kulturne dediščine pa je prav gotovo nadvse dragoceno dejanje. Večer so sicer uvedli Fantje izpod Grmade, ki so pod vodstvom Hermana Antoniča zapeli v pozdrav tri pesmi, ob koncu pa vse imeli v gosteh na bližnjem sedežu, kjer v teh tednih končujejo še zadnje obnovitvene posege. Že v nedeljo, 23. junija, pa so Fantje izpod Grmade sodelovali na koncertu godbe na pihala Komen na trgu v Brestovici in med prvim in drugim delom večera ob dnevu državnosti zapeli šest pesmi. V Devinu so tako tudi letos potrdili pestro in raznoliko prosvetno ponudbo. Napovedali pa so tudi že, da bodo septembra poskrbeli za uradno odprtje prenovljenega sedeža devinskih zborov.

Obvestila

Župnija sv. Urha Dolina pri Trstu vabi na praznik vaškega in občinskega zavetnika v četrtek, 4. julija 2019. Ob 19. uri bo pontifikalna sv. maša; maševal bo koprski škof em. msgr. Metod Pirih. Pel bo združeni cerkveni pevski zbor župnij Dolina, Boljunec, Mačkolje ob orgelski spremljavi Vinka Škerlavaja. Ob 20. uri bo v cerkvi koncert sakralne glasbe; ob orgelski spremljavi Vinka Škerlavaja bodo skladbe izvajali Živa Komar (trobenta), Marko Štoka (klarinet), Marta Fabris (sopran) in Marjan Strajn (tenor). Ob 20.30 bo koncert Godbe na pihala Breg in MoPZ V. Vodnik iz Doline. Sodeluje pritrkovalska skupina Turn iz Mačkolj. Koncertu

sledita družabno srečanje in sejem društva Hopla. Vabljeni! **Praznik Cirila in Metoda na Vejni** - Tudi letos bo praznovanje svetih Cirila in Metoda na Vejni, in to v nedeljo, 7. julija, ob 18. uri. Vabljeni v čim večjem številu, še posebej narodne noše. Slovesnost se bo začela s sveto mašo, pri kateri bo pel združeni zbor ZCPZ, nato bo procesija do oltarja svetih Cirila in Metoda in tam bodo še molitev, petje, blagoslov in počastitev relikvij svetih bratov.

Darovi

V spomin na Sandija De Luiso daruje Aleksander Rustja z družino 100 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu in 100 evrov za Vincencijevo konferenco.

Poslovil se je dolinski cerkovnik Nepozabnemu Radotu Štrajnu v slovo

Objavljamo besede slovesa, ki jih je na pogrebu Rada Štrajna, dolgoletnega dolinskega cerkovnika, izrekel Zorko Jurkič iz Doline.

Z globoko žalostjo se danes poslavljamo od dragega prijatelja Radota. Težko mi je opisati njegov človeški lik, saj je bil Rado dejaven na različnih področjih. Spomnimo se ga kot vestnega šoferja avtobusov, saj je v 36 letih delovne dobe vozil na tisoče ljudi tako po mestu, pa tudi na razna romanja, predvsem v Medjugorje. In na vseh teh romanjih je toliko ljudi molilo zanj in za njegovo srečno vrnitev domov. Radotu tako ni nikoli manjkalo molitvenih priporočil za nebeško kraljestvo.

Ko se je upokojil, je z zadovoljstvom sprejel odgovornost dolinskega mežnarja in to službo opravljal celih 30 let, dokler mu je zdravje dopuščalo, poleg tega pa je bil še dolga leta odbornik v Dolinskih srenji in je sodeloval pri vseh vaških prireditvah, tako pri Majenci kot pri praznovanju vaškega patrona. Ne nazadnje je

bil tudi škofijski svetnik in član župnijskega sveta. Če pa se povrnem v mlada leta, naj omenim, da je bil soustanovitelj slovenskih tržaških skavtov, zaveden kristjan in zaveden Slovenec. In to je izkazal povsod, kjer je bilo potrebno. Izredno je ljubil cerkev sv. Martina, saj je veliko naredil za njeno lepoto, njegova zasluga pa je tudi ta, da ima cerkva tudi uglasene zvonove, ki bodo danes prav njemu zvonili v slovo. Rado odhaja zdaj v svoj večni dom in med zadnjim obiskom mi je mirno povedal, da z vso vdanostjo sprejema Božjo voljo. Žal pa je med nami zapustil veliko praznino, ki jo bo težko nadoknaditi. Dragi brat Rado, z bolečino v srcu se danes poslednjič poslavljam od tebe s skavtskim pozdravom: Bodi vedno pripravljen! Vsem žalujočim, posebno gospe Majdi, kateri je bil Rado zvest sopotnik skupnega življenja, izrekam iskreno sožalje. Rado, hvala za vse, kar si dobrega naredil za našo župnijo in za našo vas Dolino.

Zorko

Opomin ljudem, da ne pozabijo

V prejšnjem tednu je tržaško skupnost pretresla novica, da je predsednik FJK Massimiliano Fedriga dal odstraniti s pročelja deželnih stavb transparente, ki spominjajo na Giulia Regenija (Verita' per Giulio Regeni - Resnica za Giulia Regenija). To napako so

Foto MČ

poudarili tudi na tiskovni konferenci, ki jo je Fundacija Luchetta Ota D'Angelo Hrovatin priredila v sredo, 26. junija, v kavarni S. Marco v Trstu in h kateri so pristopila številna društva: Amnesty Fvg, Ucsi Fvg, Articolo 21, Bisiachinbici, Bottega del mondo, Ciclostafetta per Giulio Regeni, Collettivo WithGiulio, Comitato di azione civica Ritorno al futuro, Skupnost San Martino al Campo, ICS, Leali delle Notizie, Libera Fvg, Trieste recupera Onlus, Un'altra città'.

Predsednica fundacije Daniela Luchetta se sprašuje, zakaj je prišlo do odstranitve transparenta, simbola, ki ne rešuje velikega problema nepravilnosti, mučenja in prekrivanja resnice, ampak je opomin ljudem, da ne pozabijo na dogodek. Zelo kritičen je bil tudi predstavnik Amnesty International Giuliano Prandini, ki trdi, da so to odločili v najslabšem trenutku, saj se v Egiptu ugrabitve dogajajo še vsakodnevno. Predsednica Združenja katoliških časnika FJK Luisa Pozzar je na tiskovni konferenci dala poziv, naj še naprej obešamo transparente in nalepke "Resnica za Giulia Regenija", in poudarila, da ta pobuda ni politična, ne od leve ne desne, ampak za resnico in za obrambo ljudi, ki demokratično opravljajo svoj poklic. / MČ

DEVIN Pogled v pestro kulturno delovanje

Na kratko o več lepih dogodkih

Devinu že vrsto let deluje podružnica Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, ki zlasti ob koncu šolskega leta redno sodeluje z domačim otroškim zborom Ladjica in skupaj izpeljeta zaključno prireditev. Tudi letos, v ponedeljek, 10. junija, so to posrečeno obliko ponovili, tako da je bilo v dvorani devinskih zborov prijetno praznično. Nastopili so mali gojenci nauka o glasbi, ki so igrali na Orffovih instrumentih, in OPZ Ladjica, ki je zapel nekaj pesmi tudi ob spremljavi instrumentov, ter domači učenci, ki so na harmoniko, flavto, klarinet, saksofon, kitaro in klavir staršem in prijateljem predstavili, kaj so se naučili med letom. Vrstile so se skladbe od bolj preprostih, začetniških, do zahtevnejših, ki so jih predstavili starejši učenci. Sam nastop pa je sklenil šolski pihalni orkester, ki je res številno občinstvo izvalil iz dvorane na dvorišče, saj se za godbo spodobi, da zaigra na prostem.

Konec šolskega leta je v Devinu tradicionalno tudi že čas, ko zaživi Devinski vrt ustvarjalnosti ali teden lutkarjev. Tako je bilo tudi letos, ko so se v tednu od 17. do 21. junija na sedežu zbirali člani mlajše lutkovne skupine, ki so pod vodstvom režiserja Mihe Štilca dramaturško obdelali znano režijansko ljudsko pravljico

Rusica pregnala grdinico iz lisičje hišice. Glavni junak te pravljice je mala rusica – mravljica, ki s svojo iznajdljivostjo in pogumom pomaga mami lisičici, da reši svoje lisičke pred strašno pošastjo, grdinico, ki vdere v lisičjo hišico in hoče v njej ostati.

režiserja Lovra Habeta pripravila predstavo na osnovi groteskne pesmice *Živel je mož, imel je psa...* premierno jo bodo uprizorili na Zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mahinjah, in sicer v nedeljo, 30. junija.

Sicer skušajo obupani mami lisiči pomagati tudi volk, medved in zajček, a se vsi po vrsti ustrašijo grdinice in njenega strašnega renčanja. Na koncu pa se pokaže, da je grdinica le arogantno bitje, ki z ustrahovanjem hoče doseči svoj cilj, ko pa jo mravlja piči, takoj zbeži. Mali lutkarji so si svoje lutke izdelali iz odpadlega blaga in s pomočjo animatorke Martine Ferfolja ustvarili tudi sceno in glasbo, ki je spremljala dogajanje na odru. Ob koncu delavnice, v petek, 21. junija, so dvakrat nastopili, prvič za učence otroškega vrtca iz Devina in nato še za prijatelje in starše. Skupina starejših lutkarjev pa je v istem času pod vodstvom

Petek, 21. junija, je bil tudi dan, ko so Fantje izpod Grmade ob koncu sezone vabili na scensko – glasbeno predstavo *Legende*, ki jo je zrežirala Sanja Vogrič in so jo postavili na oder pod drevesi za Bridarjevo hišo. Mladi člani PD Hrast iz Doberdoba, Devinskega mladinskega krožka in društva Vrh Sv. Mihaela ter pevci fantovske skupine Devin-Nabrežina so tudi v Devinu ponovili predstavo, ki so jo sami ustvarili. Načrtno so najprej med starimi ljudmi zbirali pravljice in legende in jih nato dramsko obdelali. Njihove vsebine je v verze postavila Nina Pahor. Te pesmi je za mešani zbor in manjšo instrumentalno skupino uglasbil Pa-

E. G.

Srečanja ob prazniku časnikarstva "Dialoghi"

Vsega tega v gospodarstvu ne moremo odlašati!

V maju in juniju poteka festival časnikarstva z naslovom *Dialoghi*, ki ga organizira kulturno združenje Culturaglobale s pomočjo deželnih uradov in drugih društev v raznih krajih naše dežele. Na teh srečanjih dajejo prednost svetu informacije in literature, okolju in znanosti, politiki in družbi. Na mnogih konferencah in sestankih prihaja v ospredje izmenjava idej med avtorji in publiko. V petek, 21. junija 2019, je

bilo v Krminu srečanje o podnebnju. Kot predavatelji so nastopali časnikarji in izvedenci iz deželnega urada za okolje. Predavanje je bilo precej praktičnega značaja, saj je bil govor o gospodarstvu in onesnaževanju. Skupna nit vseh predavateljev je bilo zavedanje, da izkoriščanje narave ne more biti neskončno. Nihče se ne bo mogel izogniti posledicam slabega gospodarjenja. S svojim nespametnim ravnanjem si "žagamo vejo, na

kateri sedimo". Raziskave kažejo, da smo že presegle trajnostne meje našega planeta v tem, kar zadeva na vpliv gospodarske rasti na klimo, na biološko raznovrstnost in na naše najpomembnejše ekosisteme. Če se bo to nadaljevalo, bo leta 2100 svetovno gospodarstvo 20-krat večje od sedanjega. Temeljno vprašanje je, katere posledice bo taka stopnja rasti pustila v živih ekosistemi in zemeljskih virih ter seveda v atmosferi, saj

ki trajajo zelo malo, saj nas reklama stalno "preganja" in kaže na vedno nove in boljše proizvode. Večinoma prihaja vse to v odlagališča odpadkov ali v sežigalnice. Izdelki bi morali biti na vsak način zasnovani tako, da bi trajali več časa in da bi jih

Gradež / Festival Onde Mediterranee

Tony Hadley se je ob morju pogovarjal z luno in zvezdami

V Gradežu se upešno nadaljuje niz glasbenih dogodkov *OndeSea*, ki jih je kulturno društvo Euritmica vključilo v letošnji festival *Onde Mediterranee*. Na nabrežju Nazario Sauro je v torek, 25. junija, stopil na oder Tony Hadley, prava glasbena legenda iz osemdesetih let, predstavnik najbolj izpiljenih, romantičnih, elegantnih in pop primesi *new wave* glasbe, protagonist in izjemen izvajalec glasbenih prvencev, kot so *Through the barricades*, *Gold in True*. Hadley je širokemu občinstvu znan še posebno kot "frontman" angleške skupine Spandau Ballet, ki je v osemdesetih letih prejšnjega stoletja v uspehu neposredno tekmovala z Duran Duran, drugo zvezdo angleške *new wave* in *synth pop* glasbe. Na torkovem koncertu je Hadley italijanskemu občinstvu, ki ga očitno ni pozabilo in je množično zasedlo prostor med morjem in luno na vročem gradeškem nabrežju, predstavil pesmi s svoje zadnje plošče *Talking To The Moon*, ki jih izvaja med turnejo *Tonight Belong To Us Tour*.

Tony Hadley je začel svoj nastop malo po 21.30. Kljub visoki temperaturi je nosil eleganten temnomoder komplet in ob spremeljavi treh izjemnih glasbenikov zapel svoje nove pesmi in lep izbor uspešnic Spandau Ballet. Med petjem je občinstvo spretno zabaval s skeči in pripovedovanjem simpatičnih anekdot; povedal je, da mu je Gradež všeč, obožuje ita-

thout you Ircevi U2, med katero je dokazal, še posebno med refrenom, da njegov glas še vedno ohranja moč in značilen vokalni ton. Hadley je zapel tudi v spomin na ameriškega kitarista in pevca Toma Pettyja, voditelja zgodovinske skupine Heartbreakers, ki je lani umrl za posledicami nenamernega prevelikega uživanja zdravil. Občuteno je zapel *Free*

cene prijateljske odnose. Za tokratni koncert je izbral pesem *Crazy Little Thig Called Love*, ki jo je zapel v izvirnem "stilu Elvisa Presleya" in med katero je v istem stilu improviziral nekaj plesnih korakov – verjetno je bil ta edini neuglašeni trenutek koncerta, med katerim je marsikateri poznavalec Queenov zavihnil nos. Na koncu je ponudil še dve posla-

Foto Manuel Demori

Fallin', eno najbolj slavnih Pettyjevih pesmi, nato pa se je vrnil v sedanost s skladbo, po kateri se letošnja turneja imenuje - *Tonight Belong To Us*, in še s čudovito *Trough The Barricades*, iz obdobja Spandau Ballet, med katero je zapel v duu z glasbenico in pevko Lili Gonzales, ki je za nekaj minut zapustila svoje mesto za tolkalo, da bi podarila navzočim nepozabne trenutke čiste nostalgije. Pesmi so se med večerom dina-

stici: slavni pesmi Spandau Ballet *True* in *Gold*, ki sta ob vsesplošnem zadovoljstvu prisotnih sklenili torkov Hadleyjev nastop. Danes je Tony Hadley mednarodna zvezda in ikona avtorskega popa. Njegovo najnovejše delo *Talking to the moon* je nastalo v sodelovanju z mnogimi nadarjenimi skladatelji. Obnavajo ga odtlenki lirčnih, sentimentalnih prime-si in elementi osebne refleksije ter poglobitve ob opustitvi skupine Spandau Ballet. O plošči je Hadley povedal: "Ali nismo vsi, v določenem trenutku našega življenja, zrlj v temno nebo, občudovali luno in zvezde in se spraševali, kaj je vse to... Zelo verjetno smo se z luno pogovarjali in jo prosili za pomoč pri iskanju odgovorov ali, čisto enostavno, smo se čudili njeni lepoti".

Tony Hadley je še vedno v odlični formi. Urejeno frizuro mu danes krasi srebrni prameni, glas pa je ostal nespremenjen, močan, tak, ki z neverjetno sposobnostjo poslušalce popelje nazaj, v preteklost, naravnost v osemdeseta leta, v čas romantičnih *new wave* melodij.

Katja Ferletič

Foto Manuel Demori

lijansko hrano in vino, belo in rdeče, velik aplavz si je zaslužil še posebno, ko je rekel, da si bo po koncertu privoščil še "šnopček". Izkazal se je tudi v čudoviti reinterpretaciji pesmi *With Or Wi-*

mično vrstile. Hadley je še povedal, da med vsakim svojim nastopom izvede pesem skupine Queen, legendarne angleške skupine, ki mu je še posebno pri srcu in s člani katere vzdržuje drago-

se že zdaj čutijo posledice takega gospodarstva. Že pred štiridesetimi leti je rimski klub predstavil raziskavo z naslovom *Limits to Growth* (Meje v razvoju), v kateri so nekateri znanstveniki dokazali, da izčrpavanje bistvenih virov in vse večji pritisk vseh vrst onesnaževanja na okolje bi resno ogrožala svetovno gospodarstvo. Zmanjšanje toplogrednih plinov v zraku, podaljšanje življenjske dobe izdelkov in omejitev odpadkov hrane so že dobri cilji, ki bi veliko pripomogli k zdravemu gospodarstvu. K prvemu cilju spada uporaba fotovoltaične energije za segrevanje vode in stanovanj namesto uporabe fosilnih goriv, kot so naravni plin, les in premog. Isto velja tudi za uporabo "čiste" energije, torej elektrike pri kuhanju in pri prevoznih sredstvih (električni vlak in avtomobil). S tem da v Afriki uporabljajo pri kuhanju drva in podobna goriva in ne elektrike, vnašajo v zrak veliko toplogrednih plinov. Znanstveniki predvidevajo, da bo za-

radi dosedanje prevelike uporabe lesa, tega dovolj le še za štiri ali pet let. Kaj pa potem? Težave so toliko večje, kajti npr. afriške države nimajo niti osnovnih sredstev niti dovolj izvedencev, tehnikov in inženirjev, da bi razvili državni sistem za proizvodnjo električne energije iz drugih virov. K drugemu cilju spada podaljšanje življenjske dobe raznih izdelkov in predvsem materialov. Ponovna uporaba kovin zmanjšuje potrebo po surovinah in predelavi le-teh. To privede do varčevanja velike količine energije in vode ter hkrati zmanjšuje onesnaževanje okolja. Povečanje ponovne uporabe kovin v svetu lahko prispeva k prehodu na učinkovito zeleno gospodarstvo (green economy). Znanstveniki so zaskrbljeni zaradi sektorja elektronike; tu je reciklaža 20 %. Vsako leto odvržemo po svetovnem merilu nad 50 milijonov ton električnih in elektronskih odpadkov. Pomislimo samo na smartfone in podobne naprave,

lahko posodabljaljati, ponovno uporabljati. Sprejeti tak nov način obratovanja bi pomenilo tudi znatno zmanjšanje porabe energije in surovin, manj ogljikovega dioksida v zraku, manj uporabe vode. Predavatelji so povedali, da za izdelovanje vsake plastične steklenice se uporabijo 3 litri vode, kar je prava potrata tega neprecenljivega vira življenja na Zemlji. Rast in napredek v gospodarstvu se merita v upoštevanju KDP-ja (kosmati domači proizvod), ki pa sploh ne upošteva socialne rasti in dobrega počutja. Dobro počutje pa ni odvisno le od števila materialnih izdelkov, ki jih lahko kupimo v enem letu. Tega bi se pristojni v gospodarstvu morali zavedati. Če se kdo odloči, da ne bo potoval z letalom, ker le-to zelo onesnažuje zrak, in uporablja raje druga bolj primerna sredstva, mislim, da se njegov KDP ne bo zmanjšal, o čemer so prepričani nekateri ekonomisti.

Karlo Nanut

Kulturni dom Nova Gorica

O ukradeni mladosti

Ob vsakoletnem obeleževanju dneva upora proti okupatorju je Mestna občina Nova Gorica 25. aprila 2019 priredila osrednjo proslavo v novogoriškem Kulturnem domu. Tokrat je bila malce drugačna kot po navadi. Po besedah slavnostne govornice Katjuše Žigon, predsednice območnega združenja za vrednote NOB Nova Gorica, ki je spomnila na pomen narodnoosvobodilne borbe in na vse tiste, ki so se bojevali, da zdaj živimo v svobodi, je bila na sporedu plesno-glasbena predstava *Ukradli so mi mladost*.

Predstavo so si zamislili in jo uredili člani Folklornega društva Gartrož skupaj z Godalnim kvartetom NOVA. Pri njej so sodelovali "varovanci" Varstveno delovnega centra Nova Gorica, kar je prireditvi dalo neki drugačen, poseben prizvok. Predstava je nastala ob petnajstletnici delovanja Folklornega društva Gartrož, ki nosi naslov po "solkanskem" izrazu za poimenovanje vrtnice, in je bila premierno uprizorjena v SNG Nova Gorica že v februarju. Z glasbo, pesmijo in predvsem plesom so se želeli spomniti na vse, ki so doživeli krutost vojnih dogodkov, predvsem pa na tiste mlade, ki niso mogli uživati svojih najlepših dni življenja, z veseljem gojiti prvih ljubezenskih klic in sanjati o izpolnitvi vseh skritih želja, ker jih je nasilna roka okupatorja odpeljala v nemška taborišča. Tam, v tistih nesrečnih krajih, je bilo gotovo le eno: da bodo kdaj izčrpani od

dela in stradanja končali še sami v pečeh in po dimniku, v katerem se je noč in dan zadušljivo kadilo, kot dim svobodno splavali v nebo. Navdih za ta nenavadni odrski prikaz so prireditelji našli pri delih tržaškega pisatelja Borisa Pahorja, ki je na svoji koži preстал in pretrpel taboriščne muke in grozo. Svoje bridke, trpke izkušnje je enkratno preli v literarna dela. Sam pisatelj jih je spodbudil, naj to uprizorijo, ko so ga vprašali za avtorske pravice za branje odlomkov iz njegovih pretresljivih leposlovnih stvari-

Foto Mateja Pelikan

tev. S predstavo so pri Gartrožu hoteli opozoriti na to temno, krvavo poglavje zgodovine, za katerega upamo, da se ne bo nikdar več ponovilo. S plesnimi koraki z vseh koncev prelepe Slovenije, s katerimi se pač člani društva najbolj izražajo, in z domačo pesmijo, ki je taboriščnikom dajala poguma za premagovanje vsakdanjih stisk, bridkosti, utrujenosti, so skušali tudi posredovati čustva, ki so prevečala razbolele duše internirancev. Koliko jim je to uspelo, so lahko preverili tisti, ki so si predstavo ogledali.

Odlomki iz del *Nekropola* in *Rdeči trikotniki* staroste slovenskih literarnih ustvarjalcev, Borisa Pahorja (1913), so izzvenili v vsem svojem ganljivem pričevanju in sporočilnosti, ki jo je podkrepila tudi vizualna podoba predstave s projekcijo visoke ograje z bodečo žico, še bolj pa s po žrtvah hlatajočim, razžarjenim žrelom zloglasne peči v taborišču. S tem dramatičnim ozračjem se mestoma ni ravno bog ve kako ujemala plesna stran predstave, ker je odražala le malce preveč vedrine in sproščeno-sti. Le-teh verjetno taboriščniki res niso občutili v tistih groznih krajih smrti. Zamisel ustvarjalcev je bila vsekakor zanimiva in dobra, saj te dogodke, ki so zaznamovali življenje tudi naših ljudi,

bi marsikdo rad potisnil v ozadje, in to ravno zdaj, ko se žal v marsikateri evropski državi spet dvigajo taki "črni glasovi", ki bi jih morali odločno že v kali zatreti. Naj ob strokovni zapisu napišemo, da je društvo Gartrož, kot to sami pravijo, ustanovila skupina vedrih ljudi, ki jih je družilo zaniman-

je za folklorno dejavnost in petje ljudskih pesmi. Tako so v Novi Gorici, mestu, ki ima mlade zgodovinske korenine in nima folklorne tradicije, začeli raziskovati tukajšnje noše in se s strokovno pomočjo naučili plesov, ohranjenih in zapisanih v tukajšnjih okoliških krajih. Naj pripišemo še, da se je med nastopajočimi uporabniki Varstveno delovnega centra Nova Gorica na odru še posebno izkazal Aaron Podveršič s svojim glasom ob lepem solističnem nastopu.

Iva Koršič

Politika v naši družbi in državi

Slovenija brez premisleka o svoji usodi!

V novi številki revije Ognjišče se je Gregorju Čušinu zapisalo, "da je mesec julij pravi božji dar, namenjen temu, da se človek odklopi, odpočije in oddahne. Julij je od vseh mesecev v letu edini, ki ne premore nobenega praznika, ne državnega ne cerkvenega. Ves mesec je ena sama sobota, ki je namenjena oddihu in počitku. Dejstvo je sicer, da se julija dnevi začnejo že krajšati, vendar če se prej znoči, to le pomeni, da je še več časa, namenjenega počitku. Julij je tako prav zares praznični mesec, saj na urniku vseh dni vlada praznina, ki si jo zapolnim sam ali pa jo pustim prazno".

Pravo presenečenje je, da se z uglednim in znanim sodelavcem revije Ognjišče v bistvu strinja tudi Nataša Luša, direktorica časnika Delo. V svojem prispevku, objavljenem 24. junija, ni niti z besedo omenila burne preteklosti omenjenega časopisa in tudi politično napačnih ravnanj posameznikov, ki so časnik vodili in upravljali, pač pa je napisala naslednje: "Manjka nam časa, zadovoljstva, nekaj brezskrbnosti, veselja, prijateljstva, pristnih vezi zaupanja. Ko boste naslednjič iskali popolno darilo za nekoga, ki vam je blizu, izberite nekaj iz tega nabora". Napisano so sicer dobre želje in

pomeni resnično življenje za marsikoga, toda v resnici življenje stalno poteka in zato zahteva tudi ustrezna ravnanja in odzive ljudi, posebej tistih vodilnih, vplivnih in odločujočih. Zaradi tega se zdi aktualna in prepričljiva ugotovitev

O tem, kako naj se slovenska država gradi, razvija in potrjuje svojo istovetnost, obstajajo različna mnenja in nazori, vsekakor pa je res, da je Slovenija v ideološkem in politično nazorskem pogledu razdeljena na dva dela, dve približno enaki

Slovenske gore

vitev časnikarja in političnega komentatorja Janeza Markeža, ki je v časniku Delo, dan pred državnim praznikom, dnevom državnosti, zapisal, "da naš najpomembnejši državni praznik obeležujemo brez premisleka o prihodnosti Slovenije". Po njegovem "se Slovenija nahaja na najnižji točki politične zavesti o sami sebi". V sobotni prilogi časopisa Delo, 29. junija, pa je v komentarju, objavljenem na prvi strani zapisal, "da je Slovenija, podobno kot Evropska zveza, povsem izgubljena".

Med slovenskimi politikami si polovici. Vsaka bi hotela državo po svoji volji in zamislih. Morda je državni poglavar Borut Pahor zamudil priložnost, da bi o Sloveniji, kot si jo zamišlja, predstavila in utemeljuje, kaj več povedal na proslavi ob dnevu državnosti, na Kongresnem trgu v Ljubljani. V nasprotju z mnogimi pričakovanji in željami se je zadovoljil zgolj z navedbo, "da je lastna država, zlasti za tako majhen narod, kot je slovenski, vrednota sama po sebi".

Med slovenskimi politikami si

očitno najbolj uspešno utira pot k svojim ambicijam premier Marjan Šarec. Hitro si je zagotovil možnosti in ustvaril pogoje za obisk v Vatikanu oziroma pri papežu Frančišku. Sveti oče je svojemu gostu domnevno dejal, da bi rad čim prej mogoče obiskal Slovenijo, ki da mu je zelo pri srcu. Pričakovati je, da se bo premier Marjan Šarec po obisku v Vatikanu oziroma pri papežu Frančišku bolj potrudil za uredništev določbe ustavnega sodišča o financiranju zasebnih osnovnih šol. Sicer pa lik in delovanje slovenskega predsednika vlade kritično

ocenjuje tudi vsestransko dejaven duhovnik, časnikar, pisatelj ter odgovorni urednik revije Ognjišče, magister Božo Rustja. V novi številki revije je objavil komentar z naslovom *Od fašistov in izdajalcev do novinarskih nagrad*. V njem navaja naslednje mnenje o Marjanu Šarcu: "Premier Marjan Šarec rad poudarja, da ni bil nikoli član Zveze komunistov in da s komunizmom nima nič. Da ni bil član, verjamemo, ker je bil preprosto premlad za to. Toda ko se pojavi v

javnosti, zagoovarja interese tranzicijske levice in postkomunističnih strank. Nikakor se ni sposoben izviti iz te miselnosti. Ni se na primer sposoben pokloniti žrtvam povojnih pobojev, je pa pripravljen govoriti na vsaki partizanski proslavi, in to z besednjakom, ki se ga ne bi sramovali tisti, od katerih se navidezno tako rad oddaljuje. Toda tu se njegova navezanost na prejšnji sistem ne konča. Kako je Marjan Šarec ostal v miselnem sistemu prejšnjega režima, lepo kaže njegov odnos do dru-

gače mislečih. Vsakomur, ki ne misli kot on, nadene vzdevek. Po možnosti je to fašist. Ti se mu prikazujejo že vsepovsod. Tisti, ki so kritični do njega, in to povedo tudi v tujini, so za našega predsednika vlade izdajalci.

Nadaljuje se val prihajanja nezakonitih migrantov, ki jim je Slovenija le prehodno ozemlje na njihovi poti v Italijo in čeznjo v druge države. Nezakonito gibanje migrantov zdaj poskušajo preprečevati mešane slovensko italijanske policijske patrulje. V Sloveniji so zaskrbljeni zaradi možnosti, da bi v primeru neuspeha teh patrulj slovensko italijansko mejo zaprli. Taka možnost domnevno obstaja tudi v Avstriji, ki bi zaprla mejo s Slovenijo. V Sloveniji uradno sicer trdijo, da so meje varne, kar pa prebivalci obmejnih območij zanikajo. S presenečenjem, osuplostjo, pa tudi z zgražanjem, so v Sloveniji sprejeli novico iz Srbije, da je tamkajšnji odvetnik

Dušan Bratič vložil kazensko ovadbo proti nekdanjemu predsedniku Slovenije Milanu Kučanu. Odgovoren naj bi bil za vojne zločine (celo genocid), storjene v obdobju vojne za osamosvojitve Slovenije, v 90. letih prejšnjega stoletja. Milan Kučan se je na ovadbo, prek Slovenske tiskovne agencije, takole odzval: "Moj komentar je odveč, saj verjamem, da bosta srbska politika in družba sami zmogli objektivno soočenje s politiko Srbije v 90-letih prejšnjega stoletja, ki je sprožila odpor pri praktično vseh narodnih nekdanje skupne države. Obtoževanje drugih je beg pred lastno odgovornostjo. Kar zadeva mojo odgovornost, pa bo o njej sodila zgodovina". Odvetnik Dušan Bratič naj bi kazensko ovadbo vložil tudi zoper generala Janeza Slaparja, ki je bil med boji za osamosvojitve Slovenije načelnik štaba teritorialne obrambe Slovenije, in še štiri druge osamosvojiteljce.

Marijan Drobež

Kratke

Vabilo na predstavitev knjige Bratje v svobodi - Fratelli nella Liberta'

Krajevna skupnost Renče, Občina Štarancan in Občina Renče-Vogrsko vabijo v petek, **5. julija 2019, ob 20. uri** v Kulturno dvorano v Renčah na predstavitev dopolnjene izdaje knjige Bratje v svobodi - Fratelli nella Liberta'. Knjiga, opremljena z bogatim slikovitim materialom, pripoveduje zgodbo 40-letnega prijateljstva med Renčami in Štarancanom.

Spored prireditve, ki je uvrščena v praznovanje Mohorjevega, bodo oblikovali: Krajevna skupnost Renče, Občina Štarancan, Društvo KULTU-RA Renče, Gledališka delavnica La Barraca iz Štarancana in učenci OŠ Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče.

Astronomski večer

KD Stanko Vuk Miren - Orehovlje vabi na ASTRONOMSKI VEČER, ki bo v soboto, **6. julija 2019, ob 20.30** pred Pomnikom braniteljem slovenske zemlje na Cerju.

Predavanjema dr. Tomaža Zwitterja s fakultete za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani in Mihe Turšiča iz Kulturnega središča evropskih vesoljskih tehnologij sledi prosto opazovanje s teleskopi pod vodstvom Mitje Klančiča in Mirana Tratnika. Za glasbene točke bodo poskrbeli Sara Gorkič, Rok Klančič, Jaka Podgornik in Jure Malič.

V primeru slabega vremena bosta predavanji v dvorani pomnika.

Kako malo je potrebno, da nam dan lepše mine

Kaj pomeni komu napisati pismo

Vsaka kultura se začne s kulturo srca. To velja tudi za vsako našo pisano ali izgovorjeno besedo, še posebno pa to velja za osebna pisma. Sama še pišem pisma in jih tudi še prejemam. Ko dvignem v poštnem predalu pošto z navlako vseh mogočih reklam in se mi med papirji pokaže na roko napisano pismo z nalepljeno znamko, sem zaradi tega pisma ves dan vesela. Takoj ga odprem in preberem. Res pa je, da je takih pisem vsak dan manj. Pišemo jih po večini samo še starejši ljudje. Mladi uporabljajo največ sms sporočila ali samo besede v kratkih stavkih in še to brez ločil, po možnosti brez pozdrava na začetku in na koncu. O slovenščini v takih elektronskih sporočilih niti ne govorim, saj so v njih kar pogoste slovnične napake in tudi angleške besede. Nekateri menijo, da je tako sporazumevanje zdaj zelo moderno in praktično. Tu je naš materni jezik najbolj polomljen, in to brez tuje prisile, ki je v naših krajih vladala dolga leta pod fašizmom in nacizmom. Žal

delamo to danes kar sami. Po kmečki pameti je to pogubno dejanje za majhen narod in prav nič moderno ne izgleda, ampak je prej žalostna ugotovitev stanja našega materinega jezika v Sloveniji. Pred leti je umrla moja dobra prijateljica Fani, ki mi je ročno napisala in poslala veliko lepih pisem, ki so bila za mene prava šola te vrste. Njena pisma zato še vedno hranim med drugimi dokumenti v posebni mapi. Težko bi našla v njih slovnično napako. To so topla in plemenita pisma s kulturo srca in mi še danes veliko pomenijo. Na začetku pisanja imajo lep pozdrav, datum, uvod, vsebino in zaključek. Napisala jih je z ročno pisavo in v lepi slovenščini, čeprav ni imela ure pouka v slovenščini. Že v visokih letih je gospa Fani več let ležala v Domu starejših občanov v Ajdovščini, kjer sem jo pogosto obiskovala. Ležala je sama v sobi. V tem času je napisala veliko pisem in s tem obdržala mnogo ljudi, ki so mislili nanjo in ji na pisma odgovarjali ter jo tudi obiskovali. Včasih je prejemnika njenih pisem

razveselil še priložen prtiček, ki ga je zanj posebej kvačkala. Njena pisma so romala od preprostih ljudi do duhovnikov, pisateljev, kmetov, prijateljev z raznimi poklici, in to na več kontinentov. Sama mi je povedala, da so njeni kvačkani izdelki služili tudi za protokolarna darila. Ko ni mogla več pisati, si je krajšala samoto s prebiranjem starih pisem in tako podoživljala obiske njej dragih prijateljev in znancev. Zdaj, ko je ni več med nami, berem njena pisma tudi sama in spet sva skupaj v spominih. Pisana beseda ima veliko moč in ostane živa, ko je njen avtor že dolga leta mrtev. Kako so cenjena tudi danes stara pisma, nam govorijo številne oddaje, ki so nastale na podlagi pisem, ki so jih pisali naši fantje in možje že v prvi svetovni vojni in so se po čudežu ohranila do današnjih dni. Gospa Fani je bila rojena pri Vrčonovih na Erzeltu 24. 3. 1920. V družini je bila najmlajša kot deveti otrok. Imela je še sedem sester in dva brata. Poročila se je na Goče k Mihčetovim na majhno kmetijo in vzela za moža Mirota Ferjančiča. Umrla je v

Ajdovščini 13. 6. 2017. Počiva na pokopališču na Gočah. Letos so se jo krajanke z Goč še posebej spomnile in pripravile razstavo ročnih del njenih učenk, ki jih je pokojna skozi dolga leta učila izdelovati razne kvačkane prte, prtičke in vezene vse vrste ter s tem ohranila na vasi to lepo slovensko kulturno dediščino, ki po njeni dobroti krasi tudi moj dom. Ob tej svoji veliki ljubezni je imela še eno. Zelo rada je brala knjige, dokler je to zmogla, in bila

zato zelo razgledana in načitana oseba. Z mojo mamo sta bili leta 1943 poslani v italijansko taborišče Fraschette di Alatri blizu Rima, kjer je bilo veliko deklet in žena iz Vipavske doline. Bile so izdane, ker so

delale za partizane. To me je še bolj povezovalo z njo, ker je znala o tem veliko pripovedovati. Tudi tam je pisala pisma svojim dragim in si krajšala čas z izdelovanjem kvačkanih prtičkov vseh vrst in drugih vezenin. Kljub hudim razmeram, ki so vladale v italijanskih taboriščih, naše žene in matere niso pozabile na slovensko pesem. Prepevale in molile so slovensko tudi pri svetih mašah. Oboje jim je dajalo upanje na vrnitev na

je imela zapisane v drobnem zvezku. Njej v spomin jih bom nekaj zapisala, da ne bodo pozabljeni. Ljudska modrost je tudi danes še kako potrebna in nam v kratkih besedah veliko pove: "Nikoli ni tako hudo, da ne bi bilo lahko še huje. In včasih je prav, da se stemni nebo, tako se navadimo ljubiti sonce. Smeh je za dušo, kakor kisik za pljuča. Od cveta pričakujemo vonjav, od človeka pa vljudnost. Kuhar kuha juho, Bog pa srečo. Pozdraviti je oljka, odzdraviti pa dolžnost. Tisti, ki je lačen časti, je nikdar dovolj ne dobi. Potrpežljivost rožice sadi, jeza pa trnje. Bogastvo srečo proč podi. Mnogo govorjenja ni brez greha. Napake so velike, kadar je ljubezen premajhna. Kdor svojega otroka preveč ljubi, ga pogubi. Besede ne drži le človek brez časti. Vrlina velikih ljudi je skromnost. Če človek ljubi naravo, ne more biti daleč od Stvarnika. Kruhova pijanost je najhujša". Napisane reke lahko posredujete v pismu kakšnemu prijatelju ali znancu. Gotovo ga boste s tem prijetno presenetili in ohranil vas bo v posebnem spominu. Kako malo je včasih potrebno, da nam dan lepše mine. Napišite pismo! Ne bo zaman!

Magda Rodman

Srečno in pogumno naprej!

Petdeset let za Benečijo (2)

Telovadnica v Liesah, kjer je potekalo praznovanje ob petdesetletnici društva Rečan, je bila nabito polna. Oder tudi. Vedela pa sem tudi za vse, kar se je dogajalo v zakulisju, za trud, načrte in priprave. Že pri nas v Trstu, v času moje mladosti, ko sem tudi sama sodelovala v društvih, je bilo čutiti problem pomanjkanja delovnih rok. Tu v Benečiji pa še posebej. Ljudi je malo, poleg službe vsi delajo še doma, v strmih vinogradih, na pašnikih in njivah. Mladi študirajo. Časa primanjkuje vsem, energije tudi. Vem, da so si morali člani Rečana, ki po večini sploh niso več rosno mladi, krepko spodvihati rokave, da so prireditelji izpeljali in da je bila vsa organizacija brezhibna.

Na začetku so celo pomislili, da bi imeli za udeležence prireditve catering. A catering v Nediške doline ne spada. Skoraj nekaj nenačelnega je, tujega in nima nič kaj opraviti s pristnostjo in gostoljubjem, ki sta doma tu v Benečiji. Zato so se odločili, da bodo tudi hrano pripravili sami. Delo so začeli že navsezgodaj, vzdušje v kuhinji je bilo napeto, dela preveč. Še zdaj vidim prijatelje iz Rečanske doline: potne, utrujene, izdelane od kuhanja in vročine. A kljub vsemu so ostali nasmejani. Energije do konca ni zmanjkalo. Niti tedaj, ko so z zadnjimi pladnji slaščic hiteli od mize do mize in zraven ponujali še kavo. Postreči skoraj dvesto ljudem ni bilo lahko. Sredi tega vrveža niso pozabili na naju z mojem četudi tega nisva pričakovala in bi nama bil praznik lep tudi brez posebne pozornosti, ki so ju nama izkazali. Ob koncu kulturnega sporeda, je k nama prihitela prijateljica z dvema vegetarijanskima krožnikoma v rokah. Za vaju, se je nasmešnila, z običajno prijaznostjo, ki jo poznajo samo Benečani. Odvečen trud za naju.

Gostoljubnost je v njihovi duši. Slovenska gostoljubnost je tu doma. Prijaznost je lesk teh dolin. Gost je tu kralj. Kot povsod med preprostimi ljudmi, ki nimajo veliko, a darujejo vse. Z mojem vzameva ponujeno. Nočeva reči, ni bilo treba. Tudi hvala je premalo. Benečani premorejo prijaznost, ki jo dolgo nosiš v srcu. Tako je bilo menda nekoč povsod. Gostoljubnost je nekaj kar imamo Slovenci v krvi. V Benečiji je tako še danes. V Benečiji so vrata odprta. Skoraj vsaka. Vsak dan.

Hrane je obilo, vino prihaja na mizo brez prestanka, z njim še mineralna voda in bezgov sok, ki mu tu pravijo bezgovina in je doma v vsaki hiši. Na odru zaigrajo harmonike... ramonike. Ljudje zapojejo o Nediži, o Benečiji, v katero se nekoč vrača, o dolinah. Pesem seže do srca, nekateri zaplešejo, otroci se zberejo pod odrom. Benečija je taka. Gostoljubje in harmonike so njena duša. In pesem je jezik teh ljudi. Kljub vsemu se domov odpravimo zgodaj. S kančkom obžalovanja zaradi petja. Ko je kje tak praznik, bi najraje ostala... a v nedeljo gremo vsi na pohod Čez namišljeno črto.

Po prireditvi se vozim domov skozi Rečansko dolino... Pot je kar dolga. Medtem ko sedim za volanom, gledam te vasi, ki v temi bežijo mimo mene, in razmišljam o tej preteklosti, ki je še do danes zaznamovala te ljudi. Tiste, ki so ostali, seveda. Te male vasi, samotni zeleni bregovi, tišina in lepota pokrajine vabijo ljudi k druženju, k petju. Imena krajev govorijo o preteklosti, ki je

slovenska, o duši, ki je globoko zakoreninjena v našo pojočo govorico. A vendar je bilo za te ljudi tako težko. Nacionalisti so jim skušali preprečiti vsako druženje,

celo pesem. Pesmi, ki so jih peli njih dedje, babice, pesmi, ki so pesmi teh dolin. Slovensko besedo je bilo slišati samo po domovih, nekaj v cerkvah in gostilnah, v javnost ni smela. Ko zdaj gledam na Rečansko dolino, na mlade, ki so ponosni na svoje korenine, pišejo in prevajajo v slovenskem jeziku, pripravljajo diplomske naloge o svoji kulturi, razumejo, da so ti ljudje zmagali, zahvaljujoč se vztrajnosti in pogumu. Pustite nam rože po našim saditih... In so jih zasejali. Zdaj cve-tijo.

Naslednjega dne, vroča in sončna nedelja je, se nas nekaj "najmlajših" zbere v Topoluovem, pri cerkvi, pripravljeni smo na vzpon prek Brieze in Škarij do cerkve sv. Martina. Angela prihiti do nas s posodo v rokah. Pripravila je marelično pito, nekdo jo bo moral nesti v nahrbtniku navkreber. Sama ne more, vzpon je zanj že prenaporen, odhaja na morje. Be-

nečani ljubijo morje, Gradež je neke njihovi drugi dom... Ker imajo drugi že polne nahrbtnike, pito spravim v svojega, prijetno diši po pečenju. Vem, da mi ne bo pretežka, v njej je ljubezen ženice, ki jo je pripravila za današnji praznik. Počasi se napotimo navzgor po strmini, ki iz Topoluovega pelje na Briezo. Tam naj bi nas počakali ali pa bi mi

počakali nanje, pohodniki, ki bodo prišli iz Livka. Vroče je, začetek je kar težak, tudi ker je Davide, ki vodi, zelo hiter. Vseeno držim korak z drugimi, ki bodo nam visoke krošnje nudijo prijetno senco in kar kmalu zagledamo skupino iz Livka, ki nas čaka pri spominski plošči na Alda Klodiča. Katja Roš ima kot vsako leto šopek v rokah, cvetje je za Alda, ki je prvi z motorko premagal robido in predsodke, ki so ločevali ljudi z obeh strani meje. Margherita, Aldova življenjska sopotnica, jih vzame, da jih zatakne za ploščo. Vsi molčimo. Tudi jaz, ki

Alda nisem poznala, imam kepo v grlu. Šopek ostane tam, ob Aldovem imenu. Poljsko cvetje, ki prča, da obstajajo ljudje, na katere ne pozabimo. Nikoli. Pred nami je še največja strmina. Razmišljam o teh zaraščenih vrhovih. O časih, ko je bila tu še meja in so bili gozdovi še bolj neprehodni. O tistih ljudeh, ki so, kot Aldo, rušili pregrade med ljudmi, ki govorijo isti jezik in si pregrad ne želijo. Nekaj manj kot uro se vzpenjamo in že smo pri sv. Martinu, najprej razgledišče na vrhu, nato, nekoliko spodaj, cerkva. Tisti, ki so se skoraj do vrha pripeljali s terencem, že pripravljajo malico. Takoj, ko sedemo, nama z mojem prinesejo sendvič s sirom. Vroče je, zato piževa vodo. Tudi ostali se že krepčajo z malico, v senci je prijetno, čakamo na župnika, da se začne maša.

Kmalu smo v cerkvi zbrani skoraj vsi, za oltarjem zapoje zbor, župnik, don Molaro, pa pozdravi prisotne. V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha, pove v lepi slovenščini, nato pa se oprošča prisotnim, ker domače govorice še ne obvlada in bo zato maševal v italijanščini. Kljub temu, ko zbor zapoje, poje z njimi. Povedali so mi, da zahaja na pevske vaje in se počasi uči slovenščine. Še en duhovnik, ki je razumel, kaj ljudem pomeni materinščina, in je podprl njihov boj za enakopravnost slovenskega jezika. Ko je stopil na stran Kulturnega društva

Rečan, don Molaro ni bilo lahko, nacionalisti so mu nasprotovali. Vendar kaže, da mu je Benečija segla do srca. Še en duhovnik, ki je stopil na stran ljudi, ki je razumel ranjeno beneško dušo. Pustite nam rože po našim saditih... Don Michele Molaro uživa, ko zbor Rečan poje v domačem jeziku, družijo se z ljudmi, prisoten je na prireditvah... Benečija mu postaja dom. On ljudem pravi pastir. Maše, ki jo spremlja slovenska nabožna pesem, je kmalu konec. Še nekaj časa smo skupaj, Livčani so prinesli odlično domačo skuto z Mrzlega vrha. Prijetno nam je. Vse bolj res je... tista črta, ki nas je dolga leta ločevala, je bila zgolj namišljena.

Popoldan mineva, pospravimo, kar je ostalo od pojedine, in vse skupaj nesemo v avto, ki je parkiran nekoliko nižje. Žal nam je, a počasi bo treba domov. Utrujeni smo, saj so za nami trije dnevi prireditve. Tisti, ki se ne peljemo z avtom, se počasi, molče spet spuščamo v Topoluovo. Vroče je, lepe so doline pod nami, lepi zeleni bregovi, lepi vrhovi v soncu. Lepa je ta Rečanska dolina. Prijetno so ti ljudje. Lepa kot v pesmi in v pripovedi prijateljev. Še lepša zdaj, ko ni več namišljene črte in ko slovenska pesem odmeva po vaseh. Vse najboljše ljudje iz Rečanske doline. Vse najboljše za petdesetletnico. Bog lonaj za vse. In srečno in pogumno naprej.

/konec
Suzi Pertot

Zanimiv večer v palači Craigher v Gabrici Kapljice zgodovine in kulture v središču Čedadada

Kljub vročemu poletnemu večeru se je v soboto, 22. junija, v veži palače Craigher – Gabrici, zdaj v lasti družine Costantini, zbralo lepo število Čedadcev in Furlanov, ki jih zanima zgodovina naših krajev. Kulturno društvo Ivan Trinko že vrsto let sodeluje z družino Costantini, ki domuje nekaj metrov stran od društvenega sedeža, na ulici, ki nosi ime po beneškem duhovniku. Kot je v uvodu povedala predsednica društva Jole Namor, se je sodelovanje začelo čisto slučajno, ob poimenovanju čedadjske ulice, ko so člani društva Ivan Trinko poiskali stike s prebivalci in jim predstavili svoje delo na kulturnem področju, predvsem pa Ivana Trinka, po katerem je ulica dobila ime. Rodila sta se prijateljstvo in želja po medsebojnem spoznavanju, po kulturni izmenjavi, ki vsekakor in vedno prinaša le rast in bogastvo. Tako družina Costantini leto za leto odpira vrata svoje čudovite vile in ima v gosteh pomembne kulturne prireditve v sodelovanju s slovenskim kulturnim društvom Ivan Trinko.

Letos je bil večer namenjen *Vzpomnom in padcem Čedadjskega kapitlja*, predavatelja pa sta bila Elisa Morandini, direktorica Krščanskega muzeja in Zaklada stolnice v Čedadu, ter Silvester Gaberšček, etnolog, sociolog in visoki fun-

cionar Ministrstva za kulturo RS. Morandini je, ki je obenem tudi vodja Arhiva Čedadjskega kapitlja, je na zelo živahen in duhovit način, ki je značilnost njenih javnih predavanj, predstavila proces med Čedadjskim in Videmskim

kapitljem. Šlo je za boj za posebne prednostne pravice, trajal pa je izredno dolgo, saj je Čedadjski kapitelj obdržal oblast nad čedadjskim religioznim življenjem tja do 18. stoletja. Obe mesti sta preko procesov in dokumentov

izkazovali pravico do prevlade, Čedad jo je, kot najbolj antično mesto, obdržal zelo dolgo, to pa je jezilo Videmčane, ki so celo z lažnimi dokumenti skušali izsiliti prednost. Silvester Gaberšček je po rodu doma iz Tolmina, po srcu torej blizu Nediškim dolinam in Benečiji. Po diplomu na ljubljanski Univerzi je pridobil specializacijo iz kulturne antropologije pri prof. Car-

lu Tulliu Altanu, pozneje je postal direktor Urada za verske skupnosti, v zadnjih letih pa na Ministrstvu vodi Sektor za nepremično kulturno dediščino. Veliko je sodeloval s Furlani. Prof. Gaberšček je na sobotnem večeru predstavil sledi, ki pričajo o vlogi, ki jo je Čedadjski kapitelj igral na Tolminskem. Leto je bila sicer pod Habsburžani, čedadjske cerkvene oblasti pa so kljub temu ohranile večino pravic, predvsem glede pobiranja

Tradicionalno mednarodno tekmovanje Rolcarska smetana na kraškem asfaltu

Kot vsako leto v tem času je Športno društvo Mladina imelo v gosteh na tržaškem Krasu prestižni rolcarski tekmi z mednarodno udeležbo. Dvodnevno dogajanje (v soboto, 22., in nedeljo, 23. junija) je po tradiciji uvedla sobotna preizkušnja v sprintu na Opčinah, osrednja prireditev pa je bilo državno prvenstvo v ravnini, ki so ga izpeljali v nedeljo po utečeni trasi med Samatorco, Saležem in Bajto v zgoniški občini. Tudi vsedržavni vrh rolcarske zveze je pohvalil trud in organizacijsko žilico športnih delavcev kriškega kluba s predsednikom Borisom Bogatcem na čelu. Razmere namreč niso bile lahke, še zlasti ne v soboto, ko je bila na Proseški ulici, kjer je potekal KO Sprint za četrto trofejo Skupaj na Opčinah, tekma v nalivu. Kot po navadi so tekmovali tudi za točke za italijanski pokal; to je bila četrta preizkušnja sezone. Domača Mladina je zlasti po zaslugi najmlajših in veteranov – masterjev zasedla prvo mesto na društveni lestvici. Med

najhitrejša Anna Bolzan (Sci Club Orsago iz okolice Trevisa). Nedeljski mednarodni Grand Prix pa je, kot rečeno, odločal tudi o državnih prvakih v cestni preizkušnji v ravnini. Krožna trasa je nagradila Annino sestro Liso Bolzan (Sci Club Orsago) in svetovnega prvaka Emanueleja Becchisa (Ski Avis Borgo San Dalmazzo

iz Cunea). Odprtega tekmovanja se je skupno udeležilo 106 rolkaric in rolkarjev, na društveni lestvici je bil prvi klub iz Logatca pred Montebelluno in Mladino. Na obeh tekmah je bilo več tekmovalcev kot lani, kot običajno so preizkušnje za državni naslov v članski in mladinskih kategorijah ter za državni pokal privabile najboljše italijanske specialiste,

“open” narava pobude pa je vabljiva tudi za goste iz Slovenije in Hrvaške. Domače društvo po prelestnih letih z Matejo in Davidom Bogatcem, Ano Košuta, Matejo Paulina in Dano Tenze zdaj nima zvenetičih imen v članski konkurenci, zato pa goji velik potencial v mladinskem pogonu.

HC

Suzi Pertot

Novo pri Beletrini

Simčičeva avtobiografija kot leksikon zdomstva

Pri Beletrini sta izšli dve prav posebni deli slovenskih avtorjev. Zorko Simčič in France Pibernik sta združila moči za knjigo *Dohojene stopinje*, Simčičevo avtobiografijo, ki se bere kot leksikon zdomstva, Jerneja Ferlež in Peter Rezman pa za faktično-fikcijsko zbirko *Maribor paralaksa*. Izšel je tudi prevod priznanega dela *Tisto* Stephena Kinga.

Pri nastanku dela *Dohojene stopinje* sta moči združila veliki poznavalec slovenskega med-in povojnega ustvarjanja France Pibernik in literat Zorko Simčič, ki je bil zelo pomemben organizator slovenskega kulturnega življenja v Argentini. Po besedah urednice Špele Pavlič se lahko delo bere kot zelo dragoceno osebno pričevanje, ker opisuje Simčičevo izredno bogato življenje, iz katerega je mogoče dobro razumeti genezo njegovih literarnih del, predvsem deloma *Poslednji deseti brat* je ter *Človek na obeh straneh stene*.

Po drugi strani pa gre po besedah urednice za dragocen zgodovinski dokument, ker skozi osebno izkušnjo opisuje obdobje slovenskega med- in povojnega begunstva, v njem pa Simčič opisuje tudi številne nam manj znane, a izredno pomembne posameznike, ki so na različnih področjih delovali izven meja rodne domovine. Hkrati je v delu zaslediti tudi omembe nekaterih pomembnih slovenskih avtorjev, denimo Edvarda Kocbeka ali Stanka Majcna.

Simčič je na predstavitvi dejal, da je to

knjiga, ki jo človek napiše, ko se poslovi od beletristike, kar je sam storil z romanom *Poslednji deseti bratje*, Pibernik pa je dejal, da so *Dohojene stopinje* "Simčičeva avtobiografija, ki se bere kot leksikon zdomstva".

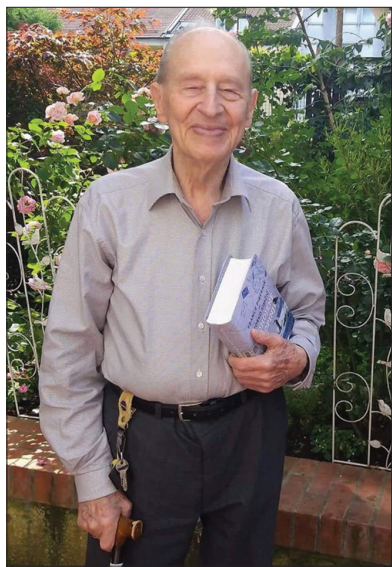

Foto Ksenija Hočevor

Posebna struktura in zgodba zaznamuje tudi delo *Maribor paralaksa*, ki ga podpisujeta etnologinja Jerneja Ferlež in pisatelj Peter Rezman. Za to delo pa so bile ključne stare fotografije Maribora, na katerih so bili po večini ujeti mali ljudje. Urednica Špela Pavlič je povedala, da sta v knjigi zbranih deset zgodb avtorja gradila na zelo inovativen način: "Jerneja Ferlež jih je sprva

opisala z nekoliko bolj znanstvenim pristopom, skozi katerega raziskuje ozadje nastanka izbranih fotografij, kjer je dejstvo zmanjkalo, pa je v zgodbo vstopil pisatelj Peter Rezman in jih razvil do konca".

Beseda paralaksa, ki izhaja iz fizike in predstavlja razliko med odčitano in dejansko vrednostjo pri merjenju od strani, je mesto v naslovu našla, ker se nastale zgodbe "dogajajo na meji med fakti in fikcijo", je pojasnila urednica. Jerneja Ferlež Maribor dobro pozna in je tudi središče njenega raziskovalnega zanimanja, svoje zapise o njem pa je objavljala v časniku *Večer* in jih je Rezman rad bral, zanimiv pa se mu je zdel izziv, da bi jih nadgradil. Tako se je Veleničan s pomočjo avtorice tudi dobro seznanil z Mariborom, kot zanimivost pa sta omenila, da sta kasneje, ko je delo že nastalo, naletela na fotografije, ki so prikazovale fiktivne zgodbe iz Rezmanovih dopisov. Pri Beletrini je v dveh delih izšel tudi prevod Kingovega slovitega dela *Tisto*, s katerim se je spopadel Marko Košan, sicer umetnostni zgodovinar in pisec ter velik oboževalec Kingovih del. Košan je menil, da je tudi King skozi svoja dela podobno pričevalski, kot sta zgoraj omenjeni knjigi, *Tisto* pa je po njegovi presoji njegov najboljši roman. *Tisto* po besedah prevajalca podaja neke vrste psihogram razvoja ameriške družbe po drugi svetovni vojni, zlasti v 50. letih, ko se dogaja prvi del zgodbe. Gre za čas, ko se je ameriška družba vzpostavljala in je v tamkajšnjih družinah pomembno mesto zasedla televizija, pojavil se je tudi rock'n'roll. Drugi del zgodbe pa je postavljen sredi 80. let, v Reaganov čas, ko je prišlo do ponovnega preporeda "ameriškega sna".

Kresnika je prejela Bronja Žakelj

Nagrajen je roman *Belo se pere na devetdeset*

Delo nagrado kresnik za najboljši roman je prejela Bronja Žakelj za delo *Belo se pere na devetdeset*. Nagradjenka, šele tretja avtorica, ki je prejela to nagrado, je dejala, da je roman pisala z lahkoto: "To je bilo zame prelepo potovanje... kot bi se vračala domov". Dodala je, da je čudež, kako so bralci roman sprejeli in našli v njem podobe sebe.

"V kako boleče tesnem obsevu sta lahko mehka nežnost in neizmerna surovost bitvanja. Pisateljica Bronja Žakelj s pretresljivim avtobiografskim romanom *Belo se pere na devetdeset* zmora nekaj, kar obvlada jo le redki: po najbolj žalobnih meandrih življenja vodi v jeziku, ki veselo žgečka, tudi hudomušno in z ironijo. Med spomine, ki so deloma lahko tudi naši, kolektivni, med prastrahove, kot so bolezen, izguba, smrt, zanikanje, laži in samost, popelje v iskrivi melodiji literarne duše, ki ni izgubila otroške igrivosti, radoživosti, torej prostosti", je v utemeljitvi zapisala žirija. Bronja Žakelj je mnogim bralcem segla v srce z izdajo iskrenega, avtobiografsko navdahnjenega prvenca *Belo se pere na devetdeset* (založba Beletrina). Roman prinaša življenjsko zgodbo pripovedovalke, od precej idiličnega otroštva do težkih življenjskih preizkušenj - izgube mame v najstniških letih, izgube brata ter soočanja z boleznijo, tako mamino kot svojo. Kljub težkim temam pa roman preveva humor.

Kot so povedali na nedavnem kresnem druženju, je *Belo se pere na devetdeset* roman, ki bralca približa lastni ranljivosti, krhkosti in minljivosti ter v razmislek ponudi, da posameznika, tudi ko pade noč, v življenju lahko požene notranja noč.

Na vprašanje povezovalke večera Vesne Milek, ali se avtorici zdi, da je v pisanju svojega romana, ki ga kljub težkim temam določa lahkoten, svež slog, ujela neki val osebnoizpovedne literarne težnje, je Bronja Žakelj odvrnila, da tega ni name-ravala, a je razmišljala, "da morda pa gre duh časa v tej smeri". Ljudje po njenih besedah iščemo v knjigah nekaj svojega - izkušnje, misli, čustvovanja in slutnje. Ko bereš avtobiografsko izpoved, se ti morda zdi, da imaš pred seboj nekaj, kar ti je blizu, je še dejala pisateljica. Pisala je zase in za svoja otroka in si pri tem mislila, da jo prav malo briga, kaj si bo o romanu mislil kdo drug.

O dobitniku nagrade za roman leta, vredne 5000 evrov, je odločala petčlanska žirija, ki ji je predsedovala Delova novinarka Mimi Podkrižnik, v njej pa so bili še Tina Vrščaj, Mateja Komel Snoj, Tone Smolej in Alen Albin Širca.

V tekmi za kresnika so letos bili še romani Janija Virka *Brez imena*, Vladimirja P. Štefaneca *Najlepša neznanaka svetloba*, Mirta Komela *Medsočje* in Mojce Širok *Pogodba*. Prireditev sta povezovala Jose in Vesna Milek, nastopili so Katice, Marko Brdnic & Uroš Rakovec ter Ana Bezjak Quartet.

Z 9. strani

Opojni gledališki ...

Petek, 28. junija 2019. Prva predstava petkovega večera je bila ob prisotnosti zelo številnega občinstva pod šotorom. Oblikovali so jo mladi pevci in igralci, ki prve pevske in dramske korake ubirajo v raznih zborih in društvih. OPZ Vesela pomlad, Osnovnošolska in srednješolska dramska skupina Tamara Petaros - Društvo Finžgarjev dom, Male Miške SOMPD, Vesela pomlad in ŠC Melanie Klein ter Slovensko otroško in mladinsko pevsko društvo Vese-

ka. Domače vaško društvo ima prazno blagajno, zato se odborniki prijavijo na razpis "za inovativne projekte na umetniškem področju", ki obeta kar nekaj finančne podpore. Zato organizirajo talent show. Da bi bil le-ta bolj uspešen, povabijo v svojo sredino kot žirantko zvezdo Lady Zgago, domačinko, ki je prodrla v svetu pop glasbe in ima kot taka cel kup zvezdnških muh, a na koncu prav ona reši vse iz zagate ob spominu na lepa leta v domačem kraju. Scena, ki je resnici na ljubo ni veliko, in primerni kostumi, še posebno barvit in svojevrsten je tisti, ki ga nosi ekscentrična Lady Zgaga, so skupinsko delo.

Igralci in pevci iz raznih kulturnih društev, Zvezde pomladi / foto damj@n

la pomlad so predstavili nekakšen muzikal, *Zvezde pomladi*. Zanje sta besedilo (delno tudi v duhovitih rimah), v katerem je kar nekaj "stereotipnih" pogledov na ženski oz. moški svet in različno razmišljanje med spoloma, štiričrno napisali Manica Maver in Lučka Susič, ki se dolgo vrsto let predaja delu z mladimi na gledališkem področju. Zgledno sta poskrbeli, da je vsak izmed nastopajočih imel svoj "magični" odrski trenutek, v katerem se je lahko izkazal. To sta dosegli prav z domiselno stkanim tekstom, ki obravnava danes tako popularne "talent showe", ki polnijo televizijske ekrane. Dogajanje je postavljeno v prostore domačega društva oz. Finžgarjevo dvorano, od koder večkrat poroča novinar-

Glasbo, ki jo v živo izvaja kvartet, je zložila Federica Lo Pinto. Pod režijo, ki ji žal marsikje primanjkuje dinamičnega zagona, se podpisuje igralka Patrizia Jurinčič Finžgar. Avtorici sta nastopajočim (med temi naj omenimo živahno igro Anje De Luisa v vlogi blagajničarke) dali priložnost, da pokažejo pevske (nekateri imajo res lepe glasove), plesne, cheerleadrske in raperske veščine (samozavestna in samovšečna rapperja, nosilca moških predsodkov do žensk, sta Elija Graccogna in Vincenzo Mascolini). Predstava je opremljena tudi z bolj ali manj zabavnimi video posnetki (te morajo predstaviti komisiji prijavljeni na talent show), ki jih je izdelal Damjan Košuta.

/ dalje prihodnjik

SNG Nova Gorica

Predstava *Realisti* nagrajena v Zagrebu

Za najboljšo predstavo na 43. Dnevih satire Fadila Hadžica v Zagrebu je bila proglašena predstava *Realisti* s podnaslovom *kabaret za pet igralcev, pijanca in občinstvo 2018*, v izvedbi Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica in režiji Tijane Zinajč. Prejela je veliko nagrado Večernega lista za najboljšo predstavo v celoti. Na festival, ki je potekal od 1. do 18. junija 2019, ko je bila slovesna podelitev nagrad, se je uvrstilo 13 satiričnih predstav iz Bosne in Hercegovine, Hrvaške, Slovenije in Srbije. V festi-

loto *minimalistično in obenem razkošno, organsko in artistično, neobrzdana in precizno*". Tako je predstava, v kateri se odlikava naša duhovno izpraznjena, votla družba, v kateri ima denar najpomembnejše mesto, našela že peto nagrado. V Umagu je namreč prejela zlatega leva za najboljšo predstavo po izboru občinstva, "žlahtna komedija" je po mnenju občinstva in strokovne žirije postala na Dnevih komedije v Celju; tu je bila režiserka Tijana Zinajč ovenčana z nagrado "žlahtna režiserka". Takrat je žirija med dru-

snim humorjem spregovorijo o perečih družbenih vprašanjih našega vsakdana". Letos so srečanje posvetili spominu na legendarnega hrvaškega komedijskega igralca Mladena Crnobrnja Gumbka in mu odkrili zvezdo na Kerempuhovi Stezi slavnih.

Na festivalu so podelili v celoti devet nagrad, ki so prvič tudi denarne. Nagrado za najboljšo igralko je prejela Darija Lorenzi Flatz za vlogo vinjene osebe v hrvaški predstavi Brodolomke v režiji Krešimirja Dolencića (Kazalište Moruzgva iz Za-

skih dneh so si sledile lahkotne komedije, groteske, burleske, klasične komedije in kabaretne uprizoritve. Predstava *Realisti*, ki jo je napisal diplomirani filozof in literarni komparativist, scenarist in pisec glasbenih besedil Jure Karas, je bila premierno uprizorjena na malem odru SNG Nova Gorica v lanskem februarju. Takrat jo je občinstvo, ki se je ob njej pošteno nasmejalo, sprejelo z velikim navdušenjem. Predstava, v kateri v raznih vlogah blestijo v igrivosti in satirični narbitosti Peter Harl, Jure Kopušar, Matija Rupel, Urška Taufer in Žiga Udri, je popolnoma osvojila tudi publiko na zagrebških Dnevih komedije in strokovno žirijo, ki so jo sestavljali igralec Dražen Čuček, dramaturg Dubravko Mihanović in novinarka ter gledališka kritičarka Bojana Radović. V obrazložitvi nagrade piše: "Predstavo odlikuje močna kolektivna energija mladega ansambla, ki potpežljivo in brez zadržkov osvaja sceno iz prizora v prizor in iz songa v song, gradi ce-

gim zapisala, da so *Realisti* "predstava, ki v poplavi izvrstnih domislic, izvirnih komičnih situacij, odličnih songov in natančnih igralskih kreacij brez pridiganja in nevsiljivo spregovori o Sloveniji tukaj in zdaj". Zagrebški Dnevi satire, po besedah direktorja tamkajšnjega gledališča, Romana Šuokovića Stipanovića, želijo "predstaviti občinstvu najboljše satirične in komične predstave iz širše regije, ki s svojstveno sodobno poetiko in z brezkompro-

greba in Ludens teatar iz Koprivnice). Kot najboljši igralec je bil nagrajen Boris Isaković za vlogo Gospoda v predstavi Zakaj je gospod R. zno-rel? (Jugoslovansko dramsko gledališče iz Beograda). Predstavo je režiral Bobo Jelčić, ki je bil deležen nagrade za režijo. Najboljše besedilo je bilo po mnenju komisije Nikogaršnji sin, ki ga je uprizorilo Beograjsko dramsko gledališče. Nagrajeni avtor je Mate Matičić.

IK